

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

**ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΕΘΝΙΚΗΣ
ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ**

ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ : ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΩΝ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΚΑΙ
ΑΓΟΡΑΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ : ΕΙΔΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΩΝ

**ΕΘΝΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ ΥΓΕΙΑΣ
2009**

**ΟΔΗΓΙΕΣ
ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΕΡΕΥΝΗΤΕΣ**

Πειραιάς, 2009

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. ΓΕΝΙΚΑ.....	4
2. ΝΟΜΙΚΗ ΒΑΣΗ	4
3. ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ.....	4
4. ΚΑΛΥΨΗ	5
5. ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ	5
6. ΧΡΟΝΟΣ ΔΙΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΑ ΑΥΤΗΣ.....	6
II. ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ ΚΑΙ ΟΡΙΣΜΟΙ	7
1. ΚΑΤΟΙΚΙΑ ΤΟΥ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΟΥ	7
2. ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΟ	7
3. ΜΕΛΗ ΤΟΥ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΟΥ.....	8
4. ΠΕΡΙΟΔΟΙ ΑΝΑΦΟΡΑΣ	10
III. ΕΝΤΥΠΑ ΕΡΕΥΝΑΣ - ΤΕΧΝΙΚΗ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗΣ.....	10
1. ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΑ.....	10
2. ΒΟΗΘΗΤΙΚΑ ΕΝΤΥΠΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ	11
3. ΤΕΧΝΙΚΗ ΤΗΣ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗΣ	11
4. ΤΡΟΠΟΙ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗΣ ΤΩΝ ΕΡΩΤΗΜΑΤΩΝ	12
IV. ΒΟΗΘΗΤΙΚΑ ΕΝΤΥΠΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ	12
1. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΜΟΝΑΔΑΣ ΕΠΙΦΑΝΕΙΑΣ ΚΑΙ ΧΑΡΤΟΓΡΑΦΙΚΟ ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ - ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΚΑΤΟΙΚΙΩΝ ΤΟΥ ΔΕΙΓΜΑΤΟΣ.....	12
2. ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΤΑ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΑ	13
3. ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΗ	13
4. ΚΑΡΤΕΣ	13
V. ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΤΡΟΠΟΣ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗΣ ΤΟΥΣ.....	13
1. ΜΗΤΡΩΟ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΜΕΛΩΝ ΤΟΥ.....	13
2. ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΜΕΛΟΥΣ	20
2.1. ΒΑΣΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΤΟΜΟΥ	21
2.1.1. Στοιχεία επιλεγμένου μέλους	21
2.1.2. Τρέχουσα ασχολία	25
2.2. ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΥΓΕΙΑΣ	29
2.2.1. Γενική κατάσταση υγείας.....	29
2.2.2. Παθήσεις.....	31
2.2.3. Φυσική κατάσταση	36
2.2.3.1. Όραση	36
2.2.3.2. Ακοή	37
2.2.3.3. Κινητικότητα.....	37
2.2.4. Αυτοεξυπηρέτηση βασικών αναγκών.....	39
2.2.5. Αυτοεξυπηρέτηση άλλων αναγκών	41
2.2.6. Πόνος - Ενόχληση.....	43
2.2.7. Γενική διάθεση	43
2.2.8. Μνήμη	44
2.3. ΧΡΗΣΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΥΓΕΙΑΣ.....	44
2.3.1. Νοσοκομειακή περίθαλψη (εσωτερικός ασθενής - ημερήσια νοσηλεία)	44
2.3.2. Έξω-νοσοκομειακή περίθαλψη	47
2.3.2.1. Οδοντίατροι, ορθοδοντικοί	47
2.3.2.2. Γιατροί γενικής ιατρικής - παθολόγοι.....	48
2.3.2.3. Γιατροί άλλων ειδικοτήτων - Χειρουργοί	49
2.3.2.4. Γιατροί Μικροβιολόγοι - Παραϊατρικές ειδικότητες και υπηρεσίες- Υπηρεσίες φροντίδας	51
2.3.3. Χρήση φαρμάκων - συμπληρωμάτων διατροφής.....	55

2.3.4. Αντιγριπικός εμβολιασμός.....	57
2.3.5. Μέτρηση αρτηριακής πίεσης	57
2.3.6. Μέτρηση χοληστερόλης (χοληστερίνη).....	58
2.3.7. Μέτρηση γλυκόζης αίματος (σάκχαρο στο αίμα)	58
2.3.8. Μαστογραφία	58
2.3.9. Κυτταρολογικός έλεγχος κατά Παπανικολάου (Τεστ-Παπ)	59
2.3.10. Εξέταση κοπράνων για ανίχνευση αιμοσφαιρίνης (εξέταση Mayer)	59
2.3.11. Ικανοποίηση από υπηρεσίες υγείας	60
2.3.12. Πραγματοποιηθείσες δαπάνες υγείας.....	60
2.4. ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΕΠΗΡΕΑΖΟΥΝ ΤΗΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ	62
2.4.1. Σωματική διάπλαση	62
2.4.2. Σωματική δραστηριότητα.....	63
2.4.3.Υγιεινή διατροφή	66
2.4.5.Περιβάλλον	66
2.4.6. Κάπνισμα	69
2.4.7. Κατανάλωση αλκοόλ	71
2.4.8. Χρήση ναρκωτικών	72
2.5. ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΟΥ.....	73
VI. ΕΛΕΓΧΟΣ ΚΑΙ ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΥΛΙΚΟΥ ΑΠΟ ΤΙΣ Υ.Σ.Ν. ΣΤΗΝ Κ.Υ.....	81
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1	82
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2	83
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 3	84
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 4	87

I. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. ΓΕΝΙΚΑ

Η **Εθνική Έρευνα Υγείας** είναι μέρος ενός Κοινοτικού Στατιστικού Προγράμματος (European Health Interview Survey) στο οποίο συμμετέχουν όλα τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Βασικός στόχος της έρευνας είναι η μελέτη και παροχή, σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο, αναλυτικών πληροφοριών για την κατάσταση υγείας του πληθυσμού και τους παράγοντες που την επηρεάζουν, τη χρήση υπηρεσιών υγείας, τις δαπάνες υγείας και το συνολικό εισόδημα των νοικοκυριών.

Η ανάγκη συγκρισιμότητας των στοιχείων επέβαλε σε όλα τα κράτη μέλη, κατά το σχεδιασμό και την κατάρτιση του ερωτηματολογίου, να ληφθούν υπόψη οι οδηγίες και το προτεινόμενο ερωτηματολόγιο της Eurostat, που τελικά προσαρμόστηκαν σύμφωνα με τις πολιτιστικές ιδιαιτερότητες και το Εθνικό Σύστημα Υγείας κάθε χώρας.

2. ΝΟΜΙΚΗ ΒΑΣΗ

Η έρευνα διενεργείται κατόπιν απόφασης του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών, βάσει συμβολαίου που προσυπογράφουν η Commission (Eurostat) και η Γ.Γ. ΕΣΥΕ.

3. ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Στόχος της έρευνας είναι η καταγραφή της κατάστασης της υγείας του πληθυσμού της χώρας και η κατάρτιση δεικτών υγείας, αναπηρίας και νοσηρότητας. Πιο συγκεκριμένα, τα στοιχεία που θα προκύψουν από την έρευνα θα χρησιμοποιηθούν για τη μελέτη του προσδόκιμου υγείας (προσδοκώμενα έτη χωρίς αναπηρία ή χρόνια νόσο), τη συχνότητα διαφόρων νοσημάτων, ατυχημάτων κ.ά., τη χρήση υπηρεσιών υγείας, τη φυσική κατάσταση, τους παράγοντες που επηρεάζουν την κατάσταση της υγείας κ.ά. κατά ηλικία, φύλο, επίπεδο εκπαίδευσης, ασχολία, εισόδημα σε εθνικό επίπεδο.

Ειδικότερα, θα συγκεντρωθούν στοιχεία που αφορούν:

- σε δημογραφικά χαρακτηριστικά, στοιχεία εκπαίδευσης και κατάσταση απασχόλησης
- στην κατάσταση υγείας (γενική υγεία, παθήσεις, ατυχήματα, φυσική κατάσταση, αυτοεξυπηρέτηση βασικών αναγκών)
- στη χρήση υπηρεσιών υγείας (νοσοκομειακή περίθαλψη, εξω-νοσοκομειακή περίθαλψη/επισκέψεις σε γιατρούς, χρήση φαρμάκων, ικανοποίηση των υπηρεσιών υγείας, δαπάνες υγείας, αντιγριπικός εμβολιασμός, μέτρηση αρτηριακής πίεσης, χοληστερόλης κλπ)
- στους παράγοντες που επηρεάζουν την κατάσταση της υγείας θετικά ή αρνητικά (φυσική άσκηση, υγιεινή διατροφή, κάπνισμα, κατανάλωση αλκοόλ κλπ.)
- στο μηνιαίο καθαρό εισόδημα του νοικοκυριού

4. ΚΑΛΥΨΗ

Η έρευνα καλύπτει όλα τα ιδιωτικά νοικοκυριά της Χώρας με τα μέλη τους, ανεξάρτητα από το μέγεθος ή οποιαδήποτε οικονομικά και κοινωνικά χαρακτηριστικά τους.

Εξαιρούνται από την έρευνα οι παρακάτω περιπτώσεις:

- Οι συλλογικές κατοικίες, όπως π.χ. ξενοδοχεία, πανσιόν, νοσοκομεία, γηροκομεία, στρατόπεδα, αναμορφωτήρια κλπ. Συλλογικές κατοικίες θα θεωρηθούν και τα νοικοκυριά που παρέχουν στέγη με διατροφή σε άνω των πέντε οικότροφους.
- Τα νοικοκυριά με μέλη ξένους υπηκόους, που υπηρετούν σε ξένες διπλωματικές αποστολές.

Η Εθνική Έρευνα Υγείας θα καλύψει, περίπου, 6.323 νοικοκυριά και ισάριθμα άτομα σε όλους τους νομούς της Χώρας, με την προϋπόθεση τα ερευνητέα μέλη να είναι ηλικίας 15 ετών και άνω.

5. ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Η Έρευνα Υγείας είναι δειγματοληπτική και κατά τον σχεδιασμό της εφαρμόστηκε η πολυσταδιακή στρωματοποιημένη δειγματοληψία με πρωτογενή μονάδα δειγματοληψίας την επιφάνεια (ένα ή περισσότερα συνεχόμενα οικοδομικά τετράγωνα ή ένας μικρός οικισμός), δευτερογενή μονάδα έρευνας το νοικοκυριό και τελική μονάδα έρευνας το άτομο.

Για την επιλογή των πρωτογενών μονάδων δειγματοληψίας (επιφανειών) σε καθεμία από τις 13 γεωγραφικές περιφέρειες (NUTS II), οι μονάδες επιφάνειας κατανεμήθηκαν σε 3 στρώματα με βάση την αστικότητα των Δημοτικών/ Κοινοτικών διαμερισμάτων, όπου ανήκουν οι επιφάνειες, ως εξής:

Αστικές	Δημοτικά διαμερίσματα με πληθυσμό πάνω από 10.000 κατοίκους
Ημιαστικές	Δημοτικά και κοινοτικά διαμερίσματα με πληθυσμό 2.000-9.999 κατοίκους
Αγροτικές	Κοινοτικά διαμερίσματα με πληθυσμό μέχρι 1.999 κατοίκους

Οι επιφάνειες που ανήκουν στην Περιφέρεια Πρωτεύουσας και το Πολεοδομικό Συγκρότημα Θεσσαλονίκης κατανεμήθηκαν σε 31 και 9 στρώματα, αντίστοιχα, βάσει των κοινωνικών και οικονομικών χαρακτηριστικών των Δήμων, όπου ανήκουν οι επιφάνειες. Τα Πολεοδομικά Συγκροτήματα αυτών των δύο μεγάλων πόλεων αποτελούν, περίπου, το 40% του συνολικού πληθυσμού και κατέχουν ακόμα υψηλότερο ποσοστό σε κάποιες κοινωνικοοικονομικές μεταβλητές.

Ο αριθμός των στρωμάτων, που προέκυψε από την εφαρμογή των δύο κριτηρίων στρωμάτωσης του πληθυσμού, ανέρχεται σε 79.

Τα τρία στάδια της δειγματοληψίας που τελικά εφαρμόστηκαν είναι:

1^ο στάδιο δειγματοληψίας

Στο πρώτο στάδιο δειγματοληψίας, επιλέγονται από κάθε στρώμα, οι πρωτογενείς μονάδες (επιφάνειες, δηλαδή κατοικημένες γεωγραφικές περιοχές, που περικλείονται από φυσικά ή τεχνητά όρια) με πιθανότητα επιλογής ανάλογη του μεγέθους τους (πλήθος ιδιωτικών νοικοκυριών, σύμφωνα με την Απογραφή Πληθυσμού έτους 2001).

2^ο στάδιο δειγματοληψίας

Στο δεύτερο στάδιο δειγματοληψίας, σε κάθε επιλεγείσα πρωτογενή δειγματοληπτική μονάδα (μονάδα επιφανείας), επιλέγεται από τον ενημερωμένο κατάλογο-πλαίσιο των νοικοκυριών το δείγμα νοικοκυριών με ίσες πιθανότητες και με την εφαρμογή της συστηματικής δειγματοληψίας. Στην πραγματικότητα, στο δεύτερο στάδιο επιλέγεται δείγμα κατοικιών. Εντούτοις, στις περισσότερες περιπτώσεις, υπάρχει μία αντιστοίχιση μεταξύ νοικοκυριού και κατοικίας. Εάν η επιλεγείσα κατοικία αποτελείται από περισσότερα του ενός και μέχρι πέντε νοικοκυριά, τότε ερευνώνται όλα τα νοικοκυριά.

3^ο στάδιο δειγματοληψίας

Από κάθε νοικοκυριό του δείγματος ερευνάται ένα μόνο άτομο και το αρχικό δείγμα, τόσο των νοικοκυριών όσο και των ατόμων, ανέρχεται σε 6.323 νοικοκυριά και ισάριθμα άτομα.

6. ΧΡΟΝΟΣ ΔΙΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΑ ΑΥΤΗΣ

Η συλλογή των στοιχείων της έρευνας θα πραγματοποιηθεί κατά το χρονικό διάστημα από 5 Οκτωβρίου έως 15 Δεκεμβρίου 2009.

Στην έρευνα θα χρησιμοποιηθούν τα ακόλουθα όργανα :

- Ερευνητές, οι οποίοι θα είναι υπάλληλοι της Γ.Γ.ΕΣΥΕ και ιδιώτες συνεργάτες. Οι ιδιώτες συνεργάτες θα επιλεγούν από το μητρώο ερευνητών της Γ.Γ. ΕΣΥΕ
- Ελεγκτές, οι οποίοι θα είναι έμπειροι υπάλληλοι της Δ/νσης Στατιστικών Πληθυσμού και Αγοράς Εργασίας.

Τα ανωτέρω όργανα θα οριστούν με αποφάσεις του Γενικού Γραμματέα της ΕΣΥΕ.

II. ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ ΚΑΙ ΟΡΙΣΜΟΙ

Στο τμήμα αυτό αναλύονται οι βασικές έννοιες και οι ορισμοί που θα χρησιμοποιηθούν στην έρευνα.

1. ΚΑΤΟΙΚΙΑ ΤΟΥ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΟΥ

Είναι ένας χώρος, από την κατασκευή του χωριστός και ανεξάρτητος, που κτίστηκε ή μετατράπηκε για να καλύψει στεγαστικές ανάγκες ή που χρησιμοποιείται ως κύρια κατοικία κατά τη διάρκεια της έρευνας, ακόμη και εάν δεν κατασκευάστηκε για το σκοπό αυτό.

Κατοικίες θεωρούνται:

- Μία μονοκατοικία, ένα διαμέρισμα διπλοκατοικίας ή πολυκατοικίας ή συγκροτήματος κατοικιών
- Ένα κατοικούμενο δωμάτιο ή σειρά δωματίων, όπου διαμένει το νοικοκυριό
- Μία αποθήκη, καλύβα, παράγκα ή οποιοσδήποτε άλλος στεγασμένος χώρος, που κατά τη διάρκεια της έρευνας χρησιμοποιείται ως κύρια κατοικία.

Δε θεωρούνται κατοικίες:

- Οι χώροι που κατασκευάστηκαν για κατοικία, αλλά χρησιμοποιούνται αποκλειστικά για άλλους σκοπούς (επαγγελματική στέγη), π.χ. διαμερίσματα που χρησιμοποιούνται ως εργαστήρια, ιατρεία κλπ.

2. ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΟ

Νοικοκυριό είναι ένα άτομο που ζει μόνο του σε μία κατοικία ή μία ομάδα ατόμων συγγενικών ή μη, τα οποία διαμένουν στην ίδια κατοικία και εξασφαλίζουν από κοινό προϋπολογισμό τη διατροφή τους και άλλα είδη, που είναι απαραίτητα για τη διαβίωσή τους. Τα μέλη του νοικοκυριού συνεισφέρουν στις δαπάνες της κατοικίας ή επωφελούνται αυτών λόγω μη ύπαρξης εισοδημάτων.

Πιο συγκεκριμένα:

Μονοπρόσωπα νοικοκυριά:

- Ένα άτομο που ζει σε μία κατοικία ή σε ένα δωμάτιο κατοικίας και προμηθεύεται μόνο του τα απαραίτητα είδη για τη συντήρησή του.
- Δύο ή περισσότερα άτομα συγγενικά ή μη, τα οποία διαμένουν σε μία κατοικία, αλλά δεν προμηθεύονται από κοινού τα απαραίτητα για τη συντήρησή τους, το καθένα από αυτά έχει την αποκλειστική χρήση ενός, τουλάχιστον, δωματίου και δεν χρησιμοποιούν κάποιον κύριο κοινό χώρο (καθιστικό, γραφείο - όχι όμως κωλ - κλπ.).

Πολυπρόσωπα νοικοκυριά:

- Ένα ζευγάρι μόνο του ή γονείς με τα παιδιά τους ή ένας από τους γονείς με τα παιδιά του.
- Ένα ζευγάρι με ή χωρίς παιδιά, οι γονείς του ζευγαριού και η εσωτερική οικιακή βοηθός, εάν υπάρχει και προτίθεται να παραμείνει για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο των δώδεκα (12) μηνών.
- Δύο ή περισσότερα άτομα, όχι απαραίτητα συγγενικά μεταξύ τους, τα οποία διαμένουν σε μία κατοικία και προμηθεύονται από κοινού τα είδη που είναι απαραίτητα για τη διαβίωσή τους.
- Μία οικογένεια με έναν έως πέντε -το πολύ- οικότροφους.

3. ΜΕΛΗ ΤΟΥ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΟΥ

Τα άτομα που αποτελούν το νοικοκυριό καλούνται μέλη του νοικοκυριού. Αυτά μπορεί να διαμένουν, συνήθως, στο νοικοκυριό ή να απουσιάζουν προσωρινά από αυτό.

Άτομα που συνήθως διαμένουν στο νοικοκυριό θεωρούνται τα άτομα που κατά το χρονικό διάστημα των τελευταίων δώδεκα (12) μηνών πέρασαν τις περισσότερες ώρες της ημέρας στο συγκεκριμένο νοικοκυριό. Άτομα που έχουν εγκατασταθεί στο νοικοκυριό θα θεωρηθεί ότι συνήθως διαμένουν εκεί, εάν πρόκειται να παραμείνουν για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο των δώδεκα (12) μηνών. Ομοίως, άτομα που έχουν μετακινηθεί και θα παραμείνουν σε άλλο ιδιωτικό νοικοκυριό ή συλλογική κατοικία για διάστημα μεγαλύτερο του έτους δεν θα θεωρηθούν ως συνήθως διαμένοντα στο νοικοκυριό.

Άτομα που προσωρινά απουσιάζουν από το νοικοκυριό, είτε επειδή βρίσκονται σε άλλο ιδιωτικό νοικοκυριό είτε σε συλλογική κατοικία (π.χ. νοσοκομείο, γηροκομείο κλπ.), θα θεωρηθούν μέλη και θα καταγραφούν ως μέλη του νοικοκυριού, σύμφωνα με τις προϋποθέσεις που αναφέρονται πιο κάτω.

Μέλη του νοικοκυριού θεωρούνται και ως τέτοια καταγράφονται στο Μητρώο Νοικοκυριού και Μελών του - Στοιχεία Νοικοκυριού (ερωτηματολόγιο ΕΕΥ.1) οι παρακάτω κατηγορίες ατόμων:

- **Συγγενικά άτομα που, συνήθως, διαμένουν μαζί** (άγαμα και έγγαμα παιδιά, γονείς υπευθύνου, εγγόνια, άλλοι συγγενείς κλπ.) και συνεισφέρουν στις δαπάνες της κατοικίας ή επωφελούνται αυτών, λόγω μη ύπαρξης εισοδημάτων (ανήλικα παιδιά, άτομα που δεν έχουν εισόδημα κ.ά.).
- **Μη συγγενικά άτομα που, συνήθως, διαμένουν μαζί** (σύντροφοι κλπ.) και συνεισφέρουν στις δαπάνες της κατοικίας ή επωφελούνται αυτών, λόγω μη ύπαρξης εισοδημάτων (ανήλικα παιδιά, άτομα που δεν έχουν εισόδημα κ.ά.).
- **Άτομα (έως 5) που συγκατοικούν σε μία κατοικία ως ενοικιαστές** και συνεισφέρουν στις δαπάνες της κατοικίας ή επωφελούνται αυτών, λόγω

μη ύπαρξης εισοδημάτων και είτε κατά τη διάρκεια της έρευνας δεν έχουν αλλού μία μόνιμη και κύρια κατοικία είτε διαμένουν ή προτίθενται να διαμείνουν στο νοικοκυριό για συνολικό χρονικό διάστημα μεγαλύτερο των δώδεκα (12) μηνών.

- **Φιλοξενούμενοι του νοικοκυριού**, συγγενείς ή μη, που συνεισφέρουν στις δαπάνες της κατοικίας ή επωφελούνται αυτών λόγω μη ύπαρξης εισοδημάτων και είτε κατά τη διάρκεια της έρευνας δεν έχουν αλλού μία μόνιμη και κύρια κατοικία είτε διαμένουν ή προτίθενται να διαμείνουν στο νοικοκυριό για συνολικό χρονικό διάστημα μεγαλύτερο των δώδεκα (12) μηνών.. Φιλοξενούμενοι, που δε θα παραμείνουν στο νοικοκυριό για περισσότερο από δώδεκα μήνες από την ημέρα που ήρθαν, δε θεωρούνται μέλη του νοικοκυριού και δεν ερευνώνται.
- **Βοηθητικό προσωπικό**, που διαμένει στην κατοικία κατά τη διάρκεια της έρευνας, δεν έχει αλλού μία μόνιμη και κύρια κατοικία και διαμένει ή προτίθενται να διαμείνει στο νοικοκυριό για συνολικό χρονικό διάστημα μεγαλύτερο των δώδεκα (12) μηνών. Η εξωτερική βοηθός (παραδουλεύτρια) δε θεωρείται μέλος του νοικοκυριού και δεν ερευνάται.
- **Άτομα που απουσιάζουν για μικρό χρονικό διάστημα** (σε διακοπές, για εργασία, σπουδές κλπ.) και συνεισφέρουν στις δαπάνες της κατοικίας ή επωφελούνται αυτών, λόγω μη ύπαρξης εισοδημάτων και κατά τη διάρκεια της έρευνας δεν έχουν αλλού μία μόνιμη και κύρια κατοικία, και αναμένεται να επιστρέψουν στην κατοικία τους σε χρονικό διάστημα μικρότερο των δώδεκα (12) μηνών.
- **Οι μαθητές/ σπουδαστές/ φοιτητές** που σπουδάζουν μακριά από το σπίτι τους και οι **στρατιώτες**, που συνεισφέρουν στις δαπάνες της κατοικίας ή επωφελούνται αυτών λόγω μη ύπαρξης εισοδημάτων, ανεξάρτητα από το χρονικό διάστημα που προτίθενται να απουσιάσουν, και κατά τη διάρκεια της έρευνας **δεν έχουν αλλού μία μόνιμη και κύρια κατοικία**, είναι σύντροφοι ή παιδιά μέλους του νοικοκυριού και οι οποίοι συνεχίζουν να διατηρούν στενούς δεσμούς με το νοικοκυριό και θεωρούν ότι αυτή η κατοικία είναι η κύρια κατοικία τους.
- **Συγγενικά άτομα που απουσιάζουν για μεγάλο χρονικό διάστημα** (π.χ. ναυτικοί, υπάλληλοι σιδηροδρόμων, υπεραστικών λεωφορείων, δημόσιοι υπάλληλοι εκτός έδρας κλπ.), που συνεισφέρουν στις δαπάνες της κατοικίας ή επωφελούνται αυτών, λόγω μη ύπαρξης εισοδημάτων και κατά τη διάρκεια της έρευνας **δεν έχουν αλλού μία μόνιμη και κύρια κατοικία**, είναι σύντροφοι ή παιδιά μέλους του νοικοκυριού και συνεχίζουν να διατηρούν στενούς δεσμούς με το νοικοκυριό και θεωρούν ότι αυτή η κατοικία είναι η κύρια κατοικία τους.
- **Άτομα που διατηρούν οικογενειακούς δεσμούς και απουσιάζουν προσωρινά**, δηλαδή βρίσκονται προσωρινά στο νοσοκομείο, γηροκομείο κλπ., συνεισφέρουν στις δαπάνες της κατοικίας ή επωφελούνται αυτών, λόγω μη ύπαρξης εισοδημάτων, έχουν οικονομικούς δεσμούς με το νοικοκυριό και αναμένεται να απουσιάσουν συνολικά από την κατοικία τους για χρονικό διάστημα μικρότερο των δώδεκα (12) μηνών.

Τέλος, προκειμένου για παιδιά που διαμένουν σε περισσότερα του ενός νοικοκυριά (για παράδειγμα παιδιά διαζευγμένων οικογενειών), θα θεωρηθούν ως συνήθως διαμένοντα μέλη του νοικοκυριού στο οποίο παραμένουν κατά το μεγαλύτερο χρονικό διάστημα. Εάν ο χρόνος παραμονής είναι ίδιος και στα δύο νοικοκυριά, τότε τα παιδιά θα θεωρηθούν μέλη εκείνου του νοικοκυριού στο οποίο διέμεναν κατά την ημέρα διενέργειας της έρευνας.

4. ΠΕΡΙΟΔΟΙ ΑΝΑΦΟΡΑΣ

Τα χρονικά διαστήματα, στα οποία αναφέρονται τα διάφορα στοιχεία που ζητούνται κατά την έρευνα, αποκαλούνται **περίοδοι αναφοράς**. Στην παρούσα έρευνα χρησιμοποιούνται οι παρακάτω περίοδοι αναφοράς:

- **η ημέρα διενέργειας της έρευνας** (ασχολία, κατάσταση υγείας, φυσική κατάσταση, σωματική διάπλαση κλπ.)
- **οι τελευταίοι 12 μήνες πριν** την ημέρα διενέργειας της έρευνας (παθήσεις, ατυχήματα, επιδείνωση της υγείας, εισαγωγή σε νοσοκομείο, απουσία και διάρκεια απουσίας από την εργασία κλπ.), Για παράδειγμα, εάν η έρευνα πραγματοποιείται στις 10 Οκτωβρίου 2009, τότε η περίοδος αναφοράς αφορά στο χρονικό διάστημα από 10 Οκτωβρίου 2008 έως 9 Οκτωβρίου 2009
- **οι τελευταίες 4 εβδομάδες πριν** την ημέρα διενέργειας της έρευνας (γενική διάθεση),
- **οι τελευταίες 2 εβδομάδες πριν** την ημέρα διενέργειας της έρευνας (χρήση φαρμάκων),
- **οι τελευταίες 7 ημέρες πριν** την ημέρα διενέργειας της έρευνας (σωματική δραστηριότητα, διάθεση).

III. ΕΝΤΥΠΑ ΕΡΕΥΝΑΣ - ΤΕΧΝΙΚΗ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗΣ

1. ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΑ

Στην έρευνα θα χρησιμοποιηθούν δύο ερωτηματολόγια.

Το πρώτο (ΕΕΥ.1) είναι το ΜΗΤΡΩΟ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΜΕΛΩΝ ΤΟΥ, και συμπληρώνεται για κάθε προς έρευνα νοικοκυριό. Σε αυτό καταγράφονται:

- το ονοματεπώνυμο του υπευθύνου, η ταχυδρομική διεύθυνση της κατοικίας και ο αριθμός τηλεφώνου του νοικοκυριού (στο εξώφυλλο του εντύπου).
- τα αποτελέσματα της συνέντευξης με το νοικοκυριό, αν δηλαδή το νοικοκυριό ερευνήθηκε -χωρίς να αντικατασταθεί ή μετά από αντικατάσταση- ή τέλος αν δεν πραγματοποιήθηκε συνέντευξη, διότι δεν βρέθηκε νοικοκυριό για αντικατάσταση,
- οι λόγοι αντικατάστασης του νοικοκυριού, εάν έχει προηγηθεί αντικατάσταση και

- στοιχεία για τα μέλη του νοικοκυριού που τελικά ερευνάται (ονοματεπώνυμο, φύλο, ημερομηνία γέννησης, σχέση μεταξύ των μελών, τρέχουσα ασχολία κλπ.).

Το δεύτερο ερωτηματολόγιο (ΕΕΥ.2) είναι το ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΜΕΛΟΥΣ και συμπληρώνεται για κάθε επιλεγμένο ερευνώμενο μέλος. Το ερωτηματολόγιο απαρτίζεται από 4 ενότητες (modules) στις οποίες έχουν ενσωματωθεί και οι ερωτήσεις της Πρωτοβουλίας της Βουδαπέστης (BI-M1), κατόπιν σύστασης της Ευρωπαϊκής Στατιστικής Υπηρεσίας (Eurostat). Αναλυτικά, οι ενότητες του ερωτηματολογίου είναι οι εξής :

- Βασικά στοιχεία ατόμου - (European Background Variables Module - part 1)
- Κατάσταση υγείας - (European Health Status Module)
- Χρήση υπηρεσιών υγείας - (European Health Care Module)
- Παράγοντες που επηρεάζουν την κατάσταση της υγείας - (European Health Determinants Module)
- Εισόδημα νοικοκυριού - (European Background Variables Module - part 2)

2. ΒΟΗΘΗΤΙΚΑ ΕΝΤΥΠΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Στην έρευνα θα χρησιμοποιηθούν τα εξής βοηθητικά έντυπα:

- Στοιχεία μονάδας επιφανείας - Χαρτογραφικό σχεδιάγραμμα
- Κατάλογος κατοικιών του δείγματος
- Ενημερωτική επιστολή προς τα νοικοκυριά
- Ειδοποίηση
- Κάρτες

3. ΤΕΧΝΙΚΗ ΤΗΣ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗΣ

Η επιτυχία της έρευνας, εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την ικανότητα του ερευνητή να δημιουργήσει κλίμα εμπιστοσύνης και συνεργασίας με τα μέλη του νοικοκυριού έτσι ώστε να συγκεντρώσει τις πληροφορίες που απαιτούνται με τη μεγαλύτερη δυνατή ακρίβεια. Ο ερευνητής πρέπει να καταβάλλει προσπάθεια, ώστε τα μέλη του νοικοκυριού να κατανοήσουν πλήρως τη σημασία που έχει αυτή η έρευνα για τη Χώρα μας και για τους ίδιους τους ερευνώμενους. Επομένως, πριν αρχίσει την έρευνα στα νοικοκυριά, θα πρέπει να έχει μελετήσει προσεκτικά τις οδηγίες και τα ερωτηματολόγια της έρευνας και να γνωρίζει, επακριβώς, τι ζητά από το νοικοκυριό και σε τι αποβλέπει η έρευνα.

Επίσης, θα πρέπει να τονίσει ιδιαίτερα ότι τα στοιχεία της έρευνας είναι **ΕΜΠΙΣΤΕΥΤΙΚΑ**, σύμφωνα με τις διατάξεις των νόμων 3267/1956 και 2392/1996, ότι κανείς άλλος δεν θα λάβει γνώση αυτών, ότι τιμωρείται αυστηρά ο ερευνητής που τυχόν θα αποκαλύψει πληροφορίες που αφορούν στο νοικοκυριό και ότι με τα στοιχεία όλων των νοικοκυριών και των ατόμων μαζί θα καταρτιστούν συγκεντρωτικοί στατιστικοί πίνακες.

Διευκρινίζεται ότι, σύμφωνα με το Ν.2472/97 για την «**Προστασία του ατόμου** από την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα», η επεξεργασία των ευαίσθητων δεδομένων που συλλέγονται με την έρευνα πραγματοποιείται για **ερευνητικούς** και **επιστημονικούς αποκλειστικά σκοπούς**, τηρείται η ανωνυμία (τα δεδομένα συγκεντρώνονται σε ανώνυμα αρχεία) και λαμβάνονται όλα τα απαραίτητα μέτρα για την προστασία των δικαιωμάτων των προσώπων στα οποία αναφέρονται.

4. ΤΡΟΠΟΙ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗΣ ΤΩΝ ΕΡΩΤΗΜΑΤΩΝ

Οι απαντήσεις που θα δοθούν στα ερωτήματα:

α) Σημειώνονται με ένα Χ στο ανάλογο τετραγωνίδιο.

β) Γράφονται αριθμητικά στα χτένια. Παράδειγμα:

Ημερομηνία γέννησης |2|0|0|3|1|9|6|4|,
Αριθμός εισαγωγών σε νοσοκομείο |0|4|

γ) Τα βέλη (→) υποδεικνύουν στον ερευνητή τον αριθμό της επόμενης ερώτησης, με την οποία θα συνεχίσει τη συνέντευξη.

Τέλος, αναφέρεται ότι σε όλα, σχεδόν, τα ερωτήματα υπάρχουν ως δυνατές απαντήσεις οι «**Δεν γνωρίζω, δεν είμαι σίγουρος/η**» και «**Δεν απαντώ**», ωστόσο αυτές **δεν** θα πρέπει να τις αναφέρει ο ερευνητής και γενικά θα αποφεύγει να τις καταχωρίζει.

IV. ΒΟΗΘΗΤΙΚΑ ΕΝΤΥΠΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

1. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΜΟΝΑΔΑΣ ΕΠΙΦΑΝΕΙΑΣ ΚΑΙ ΧΑΡΤΟΓΡΑΦΙΚΟ ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ - ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΚΑΤΟΙΚΙΩΝ ΤΟΥ ΔΕΙΓΜΑΤΟΣ

Στα στοιχεία της Μονάδας Επιφανείας (ΜΕ) υπάρχουν πληροφορίες σχετικά με το Νομό, το Δήμο ή την Κοινότητα και τον οικισμό που ανήκει η συγκεκριμένη ΜΕ, τον κωδικό της ΜΕ, τα επιλεγέντα οικοδομικά τετράγωνα, τον απογραφικό τομέα και το συνολικό αριθμό νοικοκυριών της ΜΕ κατά την απογραφή πληθυσμού του 2001, το διάστημα δειγματοληψίας και τον τυχαίο αριθμό για την επιλογή των νοικοκυριών προς έρευνα. Τέλος, καταγράφονται με κόκκινο μολύβι, οι αύξοντες αριθμοί των επιλεγέντων νοικοκυριών προς έρευνα που προκύπτουν από τη διαδικασία του τρίτου σταδίου δειγματοληψίας, π.χ. 1, 6, 10, 15, 20, 25, 29, 34.

Στο χαρτογραφικό σχεδιάγραμμα εμφανίζεται το οικοδομικό τετράγωνο ή τα οικοδομικά τετράγωνα, που έχουν επιλεγεί κατά το πρώτο στάδιο της δειγματοληψίας και τα οποία έχουν σημειωθεί με μαρκαδόρο.

2. ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΤΑ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΑ

Σε όλα τα επιλεγέντα νοικοκυριά έχει σταλεί επιστολή, η οποία έχει ως σκοπό να ενημερώσει αλλά και να δημιουργήσει κλίμα εμπιστοσύνης και συνεργασίας με τα νοικοκυριά. Η επιστολή αναφέρεται στην υπηρεσία που διενεργεί την έρευνα, δηλαδή στη ΕΣΥΕ, στον σκοπό της έρευνας, στο χρονικό διάστημα που θα διενεργηθεί η συλλογή των στοιχείων, στην κατάρτιση των δεικτών που θα προκύψουν, στην τυχαιότητα επιλογής του συγκεκριμένου νοικοκυριού, στην εμπιστευτικότητα και στην τήρηση του απορρήτου των δεδομένων που θα προκύψουν (παράρτημα 1).

3. ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΗ

Η ειδοποίηση χρησιμοποιείται από τους ερευνητές στην περίπτωση που απουσιάζουν τα νοικοκυριά, με σκοπό να ενημερώσει ότι επισκέφθηκε το νοικοκυριό και θα το επισκεφθεί εκ νέου συγκεκριμένη ώρα και ημέρα που αναφέρει. Ο ερευνητής, εναλλακτικά, μπορεί να σημειώσει το τηλέφωνό του για να διευκολύνει την επικοινωνία με το νοικοκυριό (παράρτημα 2).

4. ΚΑΡΤΕΣ

Οι κάρτες, τυπωμένες σε σκληρό χαρτόνι, χρησιμοποιούνται για τα ερωτήματα στα οποία υπάρχει μεγάλος αριθμός απαντήσεων (ερωτήματα για παθήσεις, παραϊατρικές υπηρεσίες υγείας, χρήση φαρμάκων - συμπληρωμάτων διατροφής) και οι οποίες θα χρησιμοποιηθούν παράλληλα με το ερωτηματολόγιο και για διευκόλυνση των ερευνώμενων.

V. ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΤΡΟΠΟΣ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗΣ ΤΟΥΣ

1. ΜΗΤΡΩΟ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΜΕΛΩΝ ΤΟΥ

Το Μητρώο Νοικοκυριού και των μελών του (ΕΕΥ.1) είναι το πρώτο ερωτηματολόγιο που συμπληρώνεται από τον ερευνητή και πρέπει να συμπληρώνεται για όλα τα προς έρευνα νοικοκυριά.

Οι πληροφορίες για τη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου θα πρέπει να δίνονται **κατά προτεραιότητα** από:

- τον υπεύθυνο για το νοικοκυριό ή
- το πλέον κατάλληλο μέλος για να παράσχει τις πληροφορίες για το νοικοκυριό.

Ως **υπεύθυνος για το νοικοκυριό** θα θεωρηθεί ο ιδιοκτήτης της κατοικίας ή το άτομο στο όνομα του οποίου ενοικιάζεται η κατοικία ή στο οποίο έχει παραχωρηθεί δωρεάν η χρήση της -από τον εργοδότη, το κράτος, συγγενή κλπ. Στην περίπτωση που δύο μέλη είναι υπεύθυνα για το νοικοκυριό, τότε ως πρώτο υπεύθυνο μέλος θεωρείται το μεγαλύτερο σε ηλικία άτομο.

Στο **εξώφυλλο** του Μητρώου Νοικοκυριού και των μελών του αρχικά καταχωρίζεται ο Κωδικός του Νοικοκυριού, ο οποίος αποτελείται από δύο

τμήματα με επτά (7), συνολικά, ψηφία. Το πρώτα πέντε (5) ψηφία είναι ο Κωδικός της Μονάδας Επιφανείας και τα επόμενα δύο (2) ο αύξων αριθμός του νοικοκυριού μέσα στη Μονάδα Επιφανείας. Ειδικότερα, το 1^ο και 2^ο ψηφίο είναι ο κωδικός της Περιφέρειας Ανάπτυξης, το 3^ο ψηφίο υποδηλώνει το βαθμό αστικότητας (όπου 1 αστική περιοχή, 2 ημιαστική περιοχή και 3 αγροτική περιοχή), το 4^ο και 5^ο ψηφίο την α/α της Μονάδας Επιφανείας στην Περιφέρεια Ανάπτυξης και τέλος το 6^ο και 7^ο ψηφίο τον α/α του νοικοκυριού στην Μονάδα Επιφανείας). Στη συνέχεια, καταχωρίζεται ο Νομός, ο Δήμος ή η Κοινότητα, η ημερομηνία της συνέντευξης και το ονοματεπώνυμο του ερευνητή.

ΠΡΟΣΟΧΗ!!! στο πώς θα δίνεται ο α/α το νοικοκυριού που ερευνάται. Εάν, για παράδειγμα, είναι 8 τα προς έρευνα νοικοκυριά, αυτά είναι κυκλωμένα στον Κατάλογο και θα πάρουν συνεχή αύξουσα αρίθμηση 1 έως 8, με την σειρά με την οποία είναι γραμμένα στον κατάλογο και ανεξάρτητα από το αποτέλεσμα της συνέντευξης. Δηλαδή, ακόμα και εάν ερευνηθεί πρώτο το 4ο προς έρευνα νοικοκυριό -γιατί αυτό βρήκε πρώτο ο ερευνητής- ο α/α θα παραμείνει |0|4|.

Επίσης, ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει να δοθεί στην ημερομηνία, η οποία θα πρέπει να καταχωρίζεται σωστά, διότι από αυτήν (σε συνδυασμό με την ημερομηνία γέννησης) θα προκύπτει η ηλικία των μελών του νοικοκυριού και άρα θα καθοριστούν τα μέλη του νοικοκυριού που μπορούν να επιλεγούν και να ερευνηθούν, που έχουν, δηλαδή, ηλικία 15 ετών και άνω.

Στο εξώφυλλο, επίσης, καταγράφεται το ονοματεπώνυμο του υπευθύνου του νοικοκυριού (σύμφωνα με τον προαναφερθέντα ορισμό), η ταχυδρομική διεύθυνση της κατοικίας, ο ταχυδρομικός κώδικας της περιοχής κατοικίας και απαραίτητα το τηλέφωνο του νοικοκυριού (σταθερό ή κινητό).

A. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗΣ

Στο τμήμα «**A. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗΣ**», που ακολουθεί, καταγράφονται πληροφορίες για το εάν το νοικοκυριό ερευνήθηκε χωρίς να αντικατασταθεί ή μετά από αντικατάσταση, καθώς επίσης και για το εάν δεν πραγματοποιήθηκε τελικά συνέντευξη λόγω μη ύπαρξης νοικοκυριού να αντικαταστήσει το προς έρευνα νοικοκυριό.

Διευκρινίζεται ότι, εάν ένα προς έρευνα νοικοκυριό αρνηθεί να συνεργαστεί, απουσιάζει προσωρινά και είναι αδύνατη η επικοινωνία κατά την περίοδο διενέργειας της έρευνας, δεν εντοπιστεί από τα διαθέσιμα στοιχεία κατοικίας κλπ., τότε αυτό αντικαθίσταται με άλλο νοικοκυριό, συγκεκριμένα δε με το αμέσως επόμενο στον Κατάλογο των προς έρευνα νοικοκυριών. Σε περίπτωση που και το επόμενο νοικοκυριό δεν καταστεί δυνατόν να ερευνηθεί, τότε αυτό και πάλι αντικαθίσταται με το αμέσως επόμενο, κ.ο.κ. Σε κάθε περίπτωση καταβάλλεται προσπάθεια, προκειμένου σε κάθε Μονάδα Επιφανείας να ερευνηθεί ο αριθμός των νοικοκυριών, ο οποίος έχει αρχικά υπολογιστεί ότι θα ερευνηθεί. Ο αριθμός αυτός κυμαίνεται από 5 έως και 8 νοικοκυριά.

Συγκεκριμένα οι κωδικοί καταχωρίζονται, κατά περίπτωση, ως εξής:

- **Κωδικός 11:** όταν εντοπιστεί η κατοικία και ερευνηθεί το νοικοκυριό χωρίς να χρειαστεί να αντικατασταθεί. Στην περίπτωση αυτή συνεχίζουμε με τη συμπλήρωση του Τμήματος Γ. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΟΥ.
- **Κωδικός 12:** όταν το νοικοκυριό ερευνάται μετά από αντικατάσταση. Στην περίπτωση αυτή συνεχίζουμε με το Τμήμα Β. ΛΟΓΟΙ ΑΝΤΙΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ.
- **Κωδικός 13:** για τις περιπτώσεις όπου, αν και απαιτήθηκε αντικατάσταση του νοικοκυριού, αυτό δεν κατέστη δυνατόν. Στην περίπτωση αυτή η έρευνα ολοκληρώνεται.

Β. ΛΟΓΟΙ ΑΝΤΙΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

Στο τμήμα «**Β. ΛΟΓΟΙ ΑΝΤΙΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ**», που ακολουθεί, καταγράφεται ο λόγος για τον οποίο έγινε αντικατάσταση.

Συγκεκριμένα οι κωδικοί καταχωρίζονται, κατά περίπτωση, ως εξής:

- **Κωδικός 21:** όταν η κατοικία δεν μπορεί να εντοπιστεί με τα διαθέσιμα από τον κατάλογο ταχυδρομικά στοιχεία (περιοχή, οδός, αριθμός)
- **Κωδικός 22:** όταν δεν είναι δυνατή η πρόσβαση στην κατοικία στη συγκεκριμένη ταχυδρομική διεύθυνση λόγω πλημμύρας, χιονιών, μη προσπελάσιμων δρόμων κλπ.
- **Κωδικός 23:** όταν το κτίριο στη συγκεκριμένη διεύθυνση έχει κατεδαφιστεί, έχει διατεθεί για επαγγελματική χρήση (κατάστημα, επιχείρηση), είναι δευτερεύουσα κατοικία ή η κατοικία είναι κενή, λόγω επισκευής, θανάτου των ενοίκων κλπ.
- **Κωδικός 24:** όταν ολόκληρο το νοικοκυριό αρνηθεί να συνεργαστεί.
- **Κωδικός 25:** όταν ολόκληρο το νοικοκυριό απουσιάζει προσωρινά (σε διακοπές κλπ.) και είναι αδύνατη η επικοινωνία.
- **Κωδικός 26:** όταν δεν είναι δυνατή η επικοινωνία λόγω ασθένειας ή ανικανότητας.
- **Κωδικός 27:** για κάθε άλλο λόγο, για παράδειγμα, όταν κανείς δεν μιλάει την ελληνική γλώσσα, είναι λειτουργικά αναλφάβητοι κλπ.

Γ. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΟΥ

Το τρίτο και τελευταίο Τμήμα του ερωτηματολογίου είναι το **Γ. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΟΥ**. Στο τμήμα αυτό καταγράφονται:

- ο συνολικός αριθμός των μελών του νοικοκυριού
- τα ονοματεπώνυμα όλων των μελών του νοικοκυριού είτε αυτά διαμένουν κατά τη διενέργεια της έρευνας στο νοικοκυριό είτε απουσιάζουν προσωρινά

- Βασικές δημογραφικές πληροφορίες, όπως φύλο, ημέρα, μήνας και έτος γέννησης όλων των μελών
- πληροφορίες για το εάν ο/η σύζυγος/σύντροφος ή η μητέρα ή ο πατέρας και καθένα από τα μέλη διαμένουν στο ίδιο νοικοκυριό
- πληροφορίες σχετικά με την τρέχουσα ασχολία όλων των μελών

Ειδικότερα:

Ερώτημα ΗΗ.1: «Συνολικός αριθμός μελών του νοικοκυριού»

Ο συνολικός αριθμός των μελών του νοικοκυριού υπολογίζεται λαμβάνοντας υπόψη τις οδηγίες του τμήματος ΙΙ. Βασικές έννοιες και ορισμοί, §3. Μέλη του νοικοκυριού και σημειώνεται από τον ερευνητή μετά τη συμπλήρωση του επόμενου ερωτήματος ΗΗ.2

Ερώτημα ΗΗ.2: « Μέλη νοικοκυριού»

Τα μέλη του νοικοκυριού καταγράφονται σύμφωνα με τις οδηγίες του τμήματος ΙΙ. Βασικές έννοιες και ορισμοί, §3. Μέλη του νοικοκυριού.

Στήλη 1: Α/α μέλους

Η καταγραφή των μελών του νοικοκυριού, με συνεχή αύξουσα αρίθμηση, θα ακολουθεί την εξής σειρά: υπεύθυνος του νοικοκυριού, σύζυγος/ σύντροφος, παιδιά του υπευθύνου ή συζύγου (κατά ηλικία), γονείς του υπευθύνου ή συζύγου, άλλοι συγγενείς, οικιακοί βοηθοί, οικότροφοι και λοιπά μη συγγενικά πρόσωπα.

Στήλες 2 και 3: Όνομα και επώνυμο

Καταγράφεται το όνομα και το επώνυμο κάθε μέλους του νοικοκυριού.

Στήλη 4: Φύλο

Καταγράφεται το φύλο κάθε μέλους με τον ανάλογο κωδικό (1 για τους άρρενες, 2 για τις θήλειες).

Στήλη 5: Ημερομηνία γέννησης

Καταχωρίζεται στα χτένια η ημέρα (δύο πρώτα ψηφία), ο μήνας (επόμενα δύο) και τα τέσσερα ψηφία του έτους γέννησής του.

Στήλες 6, 7 και 8: Α/α συζύγου/ συντρόφου, μητέρας, πατέρα

Στις στήλες αυτές καταχωρίζονται οι αύξοντες αριθμοί του συζύγου/συντρόφου, της μητέρας και του πατέρα του μέλους του νοικοκυριού. Εάν ο/η σύζυγος/σύντροφος, η μητέρα, ο πατέρας δεν είναι μέλη του νοικοκυριού καταχωρίζεται 00. Με τις απαντήσεις αυτές δίνεται η δυνατότητα, κατά την ανάλυση των αποτελεσμάτων της έρευνας, να συγκροτηθεί η πυρηνική οικογένεια (ζευγάρι, ζευγάρι με παιδί ή παιδιά, πατέρας ή μητέρα με παιδί ή παιδιά). Επισημαίνεται ότι η σχέση αυτή μεταξύ των μελών αναφέρεται στην πραγματική οικογενειακή τους κατάσταση. Για παράδειγμα, δύο μέλη που συγκατοικούν χωρίς να είναι έγγαμοι μεταξύ τους ή συμβιώνουν χωρίς σύμφωνο

συμβίωσης με τα παιδιά του ενός και δηλώνουν σύντροφοι, τότε θα σημειώσουν στη στήλη 6 τον αύξοντα αριθμό του συντρόφου τους, ενώ για τα παιδιά θα σημειωθεί ο α/α του γονέα που διαμένει στο νοικοκυριό μαζί τους.

Στήλη 9: Τρέχουσα ασχολία

Η ασχολία κάθε μέλους χαρακτηρίζεται με μία μόνο απάντηση και αφορά στην κύρια τρέχουσα ασχολία του. Στην περίπτωση που το ερωτώμενο άτομο έχει περισσότερες από μία ασχολίες, π.χ. φοιτήτρια που εργάζεται, καταχωρίζεται η ασχολία που το μέλος που δίνει τις απαντήσεις θεωρεί ως κύρια. Η ασχολία, επομένως, αυτοπροσδιορίζεται από το μέλος που δίνει τις απαντήσεις. Φοιτητές εργαζόμενοι με μερική ή πλήρη απασχόληση ενδεχομένως θεωρούν ως κύρια ασχολία τις σπουδές τους, ενώ άλλοι την εργασία τους. Σε κάθε περίπτωση καταγράφεται η ασχολία που έχει το μέλος κατά την ημέρα διενέργειας της έρευνας.

Ειδικότερα:

- **Κωδικός 1 - Εργαζόμενος:** Για όσους έχουν κάποια εργασία από την οποία αποκομίζουν άμεσα ή έμμεσα οικονομικό όφελος. Ως εργαζόμενοι θεωρούνται οι μισθωτοί, ανεξάρτητα από τον τρόπο πληρωμής τους (με μισθό, ημερομίσθιο, σε είδος, με ποσοστά κλπ.), οι μαθητευόμενοι με αμοιβή, οι αυτοαπασχολούμενοι με ή χωρίς μισθωτούς, οι βοηθοί στην οικογενειακή επιχείρηση χωρίς αμοιβή. Επίσης, τα άτομα που έχουν διακόψει προσωρινά την εργασία τους, γιατί βρίσκονται σε κανονική ή αναρρωτική άδεια, απεργία κλπ.
- **Κωδικός 2 - Άνεργος :** Για όσους δεν εργάζονται και ζητούν σήμερα μία εργασία (π.χ. επειδή απολύθηκαν, τελείωσε η εργασία που είχαν αναλάβει, έκλεισε η επιχείρηση ή ζητούν εργασία για πρώτη φορά, άτομα που εργάζονται εποχικά, όπως ξενοδοχοϋπάλληλοι, εργάτες γεωργίας, ηθοποιοί κλπ., κατά την περίοδο που δεν εργάζονται (εκτός σεζόν) κλπ.).
- **Κωδικός 3 - οικονομικά μη ενεργός :** Για όσους λαμβάνουν σύνταξη (από την εργασία τους, λόγω ορίου ηλικίας, σύνταξη αναπηρίας από ατύχημα, ασθένειας, χηρείας, ορφανών κλπ). Για άλλα οικονομικά μη ενεργά άτομα, όπως νοικοκυρές, μαθητές/φοιτητές, μαθητευόμενους χωρίς αμοιβή για την απόκτηση εμπειρίας, στρατιώτες, εισοδηματίες, σε αναμονή συνταξιοδότησης, υποψηφίους για πανεπιστήμιο/τεχνολογικά ιδρύματα κ.ά., σε αναμονή στράτευσης ή που μόλις απολύθηκαν από το στρατό, άτομα που περιμένουν να αναλάβουν εργασία που έχουν ήδη βρει, άτομα σε διαθεσιμότητα, άτομα που θα μεταναστεύσουν, άεργους (μπορούν αλλά δε θέλουν να εργαστούν).

**Ερωτήματα: Α/α αρχικά επιλεγμένου για τη συνέντευξη μέλους
Α/α μέλους που ερευνάται μετά από αντικατάσταση
Α/α αντιπροσώπου**

Καταγράφεται ο Α/α του μέλους που θα ερευνηθεί και το οποίο θα πρέπει να είναι ηλικίας 15 ετών και άνω.

Ο υπολογισμός της ηλικίας γίνεται, όπως προαναφέρθηκε, με βάση την ημερομηνία διενέργειας της έρευνας και την ημερομηνία γέννησης του ερευνώμενου.

Το έτος που διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο για τον προσδιορισμό των ατόμων που έχουν ηλικία 15 ετών και άνω είναι το **1994**. Έτσι, εάν, για παράδειγμα, **η έρευνα πραγματοποιείται στις 10 Οκτωβρίου 2009**, τότε ερευνώνται ΜΟΝΟ όσοι έχουν γεννηθεί μέχρι και τις 10 Οκτωβρίου 1994. Δηλαδή, εάν κάποιος μέλος έχει γεννηθεί στις 10.10.1994, τότε αυτό είναι 15 ετών (κλεισμένα) και ερευνάται, ενώ εάν το μέλος έχει γεννηθεί στις 11.10.1994, τότε αυτό είναι 14 ετών (κλεισμένα) και δεν ερευνάται.

Διαδικασία επιλογής μέλους

Αφού καταγραφούν τα μέλη του νοικοκυριού σύμφωνα με τις προϋποθέσεις που προαναφέρονται στις οδηγίες του τμήματος ΙΙ. Βασικές έννοιες και ορισμοί, §3. Μέλη του νοικοκυριού, και προκειμένου να επιλεγεί το ένα και μοναδικό μέλος ηλικίας 15 ετών και άνω που πρέπει να ερευνηθεί, ο ερευνητής το επιλέγει χρησιμοποιώντας τον πίνακα τυχαίων αριθμών (βλέπε παράρτημα 3), ο οποίος είναι ένας και μοναδικός για όλους τους ερευνητές και θα χρησιμοποιηθεί ανά ερευνητή και όχι ανά μονάδα επιφανείας.

Στον πίνακα των τυχαίων αριθμών και ανάλογα με τον αριθμό των μελών του νοικοκυριού τα οποία είναι ηλικίας 15 ετών και άνω εμφανίζονται 2 στήλες με τυχαίους αριθμούς (70 συνολικά τυχαίοι αριθμοί για καθεμία από τις περιπτώσεις νοικοκυριών με 2 έως και 10 μέλη ηλικίας 15 ετών και άνω).

Στο πρώτο νοικοκυριό που θα επισκεφθεί ο ερευνητής, και σύμφωνα με τον αριθμό των μελών του ηλικίας 15 ετών και άνω, θα επιλέξει τον πρώτο αριθμό που εμφανίζεται στην αντίστοιχη στήλη και θα ερευνηθεί το μέλος με α/α που θα του υποδείξει ο πίνακας. Ο εν λόγω αριθμός διαγράφεται ούτως ώστε να μην ξαναχρησιμοποιηθεί. Στο επόμενο νοικοκυριό, ερευνάται το μέλος με α/α που υποδεικνύει ο επόμενος αριθμός της ίδια στήλης του πίνακα, στην περίπτωση που αυτό το νοικοκυριό έχει ίδιον αριθμό μελών ηλικίας 15 ετών και άνω με το προηγούμενο νοικοκυριό κ.ο.κ.

Η ως άνω διαδικασία επιλογής μέλους με τη χρήση των τυχαίων αριθμών, έχει σκοπό να διασφαλίσει ότι δεν θα υπάρξει μεροληψία όσον αφορά στην επιλογή των ατόμων που θα ερευνηθούν και ως εκ τούτου τα αποτελέσματα που θα προκύψουν θα είναι αντιπροσωπευτικά του πληθυσμού της Χώρας, στο σύνολό του αλλά και κατά φύλο και ομάδες ηλικιών.

Όσον αφορά στην επιλογή του μέλους που θα ερευνηθεί, οι περιπτώσεις που ο ερευνητής μπορεί να συναντήσει είναι οι κάτωθι:

- το μέλος που θα υποδείξει η προαναφερθείσα διαδικασία να είναι στο νοικοκυριό την ώρα της επίσκεψης και να πραγματοποιηθεί η συνέντευξη.
- το μέλος που θα υποδείξει η προαναφερθείσα διαδικασία να απουσιάζει προσωρινά (να είναι στην εργασία του, σε επίσκεψη κλπ.). Στην περίπτωση αυτή κλείνουμε ραντεβού, προκειμένου να πραγματοποιηθεί η συνέντευξη άλλη ημέρα ή άλλη ώρα.
- το μέλος που θα υποδείξει η προαναφερθείσα διαδικασία να απουσιάζει προσωρινά (να είναι σε ταξίδι εργασίας ή αναψυχής ή ασθενής κλπ.) και να μην μπορούμε τις προσεχείς ημέρες να επικοινωνήσουμε μαζί του. Στην περίπτωση αυτή το συγκεκριμένο μέλος εξαιρείται «νοητά» από τη διαδικασία επιλογής και η διαδικασία επαναλαμβάνεται εκ νέου, χρησιμοποιώντας από τον πίνακα των τυχαίων αριθμών το νέο συνολικό αριθμό των μελών του νοικοκυριού που έχει προκύψει. Στη συνέχεια, συμπληρώνεται το ερωτηματολόγιο από το νέο μέλος που θα υποδείξει η διαδικασία επιλογής.
- το μέλος που θα υποδείξει η προαναφερθείσα διαδικασία να αρνηθεί τη συνεργασία. Στην περίπτωση αυτή η διαδικασία επαναλαμβάνεται εκ νέου, αφού πρώτα το συγκεκριμένο μέλος «νοητά» εξαιρεθεί από τη διαδικασία και χρησιμοποιώντας από τον πίνακα των τυχαίων αριθμών το νέο συνολικό αριθμό των μελών του νοικοκυριού που έχει προκύψει,. Στη συνέχεια, συμπληρώνεται το ερωτηματολόγιο από το νέο μέλος που θα υποδείξει η διαδικασία επιλογής.

Ειδικότερα:

- για φοιτητές που σπουδάζουν σε άλλη πόλη και για όσους υπηρετούν την στρατιωτική τους θητεία και οι οποίοι -όπως προαναφέρθηκε- καταγράφονται μέλη του νοικοκυριού, ανεξαρτήτως του χρόνου απουσίας τους, εφόσον θεωρούν ότι η κατοικία αυτή είναι η κύρια γι' αυτούς:
 - εάν είναι εφικτή η επικοινωνία μαζί τους, στο διάστημα διενέργειας της έρευνας, η έρευνα πραγματοποιείται σε αυτούς, εφόσον υποδειχθούν από την διαδικασία επιλογής μέλους με τη χρήση του πίνακα των τυχαίων αριθμών,
 - εάν δεν είναι εφικτή η επικοινωνία μαζί τους, στο διάστημα διενέργειας της έρευνας, τότε αντικαθίστανται με άλλο μέλος που θα υποδειχθεί από τη διαδικασία επιλογής, αφού εξαιρεθούν «νοητά» από τη διαδικασία επιλογής με τον τρόπο που περιγράφηκε παραπάνω .

Κατ' εξαίρεση:

για μέλη (ανεξαρτήτως ηλικίας) που είναι παρόντα αλλά αντιμετωπίζουν προβλήματα υγείας ή αναπηρία και αδυνατούν να συνεργαστούν με τον ερευνητή, επιτρέπεται η συμπλήρωση του ερωτηματολογίου δι' αντιπροσώπου.

Επισημαίνεται ότι δεν θα πρέπει να απαντηθούν όλα τα ερωτήματα από τον αντιπρόσωπο. Τα ερωτήματα του παραρτήματος 4 δεν απαντώνται από τον αντιπρόσωπο αλλά από τον ίδιο τον ερευνώμενο.

Συνοψίζοντας, αντικατάσταση μέλους γίνεται στις εξής περιπτώσεις:

- όταν το μέλος του νοικοκυριού απουσιάζει προσωρινά (π.χ. ταξίδι εργασίας ή αναψυχής ή είναι ασθενής και νοσηλεύεται, είναι φοιτητής σε άλλη πόλη ή στρατιώτης κλπ.) και δεν μπορούμε τις προσεχείς ημέρες να επικοινωνήσουμε μαζί του και
- όταν το επιλεχθέν από την διαδικασία μέλος αρνηθεί να συνεργαστεί.

Παράδειγμα αντικατάστασης μέλους

Α/α μέλους	Όνομα	Επώνυμο	Φύλο	Ημερομηνία γέννησης	Α/α συζύγου	Α/α μητέρας	Α/α πατέρα	Τρέχουσα Ασχολία
01	ΚΩΣΤΑΣ	ΧΧΧ	1	02 10 1960	2	6	5	1
02	ΜΑΡΙΑ	ΧΧΧ	2	28 03 1960	1	0	0	1
03	ΓΙΩΡΓΟΣ	ΧΧΧ	1	03 11 1996	0	2	1	3
04	ΚΑΤΕΡΙΝΑ	ΧΧΧ	1	03 11 1996	0	2	1	3
05	ΓΙΩΡΓΟΣ	ΧΧΧ	1	15 03 1920	6	0	0	3
06	ΧΡΥΣΟΥΛΑ	ΧΧΧ	2	02 12 1923	5	0	0	3

Για παράδειγμα το νοικοκυριό προς έρευνα αποτελείται από έξι (6) μέλη. Αρχικά διαγράφουμε νοητά τα μέλη με α/α 03 και 04, διότι είναι μέλη ηλικίας κάτω των 15 ετών και επομένως ο συνολικός αριθμός των μελών του νοικοκυριού ηλικίας 15 ετών και άνω ανέρχεται τελικά σε τέσσερα (4). Εάν, σύμφωνα με την παραπάνω διαδικασία επιλογής μέλους προς έρευνα, επιλεγεί το 3ο μέλος, δηλαδή το 05 μέλος ο κ. Γιώργος, που είναι στο νοσοκομείο για μεγάλο χρονικό διάστημα και δεν είναι εφικτή η επικοινωνία μαζί του, τότε παραμένει μέλος του νοικοκυριού αλλά «ΝΟΗΤΑ» διαγράφεται, δηλαδή θεωρούμε ότι - ΠΡΟΣΩΡΙΝΑ - η Χρυσούλα είναι το μέλος με α/α 03 και επιλέγουμε, εκ νέου, από τον ΠΙΝΑΚΑ ΤΩΝ ΤΥΧΑΙΩΝ ΑΡΙΘΜΩΝ τον επόμενο αριθμό (δηλαδή τον α/α του επιλεγμένου μέλους προς έρευνα) από τη στήλη 3 ΜΕΛΗ. Η αντικατάσταση γίνεται με το μέλος που θα μας υποδείξει αυτός ο αριθμός.

Τέλος, ο ερευνητής καταγράφει τον α/α του αρχικά επιλεγμένου για τη συνέντευξη μέλους και, εάν έγινε αντικατάσταση του αρχικά επιλεγμένου μέλους λόγω άρνησης, απουσίας κλπ. τον α/α του μέλους που ερευνάται μετά την αντικατάσταση και εάν η έρευνα πραγματοποιείται δια αντιπροσώπου τον α/α του αντιπροσώπου.

2. ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΜΕΛΟΥΣ

Το Ερωτηματολόγιο μέλους (ΕΕΥ.2) είναι το δεύτερο και το κύριο ερωτηματολόγιο που συμπληρώνεται από τον ερευνητή και συμπληρώνεται για όλα τα προς έρευνα άτομα, δηλαδή τα επιλεγμένα σύμφωνα με την παραπάνω διαδικασία επιλογής του μέλους προς έρευνα.

Οι πληροφορίες για τη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου θα πρέπει να δίνονται από το μέλος, που επιλέγεται με την διαδικασία των τυχαίων αριθμών να παράσχει τις πληροφορίες σε ατομικό επίπεδο και κατ' εξαίρεση μόνον, για άτομα που αντιμετωπίζουν προβλήματα υγείας ή αναπηρία, από τον αντιπρόσωπό τους.

Στο **εξώφυλλο** του Ερωτηματολογίου μέλους αρχικά καταχωρίζεται ο Κωδικός του Νοικοκυριού, ο οποίος αποτελείται από δύο τμήματα με επτά (7), συνολικά, ψηφία. Το πρώτα πέντε (5) ψηφία είναι ο Κωδικός της Μονάδας Επιφανείας και τα επόμενα δύο (2) ο αύξων αριθμός του νοικοκυριού μέσα στη Μονάδα Επιφανείας. Ειδικότερα, το 1^ο και 2^ο ψηφίο είναι ο κωδικός της Περιφέρειας Ανάπτυξης, το 3^ο ψηφίο υποδηλώνει το βαθμό αστικότητας (όπου 1 αστική περιοχή, 2 ημιαστική περιοχή και 3 αγροτική περιοχή), το 4^ο και 5^ο ψηφίο την α/α της Μονάδας Επιφανείας στην Περιφέρεια Ανάπτυξης και τέλος το 6^ο και 7^ο ψηφίο τον α/α του νοικοκυριού στην Μονάδα Επιφανείας). Στη συνέχεια, καταχωρίζεται ο Νομός, ο Δήμος ή η Κοινότητα, η ημερομηνία της συνέντευξης και το ονοματεπώνυμο του ερευνητή.

2.1. ΒΑΣΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΤΟΜΟΥ

2.1.1. Στοιχεία επιλεγμένου μέλους

Στο τμήμα αυτό συγκεντρώνονται πληροφορίες μόνο από το επιλεγμένο μέλος και αφορούν:

- στη χώρα γέννησής του
- στην υπηκοότητά του
- στην οικογενειακή του κατάσταση
- στη συμβίωσή του με άλλο μέλος του νοικοκυριού (πραγματική και νόμιμη οικογενειακή κατάσταση) και
- στο επίπεδο εκπαίδευσής του

Η περίοδος αναφοράς αυτών των ερωτημάτων είναι η ημέρα διενέργειας της έρευνας.

Ειδικότερα:

Ερώτημα ΗΗ.3: « Σε ποια χώρα γεννηθήκατε;»

Στο ερώτημα αυτό καταγράφεται η χώρα γέννησης του ερευνώμενου. Εάν δεν είναι η Ελλάδα, αλλά άλλη χώρα εντός ή εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης, τότε συμπληρώνεται ο κωδικός (2) ή (3), αντίστοιχα, και παράλληλα καταγράφεται ολογράφως το όνομα της χώρας γέννησής του. Επισημαίνεται ότι η χώρα θα σημειώνεται σύμφωνα με την υφιστάμενη γεωγραφική οριοθέτηση της κάθε χώρας κατά τη συλλογή των στοιχείων. Για παράδειγμα γεννημένοι στη Σοβιετική Ένωση θα πρέπει να προσδιορίζουν τη γεωγραφική περιοχή στην οποία γεννήθηκαν, δηλαδή Γεωργία, Εσθονία κ.ά, δεδομένου ότι σήμερα δεν υφίσταται Σοβιετική Ένωση. Τέλος επισημαίνεται ότι, για τις περιπτώσεις όπου κάποιος

γεννιέται σε χώρα στην οποία η μητέρα του βρισκόταν κατά την ημέρα του τοκετού, τυχαία, π.χ. λόγω διακοπών κλπ., ως χώρα γέννησης θα καταχωρίζεται όχι η χώρα προσωρινής διαμονής, αλλά η χώρα στην οποία η μητέρα του διέμενε συνήθως.

Ερώτημα ΗΗ.4: «Ποια είναι η υπηκοότητά σας;» Δεκτές περισσότερες από μία απαντήσεις

Στο ερώτημα αυτό καταγράφεται η υπηκοότητα του ερευνώμενου. Εάν δεν είναι η Ελληνική, αλλά άλλης χώρας εντός ή εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης, τότε συμπληρώνονται οι κωδικοί (2) ή (3), αντίστοιχα, και συγχρόνως, καταγράφεται ολογράφως το όνομα της χώρας. Επισημαίνεται ότι η χώρα θα σημειώνεται σύμφωνα με την υφιστάμενη γεωγραφική οριοθέτηση της κάθε χώρας κατά τη συλλογή των στοιχείων. Προσοχή πρέπει να δοθεί, διότι στο ερώτημα καταγράφεται η υπηκοότητα, δηλ. το νόμιμο δικαίωμα κάποιου να είναι πολίτης μιας χώρας και όχι η εθνικότητα, δηλ. ο δεσμός ενός ατόμου προς ορισμένο έθνος. Τέλος, σε περίπτωση που το άτομο είχε υπηκοότητα χώρας που λόγω γεωπολιτικών ανακατατάξεων δεν υφίσταται πλέον και δε γνωρίζει ποια είναι η υπηκοότητα του, καταγράφεται η υπηκοότητα που είχε πριν την αλλαγή των συντοιακών γραμμών.

Δεκτές γίνονται περισσότερες από μία απαντήσεις, για παράδειγμα, κάποιος μπορεί να έχει υπηκοότητα Ελληνική και υπηκοότητα άλλης χώρας εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης, π.χ. Αμερικανική. Στην περίπτωση αυτή θα καταχωρηθούν οι κωδικοί 1 και 3 και η λέξη «Αμερικανική».

Ερώτημα ΗΗ.5 : «Ποια είναι η οικογενειακή σας κατάσταση;»

Συμπληρώνεται η οικογενειακή κατάσταση του επιλεγμένου μέλους που υπάρχει και διέπεται από το ισχύον οικογενειακό δίκαιο και όχι η πραγματική οικογενειακή κατάσταση. Μοναδική εξαίρεση αποτελεί η επιλογή «σε διάσταση», η οποία αντιστοιχεί σε πραγματική και όχι νόμιμη οικογενειακή κατάσταση. Η νόμιμη οικογενειακή κατάσταση ατόμου που είναι σε διάσταση είναι «έγγαμος/η ή με σύμφωνο συμβίωσης».

Ερώτημα ΗΗ.6: « Έχετε κάποιο/α σύντροφο με τον/την οποίο/α μένετε μαζί;»

Συμπληρώνεται μόνο για νοικοκυριά που έχουν περισσότερα του ενός μέλη και καταγράφεται η πραγματική οικογενειακή κατάσταση. «Ναι, είμαι παντρεμένος/η ή με σύμφωνο συμβίωσης» θα απαντήσουν όσοι έχουν τελέσει θρησκευτικό ή πολιτικό γάμο, καθώς και όσοι έχουν συνάψει σύμφωνο συμβίωσης, ενώ «Ναι, συγκατοικώ μαζί του/της χωρίς σύμφωνο συμβίωσης» θα απαντήσουν όσοι σύντροφοι κατοικούν μαζί στο ίδιο νοικοκυριό χωρίς γάμο ή σύμφωνο συμβίωσης. Η απάντηση «όχι» θα καταχωρίζεται για άτομα που συγκατοικούν και δεν είναι σύντροφοι.

Ερώτημα ΗΗ.7: «Ποιο είναι το υψηλότερο επίπεδο εκπαίδευσης που έχετε ολοκληρώσει;» Περιλαμβάνεται και η επαγγελματική κατάρτιση

Καταγράφεται η εκπαιδευτική βαθμίδα που ο ερευνώμενος έχει ολοκληρώσει κατά την ημέρα διενέργειας της έρευνας. Άτομα, που δεν ολοκλήρωσαν κάποια βαθμίδα εκπαίδευσης, θα απαντήσουν σύμφωνα με το επίπεδο εκπαίδευσης που ολοκλήρωσαν, π.χ. αν ο ερευνώμενος δεν ολοκλήρωσε τις πανεπιστημιακές του σπουδές, θα απαντήσει ότι έχει ολοκληρώσει το Λύκειο. Για όσους παρακολουθούν κάποια βαθμίδα εκπαίδευσης καταχωρίζεται το επίπεδο εκπαίδευσης που έχουν ολοκληρώσει, π.χ. αν ο ερευνώμενος παρακολουθεί μαθήματα σε Ανώτατο Εκπαιδευτικό Ίδρυμα (είναι φοιτητής), θα απαντήσει ότι έχει ολοκληρώσει το Λύκειο.

Στο ερώτημα περιλαμβάνεται και η επαγγελματική κατάρτιση, πιο συγκεκριμένα:

- η αρχική επαγγελματική κατάρτιση και
- η συνεχιζόμενη επαγγελματική κατάρτιση

Αρχική επαγγελματική κατάρτιση

Ο σχεδιασμός των δράσεων αρχικής επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης υπάγεται στις θεσμικές αρμοδιότητες του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων. Οι κύριοι φορείς παροχής αρχικής επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης είναι τα **Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης (Ι.Ε.Κ.)**. Τα Ι.Ε.Κ., δημόσια και ιδιωτικά, λειτουργούν στο πλαίσιο του Εθνικού Συστήματος για την Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση (Ε.Σ.Ε.Ε.Κ.) από το 1992, υπό την εποπτεία του Οργανισμού Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης. Παράλληλα λειτουργούν Ι.Ε.Κ. υπό την εποπτεία άλλων Υπουργείων και φορέων, όπως ο Οργανισμός Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (Ο.Α.Ε.Δ.).

Σκοπός των Ι.Ε.Κ. είναι η παροχή κάθε είδους επαγγελματικής κατάρτισης, αρχικής ή συμπληρωματικής, καθώς και η εξασφάλιση στους καταρτιζόμενους των ανάλογων προσόντων μέσω της παροχής επιστημονικών, τεχνικών, επαγγελματικών και πρακτικών γνώσεων και της καλλιέργειας των αντίστοιχων δεξιοτήτων, για την ομαλή ένταξή τους στην αγορά εργασίας και τη διασφάλιση της προσαρμογής τους στις μεταβαλλόμενες ανάγκες της παραγωγικής διαδικασίας.

Στα Ι.Ε.Κ. γίνονται δεκτοί απόφοιτοι Ενιαίου Λυκείου ή παλαιών τύπων Λυκείου και Τεχνικών Επαγγελματικών Εκπαιδευτηρίων (Τ.Ε.Ε.), ενώ σε ορισμένα μόνον Ι.Ε.Κ. λειτουργούν και Τμήματα συγκεκριμένων ειδικοτήτων που δέχονται και αποφοίτους Γυμνασίου, ηλικίας άνω των 18, οι οποίοι αποκτούν Πιστοποιητικό Επαγγελματικής Κατάρτισης επιπέδου 1.

Η κατάρτιση για τους κατόχους Απολυτηρίου Ενιαίου Λυκείου διαρκεί 4 εξάμηνα. Κάθε έτος κατάρτισης αποτελείται από δυο αυτοτελή εξάμηνα κατάρτισης (14 πλήρεις εβδομάδες κατάρτισης ανά εξάμηνο).

Οι παρεχόμενες ειδικότητες στα Ι.Ε.Κ. αφορούν στους ακόλουθους τομείς:

- Πληροφορικής - Τηλεπικοινωνιών - Δικτύων
- Χρηματοπιστωτικών και Διοικητικών υπηρεσιών
- Τροφίμων και Ποτών
- Μεταφορών και Τουρισμού
- Ηλεκτρολογίας - Μηχανολογίας - Ηλεκτρονικών
- Δομικών και συναφών κατασκευών
- Χημικής Βιομηχανίας
- Εφαρμοσμένων Τεχνών
 - Εφαρμοσμένων Τεχνών επιπέδου 1 (Γυμνασίου)
- Ενέργειας - Περιβάλλοντος
- Υγείας - Αισθητικής - Κοινωνικών Υπηρεσιών
- Επικοινωνίας και Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης
- Ένδυσης και Υπόδησης
- Πολιτισμού - Αθλητισμού
- Γεωτεχνικός τομέας

Συνεχιζόμενη επαγγελματική κατάρτιση

Η **Συνεχιζόμενη Επαγγελματική Κατάρτιση** περιλαμβάνει το σύνολο των δραστηριοτήτων επαγγελματικής κατάρτισης και επιμόρφωσης που υλοποιούνται εκτός του θεσμοθετημένου συστήματος επάλληλων τυποποιημένων βαθμίδων της Αρχικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης. Η Συνεχιζόμενη Επαγγελματική Κατάρτιση αποβλέπει στη συντήρηση, ανανέωση, αναβάθμιση και εκσυγχρονισμό των επαγγελματικών γνώσεων και δεξιοτήτων των **ανέργων** που χρειάζονται εξειδίκευση, ώστε να αναζητήσουν εργασία, και των εργαζομένων που επιθυμούν την επαγγελματική εξέλιξη.

Οι δράσεις συνεχιζόμενης κατάρτισης στην Ελλάδα υλοποιούνται από ένα πλήθος φορέων που απευθύνονται σε διαφορετικές κατηγορίες του πληθυσμού και εποπτεύονται από διαφορετικά Υπουργεία. Το ισχύον θεσμικό πλαίσιο καθιερώνει τέσσερα πεδία άσκησης πολιτικών στο πλαίσιο της Συνεχιζόμενης Επαγγελματικής Κατάρτισης:

- πεδίο κατάρτισης των ανέργων
- πεδίο κατάρτισης των εργαζομένων του ιδιωτικού τομέα
- πεδίο κατάρτισης των εργαζομένων του ευρύτερου δημόσιου τομέα
- πεδίο κατάρτισης κοινωνικά ευαίσθητων ομάδων.

Στην Ελλάδα, οι φορείς του δημοσίου και ιδιωτικού τομέα που υλοποιούν προγράμματα Συνεχιζόμενης Επαγγελματικής Κατάρτισης είναι τα Κέντρα Επαγγελματικής Κατάρτισης (Κ.Ε.Κ.).

Τα Κ.Ε.Κ. υλοποιούν προγράμματα άτυπης συνεχιζόμενης κατάρτισης για τη σύνδεση κατάρτισης και απασχόλησης, προγράμματα κατά του κοινωνικού αποκλεισμού για ανέργους, αυτοαπασχολούμενους, ειδικές ομάδες και προγράμματα ενδοεπιχειρησιακής κατάρτισης.

Προγράμματα συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης θεωρούνται και τα προγράμματα STAGE που παρέχονται από τον Οργανισμό Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (Ο.Α.Ε.Δ.), σκοπός των οποίων είναι η απόκτηση εργασιακής εμπειρίας ανέργων, η προσαρμογή των επαγγελματικών προσόντων στην εξέλιξη και τις ανάγκες της αγοράς εργασίας στον τομέα της ειδικεύσεώς τους, σε Υπηρεσίες και Φορείς του Δημοσίου και του ευρύτερου Δημοσίου Τομέα ανά την Ελλάδα.

Για τις ανάγκες της έρευνας:

- όσοι απόφοιτοι Γυμνασίου ή Λυκείου έχουν ολοκληρώσει και κάποιο πρόγραμμα αρχικής ή συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης θα καταχωρούν στο ερώτημα ΗΗ.7 απάντηση 5.

2.1.2. Τρέχουσα ασχολία

Ερώτημα ΗΗ.8 : «Ποια είναι σήμερα η ασχολία σας;»

Σύμφωνα με την ασχολία που έχει ήδη καταγραφεί στο έντυπο ΕΕΥ.1 (Τμήμα Γ. Στοιχεία Νοικοκυριού), για το μέλος που ερευνάται, καταγράφεται με μεγαλύτερη ανάλυση η ασχολία που έχει κατά την ημέρα διενέργειας της έρευνας. Συγκεκριμένα, καταγράφεται με μεγαλύτερη ανάλυση η ασχολία όσων στο έντυπο ΕΕΥ.1 έχουν δώσει απάντηση 3 «Οικονομικά μη ενεργός».

Ειδικότερα:

- **Εργαζόμενος / η:** Αφορά όσους, κατά την εβδομάδα διενέργειας της έρευνας, έχουν κάποια εργασία (πλήρους ή και μερικής απασχόλησης) από την οποία αποκομίζουν, άμεσα ή έμμεσα, οικονομικό όφελος. Ως εργαζόμενοι θεωρούνται οι μισθωτοί, ανεξάρτητα από τον τρόπο πληρωμής τους (με μισθό, ημερομίσθιο, σε είδος, με ποσοστά κλπ.), οι μαθητευόμενοι με αμοιβή, οι αυτοαπασχολούμενοι με ή χωρίς μισθωτούς, οι βοηθοί στην οικογενειακή επιχείρηση χωρίς αμοιβή. Επίσης, τα άτομα που έχουν διακόψει προσωρινά την εργασία τους, γιατί βρίσκονται σε κανονική ή αναρρωτική άδεια γονική άδεια, απεργία κλπ. ή η εργασία τους είναι εποχική. Διευκρινίζεται ότι η εποχικότητα εργασίας, ως προσωρινή διακοπή, ισχύει μόνο για όσους εργάζονται σε δική τους επιχείρηση.
- **Άνεργος:** Για όσους δεν εργάζονται και ζητούν σήμερα μία εργασία (επειδή απολύθηκαν, τελείωσε η εργασία που είχαν αναλάβει, έκλεισε η επιχείρηση ή ζητούν εργασία για πρώτη φορά) ή εργάζονται εποχικά, όπως ξενοδοχο-υπάλληλοι, εργάτες γεωργίας, ηθοποιοί κατά την περίοδο που δεν εργάζονται (εκτός σεζόν).
- **Μαθητής, φοιτητής, μετεκπαιδευόμενος, μαθητευόμενος χωρίς αμοιβή για απόκτηση εμπειρίας:** Για μαθητές, σπουδαστές, φοιτητές, μετεκπαιδευόμενους, καθώς και για όσους εργάζονται χωρίς αμοιβή για να αποκτήσουν εμπειρία.

- **Συνταξιούχος, σε κανονική ή πρόωρη συνταξιοδότηση ή έχετε διακόψει τις εργασίες της επιχείρησής σας:** Για όσους λαμβάνουν σύνταξη από την εργασία τους λόγω ορίου ηλικίας. Στην ίδια κατηγορία, θα περιληφθούν και οι επιχειρηματίες που έχουν διακόψει τις εργασίες της επιχείρησής τους, έχουν πτωχεύσει ή χάσει την περιουσία τους. Σημειώνεται ότι δε θα θεωρηθούν συνταξιούχοι τα άτομα που παίρνουν τη σύνταξη του αποθανόντος συζύγου ή πατέρα, ενώ συνταξιούχοι θεωρούνται και όσοι λαμβάνουν πρόωρη σύνταξη πριν την κανονική ηλικία συνταξιοδότησης τους, διότι έτσι προβλέπεται από τη νομοθεσία.
- **Με μόνιμη αναπηρία. Συνταξιούχοι λόγω αναπηρίας:** Για όσους έχουν μόνιμη αναπηρία ή μακροχρόνια ασθένεια ή αντιμετωπίζουν μακροχρόνιο πρόβλημα υγείας, καθώς και για συνταξιούχους που λαμβάνουν αναπηρική σύνταξη. Διευκρινίζεται ότι όσοι λαμβάνουν αναπηρική σύνταξη και έχουν συμπληρώσει το 65^ο έτος της ηλικίας τους δε θα καταχωρηθούν εδώ, αλλά στον κωδικό 4, διότι σύμφωνα με τη νομοθεσία είναι συνταξιούχοι σε κανονική συνταξιοδότηση.
- **Στρατιώτης:** Για όσους υπηρετούν τη στρατιωτική τους θητεία.
- **Οικιακά:** Για όσους/όσες ασχολούνται με τα οικιακά ή λαμβάνουν μόνο σύνταξη από το/τη σύζυγο ή μόνο οικογενειακά επιδόματα ή μόνο κάποια επιδόματα κοινωνικής βοήθειας
- **Άλλη περίπτωση (π.χ.εισοδηματίας). Δηλαδή:**

Όλες οι λοιπές περιπτώσεις οικονομικά μη ενεργών ατόμων, όπως εισοδηματίες, άτομα σε αναμονή συνταξιοδότησης, υποψήφιοι για πανεπιστήμιο/τεχνολογικά ιδρύματα κ.ά., σε αναμονή στράτευσης ή που μόλις απολύθηκαν από το στρατό, άτομα που περιμένουν να αναλάβουν εργασία που έχουν ήδη βρει, άτομα σε διαθεσιμότητα, άτομα που θα μεταναστεύσουν) και άεργοι (μπορούν, αλλά δε θέλουν να εργαστούν) κατατάσσονται σε αυτή την κατηγορία ενώ παράλληλα συμπληρώνεται το κατάλληλο λεκτικό.

Ερώτημα ΗΗ.9 : «Έχετε ποτέ εργαστεί με αμοιβή;»

Το ερώτημα απευθύνεται μόνο σε όσους κατά την περίοδο διενέργειας της έρευνας δεν είναι εργαζόμενοι και καταγράφεται εάν εργάστηκαν ποτέ με αμοιβή. Διευκρινίζεται ότι ως εργασία με αμοιβή θεωρείται η εργασία που αμείβεται σε χρήμα ή και σε είδος (με αγαθά ή υπηρεσίες).

Ερωτήματα ΗΗ.10-ΗΗ.14

Στα παρακάτω ερωτήματα (ΗΗ.10 - ΗΗ.14) για όσους απάντησαν στο ερώτημα ΗΗ.8, δηλαδή ότι είναι εργαζόμενοι συγκεντρώνονται πληροφορίες σχετικά με τη κύρια εργασία τους, ενώ για όσους δεν εργάζονται (κωδικοί 2-8 στο ερώτημα ΗΗ.8), αλλά είχαν κάποτε μία εργασία (απάντηση 1 «Ναι» στο ερώτημα Η.9=1) συγκεντρώνονται πληροφορίες σχετικά με την τελευταία εργασία τους. Επισημαίνεται ότι στην περίπτωση που το ερευνώμενο μέλος έχει πλέον της μιας εργασίας, ως κύρια εργασία θεωρείται αυτή που το μέλος θα υποδείξει ή σε

περίπτωση που το μέλος αδυνατεί να υποδείξει, αυτή στην οποία εργάζεται τις περισσότερες ώρες.

Ερώτημα ΗΗ.10 : «Στην εργασία σας είστε/ήσασταν;»

Στο ερώτημα αυτό καταγράφεται η θέση στην εργασία. Διευκρινίζουμε τα παρακάτω:

- **Μισθωτός/ή** : Για όσους εργάζονταν/εργάζονται σε κατάστημα, επιχείρηση κλπ. του δημόσιου ή ιδιωτικού τομέα, με πλήρη ή μερική απασχόληση και για την εργασία τους αμείβονταν/αμείβονται με μισθό, ημερομίσθιο, ποσοστά επί των πωλήσεων, με το κομμάτι ή και σε είδος. Ως μισθωτοί θεωρούνται, επίσης, ορισμένες κατηγορίες εργαζομένων "κατ' αποκοπή", εφόσον δε διαθέτουν δικά τους υλικά και μηχανήματα, ούτε απασχολούν προσωπικό, όπως οι εργάτες γεωργίας που αναλαμβάνουν το σκάψιμο αμπελώνων, οι μοδίστρες που εργάζονται σε σπίτια κλπ. Στην κατηγορία των μισθωτών εμπίπτουν και τα παιδιά του εργοδότη, τα οποία εργάζονται στην οικογενειακή επιχείρηση και αμείβονται σε τακτική και σταθερή βάση.
- **Αυτοαπασχολούμενος/η με ή χωρίς μισθωτούς**: Ως **αυτοαπασχολούμενος με μισθωτούς** (δηλ. εργοδότης) χαρακτηρίζεται το άτομο στο οποίο ανήκει/ανήκε εξ ολοκλήρου ή συνεταιρικά η επιχείρηση, το κατάστημα κλπ., όπου εργάζεται/εργαζόταν και στην οποία απασχολούνται/απασχολούνταν ένας ή περισσότεροι υπάλληλοι ή εργάτες με διάφορα είδη εργασιακών σχέσεων (μισθωτοί, ημερομίσθιοι, ωρομίσθιοι, αμειβόμενοι με ποσοστά κλπ.). Ως **αυτοαπασχολούμενος χωρίς μισθωτούς** χαρακτηρίζεται το άτομο που έχει δική του εργασία (επιχείρηση, κατάστημα, γραφείο, γεωργική εκμετάλλευση, οικοτεχνία κλπ.) μόνο του ή συνεταιρικά και στην οποία δεν απασχολεί/απασχολούσε τρίτα πρόσωπα με αμοιβή. Μπορεί, όμως, να απασχολεί/απασχολούσε μέλη της οικογένειάς του ή μαθητευόμενους χωρίς αμοιβή. Στην κατηγορία αυτή ανήκουν π.χ. οι γεωργοί που καλλιεργούν μόνοι τους ή με τη βοήθεια των μελών της οικογένειας τα χωράφια τους, οι πλανόδιοι έμποροι, οι μικροεπαγγελματίες, οι ελεύθεροι επαγγελματίες, όπως δικηγόροι, γιατροί κλπ. Άτομα που φροντίζουν παιδιά άλλων στο σπίτι των παιδιών ή στο δικό τους και αμείβονται γι' αυτή την υπηρεσία, θεωρούνται ως αυτοαπασχολούμενοι.
- **Βοηθός στην οικογενειακή επιχείρηση**: Για άτομα τα οποία βοηθούσαν/βοηθούν κάποιο/α μέλος/η του νοικοκυριού στην οικογενειακή επιχείρηση (κατάστημα, γραφείο, γεωργική ή κτηνοτροφική εκμετάλλευση, οικοτεχνία κλπ.), χωρίς να θεωρούνται συντάριοι του υπευθύνου της επιχείρησης, και που είτε λαμβάνουν είτε δε λαμβάνουν οποιασδήποτε μορφής αμοιβή (σε χρήμα ή σε είδος) για την εργασία τους, εκτός από τα έξοδα συντήρησής τους και πιθανόν κάποιο "χαρτζιλίκι".

Ερώτημα ΗΗ.11 : «Τι είδους εργασιακή σχέση έχετε/είχατε στην εργασία σας;»

Ως **“μόνιμη ή αορίστου χρόνου”** εργασία θεωρείται η εργασιακή σχέση για την οποία υπάρχει γραπτή συμφωνία απεριόριστης χρονικής διάρκειας.

Ως **“σύμβαση ορισμένου χρόνου”** θεωρείται η εργασιακή σχέση για την οποία υπάρχει γραπτή συμφωνία περιορισμένης χρονικής διάρκειας, ενώ ως **“προσωρινή”** θεωρείται η εργασία μικρής, συνήθως, χρονικής διάρκειας, η οποία δεν παρέχει βεβαιότητα για το μέλλον.

Ερώτημα ΗΗ.12 : «Η εργασία σας είναι/ήταν;»

Η εργασία θεωρείται **«πλήρους απασχόλησης»** εάν η διάρκειά της σε ώρες, π.χ. την εβδομάδα, είναι ίση ή μεγαλύτερη από το θεσμοθετημένο εβδομαδιαίο ωράριο που ισχύει στον κλάδο που υπάγεται η εργασία του ερευνώμενου (ωράριο που προβλέπεται από τις συμβάσεις εργασίας του κλάδου).

Εργασία **«μερικής απασχόλησης»** θεωρείται η εργασία στην οποία ο εργαζόμενος απασχολείται λιγότερες από τις θεσμοθετημένες για τη συγκεκριμένη εργασία ώρες πλήρους απασχόλησης.

Ερώτημα ΗΗ.13 : «Ποιο είναι/ήταν το επάγγελμά σας; Παρακαλώ να περιγράψετε με τη μεγαλύτερη δυνατή λεπτομέρεια το είδος της κύριας δραστηριότητας (επάγγελμα) που έχετε/είχατε στην εργασία σας»

Ως **επάγγελμα** καταχωρίζεται το είδος της εργασίας (επάγγελμα, ειδικότητα) του ερευνώμενου στο κατάστημα, στο εργοστάσιο, στην επιχείρηση, στην υπηρεσία κλπ., όπου εργάζεται. Η απάντηση πρέπει να είναι πλήρης και σαφής, ώστε να είναι δυνατή η ταξινόμηση του επαγγέλματος, π.χ. υφαντής, μηχανικός αυτοκινήτων, διευθυντής λογιστηρίου, ταμίας, πωλητής, χειριστής πρέσας, συναρμολογητής μηχανημάτων κλπ.

Ερώτημα ΗΗ.14 : «Παρακαλώ να περιγράψετε με τη μεγαλύτερη δυνατή λεπτομέρεια την κύρια δραστηριότητα της επιχείρησης/οργανισμού που εργάζεστε/εργαζόσασταν»

Καταχωρίζεται ο κλάδος οικονομικής δραστηριότητας με τη μεγαλύτερη δυνατή ανάλυση και με απόλυτη σαφήνεια. Γενικές απαντήσεις, όπως : εργοστάσιο, κατάστημα, εταιρεία, δημόσια υπηρεσία, Ν.Π.Δ.Δ. κλπ., δεν αρκούν, γιατί δεν αποδίδουν αναλυτικά τον κλάδο οικονομικής δραστηριότητας. Ικανοποιητικές απαντήσεις είναι: εργοστάσιο υφασμάτων, επιπλοποιείο, κατάστημα λιανικής ή χονδρικής πώλησης επίπλων, εταιρεία υδάτων, μεταλλεία σιδήρου, δημόσιο ή ιδιωτικό σχολείο, καλλιέργεια καπνού κλπ. Πρέπει, δηλαδή, να αναγράφεται ακριβώς το είδος του προϊόντος που παράγει ή πωλεί το κατάστημα ή το είδος της υπηρεσίας που προσφέρει.

Επισημαίνεται ότι εάν η επιχείρηση ή τοπική μονάδα της επιχείρησης στην οποία εργάζεται/όταν ο ερευνώμενος έχει περισσότερες από μία οικονομικές

δραστηριότητες, θα καταγράφεται η κύρια δραστηριότητα. Ως κύρια δραστηριότητα θα χαρακτηρίζεται η δραστηριότητα στην οποία απασχολούνται οι περισσότεροι μισθωτοί της τοπικής μονάδας ή επιχείρησης και όχι η δραστηριότητα σύμφωνα με την προστιθέμενη αξία ή το ύψος των εσόδων της. Ως **"τοπική μονάδα"** της επιχείρησης θεωρείται το κτίριο ή το σύνολο κτιρίων, που βρίσκονται σε μία και μόνο συγκεκριμένη τοποθεσία. Αν ένα άτομο εργάζεται σε περισσότερα από ένα μέρη ή στο σπίτι του, ως τοπική μονάδα θα θεωρείται το Διευθυντικό Τμήμα της επιχείρησης.

2.2. ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΥΓΕΙΑΣ

Η ενότητα περιλαμβάνει ερωτήματα που αφορούν στη γενική κατάσταση υγείας του ερευνώμενου μέλους, τις παθήσεις από τις οποίες ενδεχόμενα αυτό πάσχει, αλλά και γενικότερα πληροφορίες που αφορούν στη φυσική του κατάσταση (όραση, ακοή, κινητικότητα, αυτοεξυπηρέτηση βασικών αναγκών, γενική διάθεση κ.ά.).

2.2.1. Γενική κατάσταση υγείας

Ερώτημα HS.1: «Πώς θα χαρακτηρίζατε την υγεία σας;» *Η απάντηση είναι αυθόρμητη*

Εάν και η απάντηση είναι αυθόρμητη θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη και τα παρακάτω. Με το ερώτημα *καταγράφεται η γενική κατάσταση υγείας του ερωτώμενου και όχι η κατάσταση υγείας του κατά την ημέρα διενέργειας της έρευνας*, επομένως προσωρινά προβλήματα υγείας, που ενδεχόμενα επηρεάζουν την υγεία του δε θα πρέπει να επηρεάσουν την απάντηση. Πρέπει να ληφθούν υπόψη όλες οι διαφορετικές παράμετροι που επηρεάζουν την υγεία ενός ατόμου, όπως η σωματική, η συναισθηματική κατάσταση, καθώς και οποιεσδήποτε ενδείξεις ή συμπτώματα παρουσιάζει το ερωτώμενο μέλος. Οποιαδήποτε αναφορά από τον ερευνητή στην ηλικία του ερωτωμένου και συσχέτιση αυτής με την υγεία του ή σε σχέση με αυτή άλλων της ίδιας ηλικίας θα πρέπει να αποφεύγεται.

Ερώτημα HS.2: «Έχετε κάποιο χρόνιο πρόβλημα υγείας ή χρόνια πάθηση;»

Η ερώτηση αναφέρεται σε χρόνια προβλήματα υγείας ή χρόνιες παθήσεις που διαρκούν ή πρόκειται να διαρκέσουν περισσότερο από 6 μήνες. Ως εκ τούτου, προσωρινά προβλήματα υγείας δεν θα πρέπει να επηρεάσουν την απάντηση, ενώ καταγράφονται όλα τα χρόνια προβλήματα υγείας είτε αυτά έχουν διαγνωστεί είτε όχι από γιατρό.

Το ερώτημα θα πρέπει να τίθεται γενικά με μόνη διευκρίνιση τη διάρκεια του προβλήματος και δε θα πρέπει να γίνεται αναφορά σε λέξεις, όπως αδυναμία, ανικανότητα, αναπηρία, εξασθένηση, κλονισμός ή διαταραχή.

Ενδεικτικά αναφέρουμε ότι ως χρόνιο πρόβλημα υγείας μπορεί να θεωρηθεί η υψηλή χοληστερίνη, το σάκχαρο, η αλλεργία, η υπέρταση κ.ά.

Για προβλήματα από τραυματισμούς ή ατυχήματα ή ακόμα από εκ γενετής ανωμαλίες θα καταχωρίζεται θετική απάντηση. Επίσης, θετική απάντηση θα καταχωρίζεται ακόμα και εάν ο ερευνώμενος δεν έχει συμπτώματα από το συγκεκριμένο χρόνιο πρόβλημα υγείας, όπως για παράδειγμα συμβαίνει με την υψηλή χοληστερίνη -τουλάχιστον αρχικά- ή εάν το πρόβλημα είναι υπό έλεγχο με την φαρμακευτική αγωγή που λαμβάνει.

Τέλος, για προβλήματα υγείας τα οποία ξεσπούν (φουντώνουν) εποχικά ή εμφανίζονται κατά περιόδους, όπως οι αλλεργίες, θα καταχωρίζεται θετική απάντηση ακόμα και εάν διαρκούν λιγότερο από έξι (6) μήνες.

Ερώτημα HS.3: «Καθ' όλη τη διάρκεια των τελευταίων 6 μηνών ή και περισσότερο, λόγω δικού σας προβλήματος υγείας, έχετε περιορίσει κάποιες από τις συνήθειες δραστηριοτήτες σας ή έχετε δυσκολευτεί σε αυτές;»

Με το ερώτημα προσπαθούμε να εντοπίσουμε εάν και σε ποιο βαθμό ο ερευνώμενος περιορίσει, κατά τη διάρκεια των τελευταίων 6 μηνών, εξαιτίας κάποιου χρόνιου προβλήματος υγείας, σωματικού ή ψυχικού, συνήθειες καθημερινές δραστηριότητες ή εάν δυσκολεύτηκε στην πραγματοποίησή τους. Διευκρινίζεται ότι το χρονικό διάστημα των 6 μηνών δεν αναφέρεται στη διάρκεια του προβλήματος υγείας, αλλά στο χρονικό διάστημα που, ενδεχομένως, περιορίστηκαν οι όποιες δραστηριότητές του.

Θετική απάντηση θα καταχωριστεί **μόνο** για περιορισμούς που έχουν ήδη διαρκέσει 6 μήνες και **όχι** για περιορισμούς που άρχισαν να υφίστανται πρόσφατα και που ενδέχεται να διαρκέσουν 6 μήνες ή και περισσότερο, λόγω συγκεκριμένων χρόνιων προβλημάτων υγείας. Αυτό, γιατί ακόμα και για συγκεκριμένα, γνωστά, χρόνια προβλήματα υγείας κανείς ποτέ δεν μπορεί να γνωρίζει εκ των προτέρων τι συνέπειες/περιορισμούς θα αντιμετωπίσει.

Θετική απάντηση θα καταχωριστεί και για περιορισμούς που υφίστανται μετά από τραυματισμό ή ατύχημα, εφόσον διαρκούν τουλάχιστον 6 μήνες, καθώς και από τυχόν εκ γενετής ανωμαλίες.

Αν και το ερώτημα αναφέρεται στις συνήθειες δραστηριότητες του ερευνώμενου, θα πρέπει να γίνει σαφές ότι πρόκειται για τις συνήθειες δραστηριότητες γενικά των ανθρώπων της ηλικίας, του φύλου κλπ. του ερευνώμενου και όχι αποκλειστικά στις δραστηριότητες που ο ίδιος κάνει ή έκανε πριν περιοριστεί. Αυτό γιατί όσοι επί μακρόν αντιμετωπίζουν προβλήματα υγείας προσαρμόζουν τη ζωή τους στα νέα δεδομένα και έτσι γι' αυτούς οι συνήθειες δραστηριότητες είναι οι ήδη περιορισμένες με αποτέλεσμα στο ερώτημα να δίνουν -ενδεχόμενα- αρνητική απάντηση. Ο ερευνητής θα πρέπει να αποφεύγει να αναφέρεται σε συγκεκριμένα παραδείγματα, ωστόσο, είναι ο μόνος που είναι σε θέση να καταλάβει εάν υφίστανται ή όχι περιορισμοί για απλές και καθημερινές δραστηριότητες όπως το να πάει κανείς στο σούπερ μάρκετ, στο φούρνο ή στο περίπτερο.

2.2.2. Παθήσεις

Ως πάθηση θεωρείται η παθολογική κατάσταση κάποιου τμήματος του οργανισμού ή κάποιου οργάνου, η οποία έχει προέλθει από διάφορες αιτίες, όπως λοίμωξη, μόλυνση, γενετική ανωμαλία ή ακόμα πίεση από το περιβάλλον (οικογενειακό, επαγγελματικό ή ευρύτερο) ή δυσμενείς περιβαλλοντικές συνθήκες και η οποία χαρακτηρίζεται συνήθως από αναγνωρίσιμα συμπτώματα.

Ερώτημα HS.4: «Έχετε ή είχατε στο παρελθόν κάποια από τις παθήσεις που παρατίθενται;»

Ερώτημα HS.5: «Η πάθηση διαγνώστηκε από γιατρό;»

Ερώτημα HS.6: «Κατά τους τελευταίους 12 μήνες έχετε ή είχατε κάποια από τις παθήσεις που παρατίθενται;»

Τα ερωτήματα HS.4 έως HS.6 αφορούν σε μια σειρά παθήσεων και ο ερευνώμενος θα πρέπει να απαντήσει εάν πάσχει ή έπασχε από αυτές (HS.4), εάν διαγνώστηκαν από γιατρό (HS.5), καθώς και εάν εκδηλώθηκαν κατά τους 12 τελευταίους μήνες πριν την ημέρα διενέργειας της έρευνας (HS.6). Όσον αφορά στην ύπαρξη ή μη της πάθησης και στην ύπαρξή της κατά τους τελευταίους 12 μήνες, η απάντηση θα πρέπει να δίνεται ανεξάρτητα από το εάν υπάρχουν ή όχι εμφανή συμπτώματα, λόγω του συγκεκριμένου προβλήματος την περίοδο αυτή ή εάν ο ερωτώμενος/ασθενής ελέγχει την πάθηση μέσω θεραπείας ή φαρμακευτικής αγωγής στην οποία υπόκειται. Για περιπτώσεις που κάποιος έχει νοσήσει από μία πάθηση κατά το παρελθόν και θεωρεί ότι έχει σήμερα αποθεραπευτεί, θα απαντήσει στο HS.4 Ναι, ενώ στο HS.6 Όχι. Θετική απάντηση στην HS.4 θα καταχωρίζεται και για εποχικές ή επανεμφανιζόμενες παθήσεις που περιλαμβάνονται στον κατάλογο, όπως η αλλεργία, ανεξάρτητα από τη διάρκεια που έχουν κάθε φορά.

Λόγω της πληθώρας των παθήσεων του ερωτήματος και για διευκόλυνση του ερευνώμενου, ο ερευνητής θα πρέπει να δείξει την κάρτα με τις παθήσεις ή-αν αυτός το επιθυμεί-να τις διαβάσει και, παράλληλα, να απευθύνει για καθεμία από αυτές τα ερωτήματα HS.4 - HS.6

Επισημαίνεται ότι υποχρεωτική απάντηση θα δίνεται στο ερώτημα HS.4 για όλες τις παθήσεις. Απάντηση στα ερωτήματα HS.5 και HS.6 θα δίνεται μόνο για τις παθήσεις για τις οποίες υπάρχει απάντηση Ναι στο ερώτημα HS.4. Εάν στην ερώτηση HS.4 έχει δοθεί σε όλες τις παθήσεις απάντηση Όχι, ο ερευνητής θα πρέπει να συνεχίσει με την ερώτηση HS.7.

Στην τελευταία περίπτωση δηλ. αυτή με αριθμό 38 θα καταγράφονται παθήσεις που αναφέρει ο ερευνώμενος και δεν περιλαμβάνονται στις προαναφερθείσες, καθώς επίσης και όσες ο ερευνητής δυσκολεύεται να κατατάξει σε αυτές.

Ερώτημα HS.7: «Κατά τη διάρκεια των τελευταίων 12 μηνών, σας συνέβη κάποιο ατύχημα (τροχαίο, στην εργασία, στο σχολείο, στην κατοικία σας ή αλλού) με αποτέλεσμα να προκληθεί κάποιο τραύμα, κάκωση ή πληγή (εσωτερικά ή εξωτερικά);» *Περιλαμβάνονται τραύματα που προκλήθηκαν από δηλητηρίαση ή προμελετημένες ενέργειες άλλων ατόμων*

Σκοπός του ερωτήματος είναι να καταγραφεί εάν κατά τη διάρκεια των τελευταίων 12 μηνών, πριν την ημέρα διενέργειας της έρευνας, συνέβη οποιασδήποτε μορφής ατύχημα με αποτέλεσμα να προκληθεί κάποια σωματική βλάβη, τραύμα, κάκωση ή πληγή (εσωτερικά ή εξωτερικά στον ερωτώμενο.

Ως **ατύχημα** ορίζεται κάθε αιφνίδιο συμβάν το οποίο έχει ως αποτέλεσμα την πρόκληση σωματικής βλάβης, τραύματος, κάκωσης ή πληγής. Συνηθέστερα ατυχήματα είναι τα τροχαία, τα εργατικά αλλά και ατυχήματα που μπορεί να συμβούν οπουδήποτε, στο σπίτι, στο χώρο εκπαίδευσης ή σε χώρο αναψυχής, κ.ά.

Θετική απάντηση θα καταχωρίζεται και για τραύματα που προκλήθηκαν από ζώα ή έντομα, καθώς επίσης και για τραύματα που προκλήθηκαν από προμελετημένες πράξεις άλλων ή από δηλητηριάσεις. Δεν θα περιληφθούν οι αυτοτραυματισμοί με πρόθεση και τα τραύματα που είναι αποτέλεσμα παθήσεων.

Ερώτημα HS.8: «Για το ατύχημα αυτό επισκεφθήκατε γιατρό (ιδιώτη, διαγνωστικού κέντρου ή κλινικής, Κέντρου Υγείας και περιφερειακών ιατρείων, πολυιατρείων ασφαλιστικών ταμείων, εξωτερικών ιατρείων δημόσιου νοσοκομείου) ή το Τμήμα Επειγόντων Περιστατικών (ΤΕΠ) νοσοκομείου ή ιδιωτικής κλινικής;»

Σε συνέχεια του προηγούμενου ερωτήματος, σημειώνεται ο τύπος του ατυχήματος, καθώς και εάν, εξαιτίας αυτού, ο ερωτώμενος επισκέφθηκε γιατρό, για να περιποιηθεί το τραύμα του, στο ιδιωτικό του ιατρείο ή σε κάποιο διαγνωστικό κέντρο ή κλινική ή ακόμα σε Κέντρο Υγείας, σε αγροτικό ιατρείο, στα πολυιατρεία των ασφαλιστικών ταμείων (π.χ. Πολυιατρεία ΙΚΑ) ή σε Τμήμα Επειγόντων Περιστατικών νοσοκομείου ή ιδιωτικής κλινικής. Διευκρινίζεται ότι στην περίπτωση ατυχήματος, οι πρώτες βοήθειες προσφέρονται από το προσωπικό του ασθενοφόρου (Πρώτων Βοηθειών) στον τραυματία, ούτως ώστε να μη παραστεί ανάγκη να οδηγηθεί στα Επείγοντα Περιστατικά ή να ελεγχθεί από κάποιο ιατρό, καταχωρίζεται θετική απάντηση στην επιλογή «Επισκέφθηκα Τμήμα Επειγόντων Περιστατικών Νοσοκομείου/ιδιωτικής κλινικής».

Στόχος του ερωτήματος είναι να καταγραφεί πού πρωτο-απευθύνθηκε για το ατύχημα ο ερευνώμενος. Για αυτό το λόγο, εάν επισκεφθεί αρχικά το Τμήμα Επειγόντων Περιστατικών ενός Νοσοκομείου και, στη συνέχεια, κάποιον ιδιώτη ιατρό για δεύτερη γνώμη ή περαιτέρω διερεύνηση του προβλήματος, απάντηση θα δοθεί στο Τμήμα Επειγόντων Περιστατικών, μόνο.

Ως **τροχαίο ατύχημα** ορίζεται το ατύχημα που συμβαίνει στο δρόμο ή σε χώρο στάθμευσης και το θύμα του ατυχήματος μπορεί να είναι πεζό ή επιβαίνον σε όχημα. Ατυχήματα που συμβαίνουν κατά τη μετάβαση από την κατοικία στο χώρο

εργασίας και αντιστρόφως καταχωρούνται εδώ. Ωστόσο, ατύχημα που συμβαίνει κατά τη μετακίνηση το πρωί από το σπίτι για διεκπεραίωση εργασίας, πριν ο ερευνώμενος πάει στο γραφείο του, θα θεωρηθεί ως ατύχημα στο χώρο εργασίας. Ειδικότερα, παρατίθενται τα ακόλουθα παραδείγματα για την καλύτερη κατανόηση των ατυχημάτων αυτής της κατηγορίας:

- ατύχημα με τη μοτοσυκλέτα ή το ποδήλατο μετά από σύγκρουση με αυτοκίνητο στο δρόμο
- ατύχημα που συμβαίνει στο δρόμο όταν ο ερευνώμενος εγκαταλείπει το χώρο εργασίας του αδικαιολόγητα π.χ. για φαγητό ή για διεκπεραίωση προσωπικής του υπόθεσης
- ατύχημα που συμβαίνει κατά την μετακίνηση από την κατοικία στην εργασία ή κατά την επιστροφή από την εργασία στην κατοικία του θα θεωρηθεί ως τροχαίο ατύχημα.

Ως **ατύχημα στο χώρο εργασίας** ορίζεται το ατύχημα που συμβαίνει στο χώρο εργασίας ή και οπουδήποτε αλλού (π.χ. στο δρόμο, στο αεροδρόμιο λόγω επαγγελματικού ταξιδιού, στο τρένο κ.ά.) με την προϋπόθεση ότι συμβαίνει τις ώρες εργασίας του ατόμου ή κατά την εκτέλεση επαγγελματικής εργασίας ακόμα και εκτός των κανονικών ωρών εργασίας. Ατυχήματα που συμβαίνουν π.χ. κατά το χειρισμό οχημάτων (τρακτέρ) ή εργαλείων (κοπτικό μηχάνημα) της εργασίας του ερευνώμενου καταχωρούνται ως ατυχήματα στο χώρο εργασίας (εργατικά ατυχήματα). Διευκρινίζεται ότι εάν το ατύχημα συμβεί κατά τη διάρκεια μη δικαιολογημένης απουσίας από το χώρο εργασίας στο δρόμο, τότε αυτό θα θεωρηθεί τροχαίο και όχι εργατικό. Παραδείγματα ατυχημάτων στο χώρο εργασίας:

- ατύχημα στο πεζοδρόμιο (π.χ. γλίστρημα) κατά τη μετακίνηση, εντός του ωραρίου εργασίας, από ένα κτίριο σε άλλο, θα θεωρηθεί ως ατύχημα στο χώρο εργασίας
- ατύχημα στο σταθμό του τραίνου, κατά τη μετακίνηση, εντός του ωραρίου εργασίας, για παράδειγμα από το γραφείο σε κάποια δημόσια υπηρεσία για διεκπεραίωση εργασίας, θα θεωρηθεί ως ατύχημα στο χώρο εργασίας και όχι τροχαίο
- ατύχημα που συμβαίνει σε θεσμοθετημένες ώρες γευμάτων ή διαλειμμάτων μέσα στις εγκαταστάσεις της επιχείρησης και εντός των ωρών εργασίας
- ατύχημα που συμβαίνει κατά τη μετακίνηση το πρωί από το σπίτι για διεκπεραίωση εργασίας, πριν ο ερευνώμενος πάει στο γραφείο του, θα θεωρηθεί και πάλι ως ατύχημα στο χώρο εργασίας
- τραυματισμός στην πλάτη ως αποτέλεσμα απότομης κίνησης, θα θεωρηθεί ατύχημα εργασίας, εάν συμβεί κατά την ώρα της εργασίας.

Ως **ατύχημα στο χώρο εκπαίδευσης** ορίζεται το ατύχημα που συμβαίνει σε εκπαιδευτικές εγκαταστάσεις (σχολείο, πανεπιστήμιο, εκπαιδευτικό σεμινάριο, φροντιστήριο κλπ.) ή ακόμα κατά τη διάρκεια της γυμναστικής ή κατά την

άσκηση κάποιας αθλητικής δραστηριότητας. Παράδειγμα ατυχήματος αυτής της κατηγορίας :

- τραυματισμός στην πλάτη ως αποτέλεσμα απότομης κίνησης θα θεωρηθεί ατύχημα εκπαίδευσης εάν συμβεί σε χώρο εκπαίδευσης (σχολείο, πανεπιστήμιο, εκπαιδευτικό σεμινάριο, φροντιστήριο κλπ.) ή κατά τη διάρκεια της γυμναστικής ή κατά την άσκηση κάποιας αθλητικής δραστηριότητας.

Ως ατυχήματα στην κατοικία ή σε χώρο αναψυχής ορίζονται τα ατυχήματα που συμβαίνουν στην κατοικία (του ιδίου ή κάποιου άλλου) ή στον περιβάλλοντα αυτής χώρο (π.χ. στην αυλή, στον κήπο) ή ακόμα σε οποιοδήποτε δημόσιο χώρο μπορεί να βρίσκεται το άτομο με σκοπό την αναψυχή (π.χ. στον κινηματογράφο, στο γήπεδο, κατά τη διάρκεια του χορού, όταν περπατάει ή κάνει τζόκινγκ κλπ.). Παραδείγματα ατυχημάτων αυτής της κατηγορίας :

- ατύχημα με το ποδήλατο στο δρόμο, την ώρα του ελεύθερου χρόνου, χωρίς να υπάρξει σύγκρουση με άλλο όχημα και χωρίς να εμπλακεί άλλο άτομο, θα θεωρηθεί ατύχημα σε χώρο αναψυχής
- τραυματισμός στην πλάτη ως αποτέλεσμα απότομης κίνησης, εάν συμβεί σε κατοικία ή χώρο αναψυχής.

Τέλος, επισημαίνεται ότι, εάν έχουν συμβεί περισσότερα του ενός ατυχήματα, του ιδίου τύπου (π.χ. τροχαία), το ερώτημα θα απαντηθεί για το σοβαρότερο εξ' αυτών.

Ερώτημα HS.9: «Κατά τους τελευταίους 12 μήνες, μήπως κάποια πάθηση που ενδεχομένως έχετε, προκλήθηκε ή επιδεινώθηκε λόγω της εργασίας σας;» *Εάν ο ερευνώμενος δεν υποφέρει από κάποια πάθηση, θα δοθεί απάντηση 1.*

Το ερώτημα απευθύνεται μόνο σε όσους εργάζονται σήμερα και σε όσους, εάν και δεν εργάζονται σήμερα, είχαν εργαστεί, κατά το παρελθόν.

Περιλαμβάνονται οποιοσδήποτε παθήσεις από τις οποίες έπασχε ο ερωτώμενος τους τελευταίους 12 μήνες, πριν την ημέρα διενέργειας της έρευνας και οι οποίες, θεωρεί, ότι προήλθαν ή χειροτέρευσαν από την εργασία του (τρέχουσα ή στο παρελθόν). Προϋπόθεση για καταφατική απάντηση (απάντηση 3) είναι ο ερευνώμενος να πάσχει κατά τους τελευταίους 12 μήνες, ακόμα και εάν η εκδήλωση της νόσου έχει ξεκινήσει πολλά χρόνια πριν. Εάν ο ερευνώμενος δεν υποφέρει από κάποια πάθηση, θα δοθεί απάντηση 1, δηλαδή «Δεν είχα καμία πάθηση τους τελευταίους 12 μήνες».

Ως χαρακτηριστικά παραδείγματα προβλημάτων υγείας που μπορεί να σχετίζονται με την εργασία αναφέρονται τα αναπνευστικά, τα ορθοπεδικά (στάσης σώματος), τα καρδιακά, τα προβλήματα ακοής, η κατάθλιψη ή το υπερβολικό άγχος, καθώς και οι λοιμώδεις-μεταδοτικές ασθένειες.

Επισημαίνεται ότι ο ερωτώμενος δεν πρέπει να αναφερθεί μόνο σε παθήσεις που συνηθέστερα συναντώνται στο επάγγελμά του (π.χ. ηλεκτροσυγκολλητές, δύτες κ.ά.), αλλά γενικότερα στις παθήσεις που ο ίδιος αντιμετώπισε (όχι μόνο στο περιβάλλον εργασίας του αλλά και γενικότερα στις καθημερινές συναναστροφές του.)

Ερώτημα HS.10: «Κατά τους τελευταίους 12 μήνες, απουσιάσατε από την εργασία σας για λόγους υγείας;» *Η απουσία μπορεί να προκλήθηκε από οποιοδήποτε πρόβλημα υγείας (πάθηση, τραύμα κλπ.).*

Το ερώτημα απευθύνεται μόνο σε όσους είναι εργαζόμενοι κατά την ημέρα διενέργειας της έρευνας και η απουσία από την εργασία, για να καταγραφεί, θα πρέπει να προκλήθηκε από οποιοδήποτε πρόβλημα υγείας, σωματικό ή ψυχικό, προσωρινό ή χρόνιο. Επισημαίνεται ότι για την καταγραφή θετικής απάντησης θα πρέπει ο εργαζόμενος να απουσιάζει όλες τις εργάσιμες ώρες (ο εργαζόμενος δεν θα πρέπει ούτε να έχει υπο-απασχοληθεί σε αυτήν) λόγω κάποιας πάθησης, τραύματος κλπ. (περιλαμβάνεται και το απλό κρουλόγημα κλπ.).

Η χρονική περίοδος των 12 μηνών αναφέρεται στο χρόνο απουσίας και όχι στη συνολική διάρκεια της ασθένειας, η οποία μπορεί να έχει αρχίσει σε χρονικό διάστημα πριν την έναρξη της περιόδου αναφοράς του ερωτήματος. Για παράδειγμα, εάν η έρευνα πραγματοποιείται στις 10 Οκτωβρίου 2009, τότε η περίοδος αναφοράς αφορά στο χρονικό διάστημα από 10 Οκτωβρίου 2008 έως 9 Οκτωβρίου 2009. Εάν ο ερευνώμενος απουσίασε από την εργασία του για λόγους υγείας οποτεδήποτε στο χρονικό αυτό διάστημα, θα καταχωριστεί θετική απάντηση.

Απουσία από την εργασία για διενέργεια ετήσιων check ups, για φροντίδα άλλων ασθενών ή για οποιονδήποτε λόγο που δεν σχετίζεται με την υγεία του ίδιου του ερευνώμενου, δεν καταγράφεται.

Ερώτημα HS.11: «Κατά τη διάρκεια των τελευταίων 12 μηνών, συνολικά πόσες ημέρες, κατά προσέγγιση, απουσιάσατε από την εργασία σας για λόγους υγείας;» *Περιλαμβάνονται εργάσιμες και μη εργάσιμες ημέρες.*

Καταγράφεται ο αριθμός των ημερολογιακών ημερών απουσίας του ερωτωμένου από την εργασία του. Περιλαμβάνονται τα Σαββατοκύριακα και οι επίσημες αργίες, εφόσον συμπεριλαμβάνονται στις ημέρες αναρρωτικής άδειας.

Εάν ο ερωτώμενος κατά την ημέρα διενέργειας της έρευνας, συνεχίζει να απουσιάζει από την εργασία του, θα καταγραφούν οι ημέρες μέχρι και την προηγούμενη ημέρα διεξαγωγής της έρευνας.

Εάν, για παράδειγμα, η έρευνα πραγματοποιείται στις 10 Οκτωβρίου 2009, τότε η περίοδος αναφοράς αφορά στο χρονικό διάστημα από 10 Οκτωβρίου 2008 έως 9 Οκτωβρίου 2009. Εάν ο ερευνώμενος απουσίασε από την εργασία του για λόγους υγείας από την 10^η Ιουνίου 2008 έως την 10^η Δεκεμβρίου 2008, το χρονικό

διάστημα που θα υπολογιστεί ως διάρκεια απουσίας θα είναι αυτό που εμπίπτει στην περίοδο αναφοράς, δηλαδή οι 60 ημέρες.

Θα πρέπει, ωστόσο, να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στο ερώτημα αυτό, διότι το ερώτημα στοχεύει στην καταγραφή των ημερών κατά τις οποίες, **ουσιαστικά**, ο ερευνώμενος/ασθενής αδυνατούσε να ασκήσει τα εργασιακά του καθήκοντα. Επομένως, εάν για οποιουσδήποτε προσωπικούς του λόγους απουσίασε από την εργασία του περισσότερες ημέρες με αναρρωτική άδεια, τότε αυτές, κατά τις οποίες ο ίδιος ήταν έτοιμος να αναλάβει τα καθήκοντά του, θα πρέπει να μη προσμετρηθούν. Εάν ο ερευνώμενος έκανε χρήση αναρρωτικής άδειας για να φροντίσει, για παράδειγμα, το παιδί του που ασθενεί, οι ημέρες αυτές δεν θα πρέπει να προσμετρηθούν. Αντίθετα, εάν ο ερευνώμενος λόγω ασθενείας απουσίασε κάνοντας χρήση της κανονικής του ή άλλης άδειας και όχι αναρρωτικής, θα πρέπει αυτές οι ημέρες να προσμετρηθούν.

2.2.3. Φυσική κατάσταση

Τα ερωτήματα που ακολουθούν (PL.1-PL.11) αναφέρονται στη φυσική κατάσταση του ερευνώμενου και σε περιορισμούς που αφορούν στις αισθήσεις του ή στις σωματικές λειτουργίες του, όπως η όραση, η ακοή και η κινητικότητα.

Για τις απαντήσεις δεν λαμβάνονται υπόψη **προσωρινά προβλήματα υγείας**, αλλά μόνον τα χρόνια.

2.2.3.1. Όραση

Ερώτημα PL.1: «Φοράτε γυαλιά ή φακούς επαφής λόγω προβλημάτων όρασης;

Ερώτημα PL.2: «Μπορείτε να διαβάσετε εφημερίδα;» *Για όσους φορούν γυαλιά ή φακούς επαφής, η απάντηση να δοθεί όταν τα φορούν.*

Ερώτημα PL.3: «Μπορείτε να διακρίνετε το πρόσωπο κάποιου;» *Για όσους φορούν γυαλιά ή φακούς επαφής, η απάντηση να δοθεί όταν τα φορούν.*

Με τα ερωτήματα διαπιστώνεται εάν ο ερευνώμενος φοράει γυαλιά, φακούς επαφής ή κάνει χρήση οποιασδήποτε άλλης βοηθητικής συσκευής, προκειμένου να βλέπει καλά. Στα ερωτήματα PL.2 και PL.3 η απάντηση -εφόσον ο ερευνώμενος φορά γυαλιά ή φακούς επαφής- θα πρέπει να δίνεται, όταν ο ερευνώμενος τα φορά και με την προϋπόθεση ότι υπάρχει καλός φωτισμός. Ειδικότερα, στο ερώτημα PL.2 επισημαίνεται ότι, εάν ο ερευνώμενος για την ανάγνωση της εφημερίδας χρησιμοποιεί μεγεθυντικό φακό, τότε θα δώσει απάντηση για το πόσο εύκολα ή δύσκολα διαβάζει την εφημερίδα με τον μεγεθυντικό φακό.

2.2.3.2. Ακοή

Ερώτημα PL.4: «Φοράτε ακουστικά βαρηκοΐας ή άλλα βοηθητικά εξαρτήματα, λόγω προβλημάτων ακοής;»

Ερώτημα PL.5: «Μπορείτε να ακούσετε τι λέγεται;» *Για όσους φορούν ακουστικά βαρηκοΐας ή κάνουν χρήση άλλων βοηθημάτων, η απάντηση να δοθεί όταν τα φορούν/χρησιμοποιούν.*

Με τα ερωτήματα διαπιστώνεται εάν ο ερευνώμενος φοράει ακουστικά βαρηκοΐας ή άλλα βοηθητικά εξαρτήματα (όπως ειδικά ασύρματα ακουστικά για τηλεόραση κ.ά.), προκειμένου να ακούει καλά. Ειδικότερα, το ερώτημα PL.5 διερευνά την ικανότητα ακοής του ερευνωμένου σε διάφορες συνθήκες, όπως, σε συζήτηση όπου συμμετέχουν πολλά άτομα και χωρίς θόρυβο στο χώρο, σε κατ' ιδίαν συζήτηση με ένα άλλο άτομο σε χώρο με θόρυβο, π.χ. σε αίθουσα όπου συγχρόνως πραγματοποιούνται και άλλες συζητήσεις ταυτόχρονα ή σε κατ' ιδίαν συζήτηση με ένα άλλο άτομο σε ήσυχο χώρο. Η απάντηση εδώ για όσους φορούν ακουστικά βαρηκοΐας ή κάνουν χρήση άλλων βοηθημάτων θα δίνεται όταν τα φορούν/χρησιμοποιούν.

2.2.3.3. Κινητικότητα

Ερώτημα WALK. 1 «Χρησιμοποιείτε κάποιο βοήθημα για να περπατήσετε ή να μετακινηθείτε κάπου κοντά;»

Καταγράφεται εάν ο ερευνώμενος χρησιμοποιεί κάποιο βοήθημα για το περπάτημα ή για μετακίνηση κάπου κοντά. Προσωρινά προβλήματα που ενδεχομένως αντιμετωπίζονται δεν θα πρέπει να ληφθούν υπόψη στην απάντηση.

Ερώτημα WALK. 1.α «Ποιο από τα παρακάτω βοηθήματα χρησιμοποιείτε;»

Σε συνέχεια του προηγούμενου ερωτήματος και για όσους χρησιμοποιούν κάποιο βοήθημα σημειώνεται τι βοήθημα είναι αυτό. Βοήθημα θα θεωρηθεί και η βοήθεια που παρέχεται από άλλο άτομο.

Ερώτημα PL.6.1: «Μπορείτε χωρίς μαστούνι, άλλο βοήθημα ή βοήθεια από άλλον: Να περπατήσετε 100 μέτρα σε επίπεδο και ομαλό έδαφος/Να περπατήσετε 500 μέτρα σε επίπεδο και ομαλό έδαφος;»

Καταγράφονται οι περιορισμοί στην κίνηση (περπάτημα). Περιορισμοί στην κίνηση, που οφείλονται σε άλλα προβλήματα τα οποία αντιμετωπίζει ο ερευνώμενος, όπως για παράδειγμα τύφλωση, δεν καταγράφονται. Ως βοηθητικές συσκευές για περπάτημα θεωρούνται: τα μαστούνια, το πλαίσιο Zimmer, τα μεταλλικά στηρίγματα ποδιών, οι νάρθηκες, τα δεκανίκια, τα πρόσθετα μέλη, καθώς και η βοήθεια από άλλον.

Επισημαίνεται ότι εάν ο ερευνώμενος έχει ανάγκη να κρατά το χέρι κάποιου άλλου ατόμου κατά την κίνηση, πρέπει να αναφέρεται ότι υπάρχει κινητική δυσκολία (μεγάλου ή μικρού βαθμού). Επίσης, ότι ακόμη και εάν ο ερευνώμενος, κατά την επίσκεψη του ερευνητή, βρίσκεται στο κρεβάτι λόγω χρόνιων κινητικών

προβλημάτων, θα πρέπει να γίνεται η ερώτηση, καθώς και η παρακάτω (PL.7).

Ερώτημα PL.7: «Μπορείτε να ανεβείτε και να κατεβείτε σκάλες ενός ορόφου χωρίς μαστούνι, άλλο βοήθημα ή βοήθεια από άλλον ή χωρίς να κρατάτε την κουπαστή της σκάλας;»

Σε συνέχεια της καταγραφής των κινητικών περιορισμών, ερωτάται ο ερευνώμενος εάν μπορεί να ανεβαίνει και να κατεβαίνει σκάλες ενός ορόφου χωρίς βοήθεια (μηχανική ή ανθρώπινη). Εάν κάποιος μπορεί εύκολα να κατέβει τις σκάλες ενός ορόφου, αλλά δυσκολεύεται να τις ανέβει, τότε βαθμός δυσκολίας υπάρχει και πρέπει να καταγραφεί.

Εάν ο ερευνώμενος έχει ανάγκη να κρατάει το κιγκλίδωμα της σκάλας ανεβαίνοντας ή και κατεβαίνοντας τις σκάλες, επίσης, θα πρέπει να καταγραφεί ότι υπάρχει ορισμένου βαθμού δυσκολία. Για άτομα που αντιμετωπίζουν προβλήματα στην όραση, και για τα οποία η κουπαστή της σκάλας αποτελεί βοηθητική «συσκευή», αφού ουσιαστικά τους υποβοηθά αντικαθιστώντας τα μάτια τους, δεν θα πρέπει να καταχωρίζεται κινητική δυσκολία εφόσον δεν αντιμετωπίζονται κινητικά προβλήματα.

Ερώτημα PL.8: «Μπορείτε να σκύψετε και να γονατίσετε στο έδαφος χωρίς να στηριχτείτε κάπου ή χωρίς βοήθεια από κάποιον άλλον;»

Εκτιμάται ο βαθμός δυσκολίας του ερευνώμενου να σκύψει και να γονατίσει στο έδαφος με την προϋπόθεση ότι δεν στηρίζεται κάπου (για παράδειγμα από κάποιο έπιπλο) ή δεν υποστηρίζεται από άλλο άτομο. Η απάντηση δίνεται και για τις δύο κινήσεις.

Ερώτημα PL.9: «Χρησιμοποιώντας τα χέρια σας μπορείτε να μεταφέρετε τσάντες με ψώνια βάρους 5 κιλών και για απόσταση, τουλάχιστον, 10 μέτρων χωρίς βοήθεια (π.χ. χωρίς καρτσάκι για ψώνια ή βοήθεια από άλλον);»

Καταγράφεται ο βαθμός δυσκολίας του ερευνώμενου να μεταφέρει τσάντες (σακούλες) βάρους 5 κιλών, σε μια απόσταση τουλάχιστον 10 μέτρων, χωρίς να υποβοηθείται, για παράδειγμα, από καρτσάκι με ρόδες για ψώνια ή από άλλο άτομο.

Αν ο ερευνώμενος ρωτήσει για τη μορφολογία του εδάφους, του οδοστρώματος κλπ. (ανώμαλο, επίπεδο, ανηφόρα, κατηφόρα κλπ.) που θα πρέπει να μεταφέρει τις τσάντες με το συγκεκριμένο βάρος, ο ερευνητής θα διευκρινίσει ότι αναφερόμαστε σε επίπεδο έδαφος ή οδόστρωμα. Αν ο ερευνώμενος έχει ένα χέρι, η απάντηση θα αφορά μόνο στη δυνατότητα που έχει αυτό.

Ερώτημα PL.10: «Μπορείτε με τα δάχτυλά σας να συγκρατήσετε ή να χρησιμοποιήσετε ένα μικρό αντικείμενο, όπως στυλό, χωρίς υποβοήθηση;»

Καταγράφεται ο βαθμός δυσκολίας του ερευνώμενου να συγκρατήσει και να χρησιμοποιήσει με τα δάχτυλά του κάποιο μικρό αντικείμενο χωρίς υποβοήθηση.

Η απάντηση αφορά και στις δύο κινήσεις (συγκράτηση και χρησιμοποίηση αντικειμένου).

Ερώτημα PL.11: «Μπορείτε να δαγκώσετε και να μασήσετε σκληρές τροφές, όπως π.χ. ένα σκληρό μήλο, χωρίς υποβοήθηση (τεχνητή οδοντοστοιχία - μασέλα);»

Καταγράφεται ο βαθμός δυσκολίας που αντιμετωπίζει ο ερευνώμενος να δαγκώσει και να μασήσει σκληρές τροφές χωρίς τη χρήση τεχνητής οδοντοστοιχίας (μασέλας).

2.2.4. Αυτοεξυπηρέτηση βασικών αναγκών

Η ενότητα αυτή (ερωτήματα PC.1 - PC.4) αφορά στις δυσκολίες ή στους περιορισμούς που ενδεχόμενα αντιμετωπίζει ο ερευνώμενος στην εκτέλεση δραστηριοτήτων που σχετίζονται με την καθημερινή προσωπική του φροντίδα. Για την απάντηση δεν πρέπει να ληφθούν υπόψη τα τυχόν προσωρινά προβλήματα που μπορεί να αντιμετωπίζει ο ερωτώμενος.

Ερώτημα PC.1: «Αντιμετωπίζετε, συνήθως, δυσκολία στο να κάνετε μόνος σας κάποια από τις παρακάτω δραστηριότητες;» *Προσωρινά προβλήματα υγείας δεν λαμβάνονται υπόψη.*

Παρατίθενται καθημερινές δραστηριότητες προσωπικής φροντίδας, απλές αλλά αναγκαίες, όπως η λήψη τροφής, χρήση τουαλέτας, χρήση μπάνιου ή ντους, δυνατότητα να βάζει και να βγάζει κανείς τα ρούχα του, δυνατότητα να κάθεται και να σηκώνεται από το κρεβάτι του ή από καρέκλα, χωρίς βοήθεια από άλλους. Σκοπός του ερωτήματος είναι να εκτιμηθεί ο βαθμός ανεξαρτησίας του ερευνώμενου κατά την άσκηση αυτών.

Ερωτάται εάν ο ίδιος πράγματι κάνει αυτές τις δραστηριότητες και όχι εάν πιστεύει ότι μπορεί να τις κάνει, ενώ προσωρινά προβλήματα υγείας που δεν επιτρέπουν την άσκηση κάποιων από αυτές τις δραστηριότητες, όπως προαναφέρθηκε, δεν πρέπει να επηρεάσουν την απάντηση.

Εάν ο ερευνώμενος έχει βοήθεια από άλλο πρόσωπο, μηχανική βοήθεια από κάποια συσκευή ή εξάρτημα (π.χ. μπαστούνι, αναπηρικό αμαξίδιο), ή ακόμα εάν με τον καιρό έχει προσαρμοστεί ο ίδιος και παράλληλα έχει προσαρμόσει κατάλληλα το χώρο του, η απάντηση που θα δώσει δε θα πρέπει να είναι αρνητική (Καμία δυσκολία) γιατί, προφανώς, η εν λόγω βοήθεια του παρέχεται λόγω δυσκολιών, μικρών ή μεγάλων, που αντιμετωπίζει. Για την απάντηση, δε θα πρέπει να ληφθεί υπόψη η οικονομική άνεση του ερωτώμενου, κατά πόσον δηλαδή η οικονομική του κατάσταση του επιτρέπει να έχει βοήθεια.

Για καθεμία από τις δραστηριότητες που περιλαμβάνονται στο ερώτημα υπάρχουν συγκεκριμένες ενέργειες τις οποίες θα πρέπει ο ερευνώμενος να είναι σε θέση να κάνει. Ειδικότερα, ο ερευνητής θα πρέπει να διευκρινίσει ότι:

- όσον αφορά στη δυνατότητα **σίτισης**, θα πρέπει ο ερευνώμενος να μπορεί να φάει μόνος του από το πιάτο, να πιει από ένα γεμάτο ποτήρι νερό, να χρησιμοποιήσει μαχαίρι, κουτάλι, να αλείψει βούτυρο στο ψωμί του, να προσθέσει αλάτι. Η εν λόγω δραστηριότητα **δε** θα πρέπει να συγχέεται με τη δυνατότητα να προμηθευτεί κανείς τα χρειζόμενα για την παρασκευή τροφής, π.χ. από το σούπερ μάρκετ, ή με τη δυνατότητα παρασκευής της τροφής, π.χ. μαγείρεμα.
- όσον αφορά στη δυνατότητα να **κάθεται και να σηκώνεται** από το κρεβάτι ή από την καρέκλα, όπως προαναφέρθηκε, θα πρέπει αυτές τις ενέργειες να τις κάνει ο ερευνώμενος μόνος του και, επομένως, θα πρέπει να μπορεί να σταθεί όρθιος. Επειδή στο ερώτημα εμπεριέχονται δύο διαφορετικές δραστηριότητες, θα καταγραφεί ο βαθμός δυσκολίας για αυτήν για την οποία αντιμετωπίζεται μεγαλύτερη δυσκολία.
- όσον αφορά στη δυνατότητα να **φοράει και να βγάζει τα ρούχα του**, θα πρέπει ο ερευνώμενος να είναι σε θέση να παίρνει τα ρούχα του από την ντουλάπα ή από το συρτάρι, να τα φοράει, να δένει τα κορδόνια των παπουτσιών του ή να κουμπώνει τα κουμπιά. Επειδή στο ερώτημα εμπεριέχονται δύο διαφορετικές ενέργειες, θα καταγραφεί ο βαθμός δυσκολίας για αυτήν για την οποία αντιμετωπίζεται μεγαλύτερη δυσκολία.
- για τη **χρήση της τουαλέτας**, θα πρέπει το άτομο να είναι σε θέση να χρησιμοποιεί το χαρτί τουαλέτας, να καθαρίζεται μόνο του μετά την ούρηση και την αφόδευση, να τακτοποιεί τα ρούχα του πριν και μετά.
- για το **μπάνιο/ντους** θα πρέπει ο ερευνώμενος να είναι σε θέση να μπει και να βγει μόνος του από τη μπανιέρα ή το ντους, καθώς, επίσης, να πλύνει και να σκουπίσει το σώμα του. Επειδή στο ερώτημα εμπεριέχονται δύο διαφορετικές ενέργειες, θα καταγραφεί ο βαθμός δυσκολίας για αυτήν για την οποία αντιμετωπίζεται μεγαλύτερη δυσκολία.

ΕρώτημαPC.2: «Για τις προαναφερθείσες δραστηριότητες, για την πραγματοποίηση των οποίων αναφέρεται ότι αντιμετωπίζεται κάποιου βαθμού δυσκολία, σας παρέχεται συνήθως βοήθεια;»

ΕρώτημαPC.3: «Θεωρείτε ότι η βοήθεια που έχετε είναι αρκετή;»

ΕρώτημαPC.4: «Χρειάζεστε βοήθεια;»

Σε συνέχεια του ερωτήματος PC.1, καταγράφεται το είδος της βοήθειας που έχουν άτομα που αντιμετωπίζουν δυσκολία με μία, τουλάχιστον, από τις προαναφερθείσες δραστηριότητες, η επάρκεια αυτής, καθώς και το είδος της βοήθειας που ενδεχόμενα χρειάζονται (ίσως συμπληρωματικά).

Διευκρινίζεται ότι :

- «**Βοήθεια από κάποιον**» θα απαντήσουν όσοι έχουν βοήθεια από άλλο πρόσωπο, είτε αυτό διαμένει είτε όχι στην κατοικία, είτε είναι με αμοιβή είτε χωρίς.

- «**Μηχανική βοήθεια από κάποια συσκευή ή εξάρτημα**» θα απαντήσουν όσοι χρησιμοποιούν, π.χ. αμαξίδιο (καροτσάκι) ή μπαστούνι κλπ.
- «**Έχει προσαρμοστεί ο χώρος της κατοικίας στις ανάγκες μου**» θα απαντήσουν όσοι διευκολύνονται στις προαναφερθείσες δραστηριότητες έχοντας προσαρμόσει το χώρο στις ιδιαίτερες ανάγκες τους, για παράδειγμα, προσαρμογή της τουαλέτας, μεγάλα δωμάτια για να διευκολυνθεί η μετακίνηση με καροτσάκι κ.ά.

2.2.5. Αυτοεξυπηρέτηση άλλων αναγκών

Ερώτημα ΗΑ.1: «**Αντιμετωπίζετε, συνήθως, δυσκολία στο να κάνετε μόνος σας κάποια από τις παρακάτω δραστηριότητες;**» *Προσωρινά προβλήματα υγείας δεν λαμβάνονται υπόψη.*

Παρατίθενται δραστηριότητες που, συνήθως, ένα άτομο θα πρέπει να είναι σε θέση να κάνει μόνο του, προκειμένου να φροντίσει τον εαυτό του και να συντηρήσει την κατοικία του. Ερωτάται εάν ο ερευνώμενος πράγματι κάνει αυτές τις δραστηριότητες και όχι εάν πιστεύει ότι μπορεί να τις κάνει ή εάν παρά το γεγονός ότι ο ίδιος έχει τη δυνατότητα, δεν τις πραγματοποιεί λόγω της οικονομικής του κατάστασης, η οποία του επιτρέπει να απασχολεί κάποιον άλλο γι' αυτές. Προσωρινά προβλήματα υγείας που δεν επιτρέπουν την άσκηση κάποιων από αυτές τις δραστηριότητες, δεν πρέπει να επηρεάσουν την απάντηση.

Για καθεμία από τις δραστηριότητες που περιλαμβάνονται στο ερώτημα υπάρχουν συγκεκριμένα πράγματα που θα πρέπει ο ερευνώμενος να είναι σε θέση να κάνει. Ειδικότερα:

- όσον αφορά στην **παρασκευή τροφής (μαγείρεμα)**, θα πρέπει ο ερευνώμενος να μπορεί να ετοιμάσει το γεύμα του μόνος του. Ειδικότερα: Για όσους -ΚΥΡΙΩΣ ΑΝΔΡΕΣ- δεν μαγειρεύουν είτε γιατί δεν γνωρίζουν να μαγειρέψουν, είτε γιατί άλλος έχει αναλάβει το μαγείρεμα, θα καταχωρείται απάντηση «Δεν γνωρίζω/ δεν είμαι σίγουρος» και στη συνέχεια στο επόμενο ερώτημα ΗΑ.2 θα καταχωρείται η απάντηση 2 «Άλλος λόγος (π.χ. δεν προσπάθησα ποτέ)»
- όσον αφορά στα **τηλεφωνήματα**, θα πρέπει να είναι σε θέση να καλεί και να απαντά σε κλήσεις.
- όσον αφορά στις **αγορές αγαθών (ψώνια)**, ο ερευνώμενος θα πρέπει να είναι σε θέση να κάνει τις αγορές του χωρίς βοήθεια από άλλο άτομο.
- όσον αφορά στη **λήψη των φαρμάκων του**, θα πρέπει να είναι σε θέση μόνος του να θυμάται την ώρα λήψης και να τα παίρνει.
- ως **ελαφριές οικιακές εργασίες** θεωρούνται το μαγείρεμα, το πλύσιμο των πιάτων, το σιδέρωμα, το στρώσιμο κρεβατιού και η φροντίδα παιδιών.
- ως περιστασιακές **βαριές οικιακές εργασίες** θεωρούνται το περπάτημα κρατώντας βαριές τσάντες με ψώνια για περισσότερο από πέντε λεπτά, η μετακίνηση βαριών επίπλων, το στρώσιμο/μάζεμα των χαλιών, το

τρίψιμο του πατώματος ή του μπάνιου με βούρτσα, το καθάρισμα των παραθύρων ή άλλες παρόμοιες.

- με τον όρο **«διαχείριση οικονομικών ή άλλων καθημερινών διοικητικών θεμάτων»** νοούνται η πληρωμή λογαριασμών, η διεκπεραίωση διοικητικών, νομικών και οικονομικών θεμάτων κ.ά.

Ερώτημα ΗΑ.2: «Αναφέρατε στο προηγούμενο ερώτημα ότι, συνήθως, αντιμετωπίζετε κάποια δυσκολία στην πραγματοποίηση ορισμένων δραστηριοτήτων ή ότι δεν είστε σίγουρος/η. Παρακαλώ, να αναφέρετε τον κύριο λόγο αυτής της δυσκολίας για καθεμία δραστηριότητα».

Το ερώτημα είναι συμπληρωματικό του προηγούμενου και ουσιαστικά διακρίνει όσους δεν πραγματοποιούν κάποια δραστηριότητα, επειδή αντιμετωπίζουν προβλήματα υγείας, από εκείνους που δεν την πραγματοποιούν, ακόμα και εάν θα μπορούσαν, για άλλους λόγους (για παράδειγμα, δεν προσπάθησαν ποτέ γιατί κάποιος άλλος κάνει τη δραστηριότητα αυτή, π.χ. η οικιακή βοηθός).

Ερώτημα ΗΑ.3: «Για όλες τις προαναφερθείσες δραστηριότητες τις οποίες, λόγω προβλημάτων υγείας, αναπηρίας ή ηλικίας διεκπεραιώνετε με δυσκολία, σας παρέχεται συνήθως βοήθεια;»

Ερώτημα ΗΑ.4: «Θεωρείτε ότι η βοήθεια που έχετε είναι αρκετή;»

Ερώτημα ΗΑ.5: «Θεωρείτε ότι χρειάζεστε βοήθεια;»

Σε συνέχεια των ερωτημάτων ΗΑ.1 και ΗΑ.2, για όσους αντιμετωπίζουν δυσκολία με μία, τουλάχιστον, από τις δραστηριότητες που αναφέρονται λόγω προβλημάτων υγείας, αναπηρίας ή ηλικίας, καταγράφεται η επάρκεια και το είδος της βοήθειας που ενδεχόμενα χρειάζονται.

Διευκρινίζεται ότι :

- **«Βοήθεια από κάποιον»** θα απαντήσουν όσοι έχουν βοήθεια από άλλο πρόσωπο, είτε αυτό διαμένει στην κατοικία είτε όχι, είτε είναι με αμοιβή είτε χωρίς.
- **«Μηχανική βοήθεια από κάποια συσκευή ή εξάρτημα»** θα απαντήσουν όσοι χρησιμοποιούν αμαξίδιο (καροτσάκι), μπαστούνι κλπ.
- **«Έχει προσαρμοστεί ο χώρος της κατοικίας στις ανάγκες μου»** θα απαντήσουν όσοι διευκολύνονται στις προαναφερθείσες δραστηριότητες έχοντας προσαρμόσει το χώρο στις ιδιαίτερες ανάγκες τους, για παράδειγμα, μεγάλα δωμάτια για να διευκολυνθεί η μετακίνηση με καροτσάκι κ.ά.

2.2.6. Πόνος - Ενόχληση

Ερώτημα SF.1: «Αισθανθήκατε σωματικό πόνο ή σωματική ενόχληση και, αν ναι, σε ποιο βαθμό: Κατά τη διάρκεια των τελευταίων τεσσάρων εβδομάδων; Κατά τη διάρκεια της τελευταίας εβδομάδας;».

Με το ερώτημα διερευνάται εάν και σε ποιο βαθμό, κατά τη διάρκεια των τελευταίων τεσσάρων εβδομάδων ή της τελευταίας εβδομάδας πριν την ημέρα διενέργειας της έρευνας, ο ερευνώμενος αισθάνθηκε σωματικό πόνο ή σωματική ενόχληση.

Ως **σωματικός πόνος** ορίζεται η δυσάρεστη αίσθηση που έχει κάποιος. Ο πόνος μπορεί να είναι από ήπιος μέχρι και υπερβολικός (φρικτός), εντοπισμένος σε συγκεκριμένο σημείο ή και διάχυτος. Μπορεί ακόμα να προκαλέσει μικρής σοβαρότητας ενόχληση μέχρι και ολοκληρωτική αδυναμία.

Όσοι έχουν αισθανθεί περισσότερους του ενός και διαφορετικής έντασης πόνους, για την απάντηση θα πρέπει να λάβουν υπόψη και τη διάρκεια του κάθε πόνου.

2.2.7. Γενική διάθεση

Ερωτήματα SF.2 έως και SF.10 «Κατά τη διάρκεια των τελευταίων τεσσάρων εβδομάδων για πόσο διάστημα: Αισθανόσασταν γεμάτος ζωντάνια; Ήσασταν πολύ νευρικός/ή ή ανήσυχος/η; Αισθανόσασταν τόσο «πεσμένος /η» που κανείς ή τίποτα δεν μπορούσε να σας αναπτερώσει το ηθικό; Αισθανόσασταν ήρεμος/η και γαλήνιος/α; Είχατε πολύ ενέργεια; Αισθανόσασταν απογοήτευση ή μελαγ-χολία-κατάθλιψη; Αισθανόσασταν εξαντλημένος/η; Ήσασταν ευτυχισμένος/η; Αισθανόσασταν κουρασμένος/η;»

Τα παραπάνω ερωτήματα αφορούν στην ψυχολογική κατάσταση του ερευνώμενου κατά τη διάρκεια των τελευταίων τεσσάρων εβδομάδων. Από τα ερωτήματα αυτά υπολογίζεται ο βασικός δείκτης μέτρησης της ποιότητας ζωής του πληθυσμού και είναι πολύ μεγάλης σημασίας, γι' αυτό παρά τη δυσκολία που παρουσιάζουν θα πρέπει να καταβληθεί ιδιαίτερη προσπάθεια να καταγραφούν ορθές απαντήσεις.

Η απάντηση θα πρέπει να περιγράφει όσο γίνεται πλησιέστερα το πώς αισθανόταν ο ερευνώμενος στο χρονικό αυτό διάστημα. Συγκεκριμένα, κατά πόσο, ήταν γεμάτος ζωντάνια, νευρικός ή ανήσυχος, πεσμένος, ήρεμος ή γαλήνιος, είχε ενεργητικότητα, αισθανόταν απογοητευμένος, ήταν μελαγχολικός, ευτυχισμένος, εξαντλημένος ή κουρασμένος.

Ερωτήματα AFF.1 και AFF.2: «Κατά τη διάρκεια της τελευταίας εβδομάδας, πόσο αισθανόσασταν; Νευρικός/ή ή ανήσυχος/η; Θλιμμένος/η ή, υποτονικός/ή ή απογοητευμένος/η;

Τα ερωτήματα αυτά διερευνούν κατά πόσο ο ερευνώμενος αισθανόταν νευρικός ή ανήσυχος, θλιμμένος, υποτονικός ή απογοητευμένος, κατά τη διάρκεια της τελευταίας εβδομάδας, μόνο.

2.2.8. Μνήμη

COGN.1: «Πόση δυσκολία έχετε στο να θυμάστε σημαντικά πράγματα (π.χ. λήψη φαρμάκων, τηλέφωνο στενού φίλου, σβήσιμο της κουζίνας);».

Το κατά πόσο κάποιος θυμάται σημαντικά πράγματα φανερώνει πολλά για τη γενικότερη κατάσταση της υγείας του. Καταγράφεται ο βαθμός δυσκολίας που έχει ο ερευνώμενος να θυμάται απλά και καθημερινά πράγματα, όπως, για παράδειγμα, να παίρνει τα φάρμακά του στη συγκεκριμένη ώρα, να σβήσει το μάτι της κουζίνας ή να θυμηθεί το τηλέφωνο ενός φίλου.

2.3. ΧΡΗΣΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΥΓΕΙΑΣ

Η ενότητα περιλαμβάνει θέματα που αφορούν :

- στη νοσοκομειακή περίθαλψη (με ή χωρίς διανυκτέρευση)
- στην έξω-νοσοκομειακή περίθαλψη (επισκέψεις σε γιατρούς όλων των ειδικοτήτων, επισκέψεις σε επαγγελματίες παραϊατρικών ειδικοτήτων, χρήση παραϊατρικών υπηρεσιών)
- στη χρήση φαρμάκων και συμπληρωμάτων διατροφής και
- στην πραγματοποίηση εξετάσεων για πρόληψη ή καταπολέμηση ασθενειών (αντιγριπικός εμβολιασμός, μέτρηση αρτηριακής πίεσης, μέτρηση χοληστερόλης, μέτρηση γλυκόζης αίματος(σάκχαρο στο αίμα), μαστογραφία, κυτταρολογικός έλεγχος κατά Παπανικολάου (τεστ - Παπ), εξέταση κοπράνων για ανίχνευση αιμοσφαιρίνης (εξέταση Mayer) κλπ.).

ενώ, με ξεχωριστές ερωτήσεις διερευνώνται θέματα, όπως η ικανοποίηση από τις προσφερόμενες υπηρεσίες υγείας στη χώρα μας και οι δαπάνες που πραγματοποιούνται για τις εν λόγω υπηρεσίες.

2.3.1. Νοσοκομειακή περίθαλψη (εσωτερικός ασθενής - ημερήσια νοσηλεία)

Τα ερωτήματα ΗC.1 - ΗC.7 αφορούν στη νοσοκομειακή περίθαλψη, ειδικότερα δε καταγράφουν αν ο ερευνώμενος κατά τους 12 τελευταίους μήνες, πριν την ημέρα διενέργειας της έρευνας, νοσηλεύτηκε ως εσωτερικός ασθενής, δηλαδή παρέμεινε μία, τουλάχιστον, νύχτα στο νοσοκομείο ή αν εισήχθη στο νοσοκομείο για ημερήσια νοσηλεία, δηλαδή δεν παρέμεινε νύχτα παρά μόνον ορισμένες ώρες.

Ο χρόνος παραμονής σε νοσηλευτικά ιδρύματα του εξωτερικού θα συμπεριληφθεί, ενώ ο χρόνος παραμονής σε Τμήματα Επειγόντων Περιστατικών ή στα εξωτερικά ιατρεία δεν περιλαμβάνεται.

Ειδικότερα, για την παραμονή σε κλίνες Βραχείας Νοσηλείας, διευκρινίζεται ότι εάν αυτή διαρκέσει μερικές μόνον ώρες, τότε θα θεωρηθεί ημερήσια νοσηλεία, εάν όμως διαρκέσει περισσότερο, με διανυκτέρευση, τότε θα θεωρηθεί ως νοσηλεία με διανυκτέρευση (εσωτερικός ασθενής). Ως **βραχεία νοσηλεία** ορίζεται η νοσηλεία στο νοσοκομείο από λίγες ώρες μέχρι και 3 ημέρες για την

αντιμετώπιση οξέων περιστατικών καθώς και εξειδικευμένων υπηρεσιών (παρηγορητική φροντίδα) χωρίς να απαιτείται εισαγωγή.

Ειδικότερα:

Νοσοκομεία—κλινικές—θεραπευτήρια θεωρούνται τα εγκεκριμένα—πιστοποιημένα ιδρύματα, δημόσια ή ιδιωτικά, που παρέχουν ιατρικές διαγνωστικές και θερα-πευτικές υπηρεσίες από γιατρούς διάφορων ειδικοτήτων, νοσηλευτές, καθώς, επίσης, και άλλες υπηρεσίες υγείας σε εσωτερικούς ή εξωτερικούς ασθενείς. Περιλαμβάνονται όλα τα νοσοκομεία—κλινικές—θεραπευτήρια, γενικά, εξειδικευ-μένα (π.χ. ψυχιατρικά, γυναικολογικά), πανεπιστημιακά, δημόσια και ιδιωτικά, της Ελλάδας ή του εξωτερικού. Εξαιρούνται τα ιδρύματα που παρέχουν φροντίδα σε άτομα με μαθησιακές δυσκολίες.

Ερώτημα ΗC.1: «Κατά τη διάρκεια των τελευταίων 12 μηνών, κάνατε εισαγωγή σε νοσοκομείο, ως εσωτερικός ασθενής, τουλάχιστον, για μία νύχτα ή περισ-σότερο;»

Το ερώτημα καταγράφει εάν ο ερευνώμενος, κατά τη διάρκεια των τελευταίων 12 μηνών πριν την ημέρα διενέργειας της έρευνας, εισήχθη σε νοσοκομείο για θεραπεία ή και φροντίδα, με την προϋπόθεση ότι παρέμεινε για μία, τουλάχιστον, νύχτα.

Εισαγωγή σε νοσοκομείο για ημερήσια φροντίδα κάποιου ιατρικού προβλήματος ή ακόμα για μικρή επέμβαση, χωρίς διανυκτέρευση και παραμονή σε κλίνη βραχείας νοσηλείας χωρίς διανυκτέρευση, **δεν περιλαμβάνονται**.

Στο ερώτημα ακόμα **δεν θα συμπεριληφθεί** ο χρόνος παραμονής στο νοσοκομείο για τοκετό. Περιλαμβάνεται όμως ο χρόνος παραμονής που σχετίζεται με προγεννητική και μετά την κύηση περίοδο (π.χ. επιπλοκές κατά τη διάρκεια της εγκυμοσύνης, αμβλώσεις, και επιπλοκές μετά τον τοκετό).

Ερώτημα ΗC.2: «Συνολικά, πόσες φορές κάνατε εισαγωγή με διανυκτέρευση σε νοσοκομείο; Να προσμετρηθούν όλες οι εισαγωγές σας, που πραγματοποιή-θηκαν κατά την περίοδο των τελευταίων 12 μηνών.»

Καταγράφεται ο αριθμός των εισαγωγών, συνολικά, σε νοσοκομείο, κατά τη διάρκεια των τελευταίων 12 μηνών και όχι ο αριθμός των ημερών παραμονής. Αν και τυπικά η νοσηλεία σε κλίνη βραχείας Νοσηλείας δεν απαιτεί εισαγωγή, για τις ανάγκες της έρευνας θα θεωρηθεί ως νοσηλεία με εισαγωγή και θα προσμετρηθεί.

Εάν κατά τη διάρκεια παραμονής στο νοσοκομείο χρειαστεί ο ασθενής να μεταφερθεί από ένα νοσοκομείο σε άλλο, η εισαγωγή θα θεωρηθεί ως μία.

Ερώτημα ΗC.3: «Συνολικά, πόσες ήταν οι διανυκτερεύσεις σας σε νοσοκομείο κατά την περίοδο αυτή;»

Καταγράφεται ο συνολικός αριθμός διανυκτερεύσεων.

Ερώτημα ΗC.4: «Κατά τη διάρκεια των τελευταίων 12 μηνών, κάνατε εισαγωγή σε νοσοκομείο για ημερήσια νοσηλεία, δηλαδή κάνατε εισαγωγή για ορισμένες μόνο ώρες και εξήλθατε την ίδια ημέρα;»

Το ερώτημα καταγράφει εάν ο ερευνώμενος, κατά τη διάρκεια των τελευταίων 12 μηνών πριν την ημέρα διενέργειας της έρευνας, εισήχθη σε νοσοκομείο για ημερήσια νοσηλεία, χωρίς να υπάρξει διανυκτέρευση.

Ως **ημερήσια νοσηλεία** θεωρείται η παροχή ιατρικών και παραϊατρικών υπηρεσιών σε ασθενείς που κάνουν εισαγωγή για διάγνωση, θεραπεία ή επέμβαση και παίρνουν εξιτήριο την ίδια ημέρα. Για τις περιπτώσεις των επεμβάσεων που πραγματοποιούνται με ημερήσια νοσηλεία, διευκρινίζεται ότι ο ασθενής κάνει εισαγωγή στο νοσοκομείο, μετά την επέμβαση παραμένει για λίγες ώρες στο νοσοκομείο για παρακολούθηση και, στη συνέχεια, φεύγει χωρίς να υπάρξει διανυκτέρευση. Ημερήσιοι ασθενείς θεωρούνται και οι νεφροπαθείς που κάνουν αιμοκάθαρση, καθώς και οι ασθενείς που κάνουν χημειοθεραπεία.

Εάν ο ασθενής εισαχθεί για ημερήσια νοσηλεία, αλλά μετά τις εξετάσεις του χρειαστεί να παραμείνει και τη νύχτα, θα θεωρηθεί εσωτερικός ασθενής και όχι ημερήσιος.

Ερώτημα ΗC.5: «Πόσες φορές κάνατε εισαγωγή για ημερήσια νοσηλεία;»

Καταγράφεται συνολικά, ο αριθμός των εισαγωγών για ημερήσια νοσηλεία, στο νοσοκομείο, κατά τη διάρκεια των τελευταίων 12 μηνών. Όπως προαναφέρθηκε, θα προσμετρηθεί εδώ για τις ανάγκες της έρευνας και η νοσηλεία σε κλίνη Βραχείας Νοσηλείας για ορισμένες μόνον ώρες, αν και τυπικά δεν απαιτείται εισαγωγή.

Ερώτημα ΗC.6: «Κατά τη διάρκεια των τελευταίων 12 μηνών, υπήρξε περίπτωση που πραγματικά χρειαζόταν να νοσηλευτείτε κατόπιν συστάσεως γιατρού, είτε ως εσωτερικός ασθενής είτε για ημερήσια νοσηλεία, αλλά τελικά δε νοσηλευτήκατε;»

Ερωτάται ο ερευνώμενος, εάν πραγματικά χρειάστηκε να νοσηλευτεί ο ίδιος για δικό του πρόβλημα κατά τους τελευταίους δώδεκα (12) μήνες και για οποιουδήποτε λόγους, που διερευνώνται στο επόμενο ερώτημα, δε νοσηλεύτηκε, αν και του είχε συσταθεί από γιατρό.

Ερώτημα ΗC.7: «Ποιος ήταν ο κύριος λόγος που δε νοσηλευτήκατε;»

Σε συνέχεια του προηγούμενου ερωτήματος, καταγράφεται ο **κύριος** λόγος για τον οποίο ο ερευνώμενος δε νοσηλεύτηκε, εάν και σύμφωνα με τη σύσταση του γιατρού θα έπρεπε. Με το ερώτημα διερευνάται το ζήτημα της μη πρόσβασης σε

υπηρεσίες υγείας, όχι μόνο για λόγους που σχετίζονται με τις παρεχόμενες υπηρεσίες, αλλά και λόγω απόστασης ή έλλειψης μεταφορικών μέσων ή ακόμα για λόγους που σχετίζονται με τις λίστες αναμονής, το κόστος κ.ά.

Οι απαντήσεις θα δοθούν με βάση το πιο πρόσφατο περιστατικό και θα πρέπει να αποδίδεται η κύρια πραγματική αιτία για την οποία ο ερευνώμενος δε νοσηλεύτηκε. Είναι σύνηθες, για παράδειγμα, να επικαλούμεθα έλλειψη χρόνου λόγω εργασίας ή φροντίδας παιδιών, ενώ στην πραγματικότητα φοβόμαστε το γιατρό, τις εξετάσεις, τη θεραπεία κλπ.

Ειδικότερα, η επιλογή «Λίστα αναμονής ή άλλοι λόγοι που οφείλονται στο νοσοκομείο» αφορά σε άτομα που ήταν μέχρι και την ημέρα διενέργειας της έρευνας σε κάποια λίστα αναμονής, αλλά ενδεχόμενα έχουν ξεπεράσει το πρόβλημα που αντιμετώπιζαν (βελτίωση/ίαση), καθώς και σε όσους είναι ήδη σε λίστα αναμονής και περιμένουν να έρθει η σειρά τους.

2.3.2. Έξω-νοσοκομειακή περίθαλψη

Ως *έξω-νοσοκομειακή* ορίζεται η περίθαλψη που παρέχεται από γιατρούς οποιασδήποτε ειδικότητας εκτός νοσηλείας.

Στα ερωτήματα **περιλαμβάνονται** οι υπηρεσίες που παρέχονται από γιατρούς : (α) στα **ιδιωτικά τους ιατρεία** β) στα **Εξωτερικά Ιατρεία νοσοκομείων/θεραπευτηρίων/κλινικών**, (γ) στα **Τμήματα Επειγόντων Περιστατικών νοσοκομείων/θεραπευτηρίων/κλινικών** (δ) στα **κέντρα υγείας και στα περιφερειακά–αγροτικά ιατρεία** (ε) στα **ιατρεία των ασφαλιστικών ταμείων** (π.χ. ΙΚΑ, ΔΕΚΟ, ΔΕΗ, τραπεζοϋπαλλήλων (στ) στα **απογευματινά ιατρεία του ΕΣΥ** και (ζ) στις **κινητές ιατρικές μονάδες**.

Προκειμένου να διευκολυνθεί ο ερευνώμενος και να αποφευχθούν λάθη διπλής καταχώρησης ή και μη καταχωρήσεων, οι ειδικότητες των γιατρών έχουν χωριστεί σε 4 ενότητες, οι οποίες περιγράφονται στη συνέχεια.

2.3.2.1. Οδοντίατροι, ορθοδοντικοί

Η παρούσα ενότητα αφορά επισκέψεις σε οδοντιάτρους ή ορθοδοντικούς.

Ειδικότερα:

- **Οδοντίατροι - χειρουργοί οδοντίατροι** είναι οι επαγγελματίες της οδοντιατρικής που παρέχουν ευρεία φροντίδα για τα δόντια και τη στοματική κοιλότητα. Καθήκοντά τους είναι η πρόληψη, η διάγνωση και η παροχή συμβουλών και κατάλληλης οδοντιατρικής θεραπείας.
- **Ορθοδοντικοί** είναι οι ειδικοί οδοντίατροι που κάνουν διάγνωση, πρόληψη και διόρθωση των όποιων προβλημάτων δομής συναντώνται σε δόντια και σιαγόνες (π.χ. διόρθωση των μη ευθυγραμμισμένων δοντιών χρησιμοποιώντας σιδεράκια).

Ερώτημα ΗC.8.1: «Πότε επισκεφθήκατε οδοντίατρο για εσάς τον ίδιο;»

Καταγράφεται ο χρόνος που πραγματοποιήθηκε η τελευταία επίσκεψη του ερευνώμενου στον οδοντίατρο για θέμα που αφορούσε τον ίδιο προσωπικά και όχι κάποιον άλλον, τον οποίο και συνόδευσε στον οδοντίατρο. Το ερώτημα καταγράφει ξεχωριστά εάν η επίσκεψη έγινε προληπτικά ή για αντιμετώπιση προβλήματος.

Ερώτημα ΗC.9.1: «Κατά τη διάρκεια των τελευταίων τεσσάρων εβδομάδων, πόσες φορές επισκεφθήκατε οδοντίατρο;»

Καταγράφονται οι επισκέψεις του ίδιου του ερευνώμενου σε οδοντίατρο, κατά τη διάρκεια των τελευταίων τεσσάρων (4) εβδομάδων, πριν από την ημέρα διενέργειας της έρευνας.

Ερώτημα ΗC.8.2: «Πότε επισκεφθήκατε ορθοδοντικό για σας τον ίδιο;»

Καταγράφεται ο χρόνος που πραγματοποιήθηκε η τελευταία επίσκεψη του ερευνώμενου στον ορθοδοντικό για θέμα που αφορούσε τον ίδιο προσωπικά.

Ερώτημα ΗC.9.2: «Κατά τη διάρκεια των τελευταίων τεσσάρων εβδομάδων, πόσες φορές επισκεφθήκατε ορθοδοντικό;»

Καταγράφονται οι επισκέψεις του ίδιου του ερευνώμενου σε ορθοδοντικό, κατά τη διάρκεια των τελευταίων τεσσάρων (4) εβδομάδων, πριν από την ημέρα διενέργειας της έρευνας.

2.3.2.2. Γιατροί γενικής ιατρικής - παθολόγοι

Στην ενότητα αυτή καταγράφεται η παροχή ιατρικών υπηρεσιών από *γιατρούς γενικής ιατρικής* (General Practitioners /GPs) και *παθολόγους*, στο πλαίσιο της έξω-νοσοκομειακής περίθαλψης.

Γιατροί γενικής ιατρικής είναι οι γιατροί που δεν περιορίζουν την άσκηση της ιατρικής σε ορισμένες κατηγορίες ασθενειών και αναλαμβάνουν την ευθύνη για την παροχή συνεχούς και ολοκληρωμένης ιατρικής φροντίδας ή – όπου κριθεί αναγκαίο – προτρέπουν τον ασθενή να απευθυνθεί σε άλλον επαγγελματία υγειονομικής περίθαλψης. Οι γιατροί γενικής ιατρικής, αν και είναι θεσμοθετημένη ειδικότητα, είναι ακόμα λίγοι αριθμητικά (περίπου 1700), κυρίως δε εργάζονται σε Κέντρα Υγείας, στα περιφερειακά–αγροτικά ιατρεία και στα ιδιωτικά τους ιατρεία, σε περιορισμένες δε περιπτώσεις και σε νοσοκομεία.

Ένας απλουστευτικός ορισμός για τις δύο ιατρικές ειδικότητες της ενότητας είναι ότι αυτοί μέσα στο σύστημα φροντίδας υγείας παρέχουν στους ασθενείς τους τη δυνατότητα της πρώτης ιατρικής επαφής, ασχολούμενοι με όλα τα προβλήματα υγείας, ανεξάρτητα από την ηλικία, το φύλο, την ασθένεια ή οποιοδήποτε άλλο χαρακτηριστικό του ενδιαφερόμενου ατόμου.

Θετική απάντηση θα καταχωριστεί για επισκέψεις σε γιατρούς παθολόγους εντός του χώρου εργασίας ή στο χώρο εκπαίδευσης (π.χ. στο σχολείο).

Ερώτημα HC.10: «Πότε ήταν η τελευταία φορά που συμβουλευτήκατε γιατρό γενικής ιατρικής ή παθολόγο για σας τον ίδιο;» *Η συμβουλή μπορεί να έχει ληφθεί με επίσκεψη στο ιατρείο ή στην οικία του ερευνώμενου, καθώς και τηλεφωνικά ή ηλεκτρονικά (με email ή μέσω διαδικτύου).*

Το ερώτημα καταγράφει εάν ο ερευνώμενος συμβουλευτήκε παθολόγο ή γιατρό γενικής ιατρικής και όχι απαραίτητα αν έγινε επίσκεψη. Θετική απάντηση καταχωρίζεται για συμβουλές που λήφθηκαν κατά την επίσκεψη (στο ιατρείο ή κατ' οίκον, στα εξωτερικά ιατρεία ή τα επείγοντα νοσοκομείων, κλινικών, θεραπευτηρίων - όχι όμως κατά τη διάρκεια νοσηλείας - στα Κέντρα Υγείας και στα αγροτικά ιατρεία, καθώς επίσης και στις κινητές ιατρικές μονάδες), καθώς και για συμβουλές που λήφθηκαν με τηλεφωνική ή ηλεκτρονική (μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου/διαδικτύου) επικοινωνία με τον γιατρό.

Προϋπόθεση για καταχώρηση θετικής απάντησης είναι η λήψη συμβουλής να έχει γίνει για τον ίδιο τον ερευνώμενο και όχι για άλλους, π.χ. για το παιδί του.

Ερώτημα HC.11: «Κατά τη διάρκεια των τελευταίων τεσσάρων εβδομάδων, πόσες φορές συμβουλευτήκατε γιατρό γενικής ιατρικής ή παθολόγο;»

Γίνεται προσπάθεια από τον ερευνώμενο να θυμηθεί, έστω και κατά προσέγγιση, πόσες φορές κατά τη διάρκεια των τελευταίων τεσσάρων (4) εβδομάδων, συμβουλευτήκε γιατρό γενικής ιατρικής ή παθολόγο.

2.3.2.3. Γιατροί άλλων ειδικοτήτων - Χειρουργοί

Η συγκεκριμένη ενότητα αφορά συμβουλές που λήφθηκαν ή επισκέψεις που πραγματοποιήθηκαν σε ειδικευμένους γιατρούς όλων των ειδικοτήτων και σε χειρουργούς, εκτός παθολόγων, γιατρών γενικής ιατρικής και μικροβιολόγων. Περιλαμβάνονται οι γναθοχειρουργοί, ενώ δεν περιλαμβάνονται οι οδοντίατροι/χειρουργοί - οδοντίατροι και οι ορθοδοντικοί για τους οποίους ρωτήθηκε ήδη ο ερευνώμενος (HC.8.1 και HC.8.2).

Όπως και προηγούμενα, καταγράφεται η επικοινωνία/λήψη συμβουλών στο πλαίσιο της έξω-νοσοκομειακής περίθαλψης και όχι κατά τη διάρκεια νοσηλείας.

Περιλαμβάνονται οι επισκέψεις σε γιατρούς εντός του χώρου εργασίας ή στο χώρο εκπαίδευσης (π.χ. στο σχολείο).

Ερώτημα ΗC.12: «Πότε ήταν η τελευταία φορά που συμβουλευτήκατε γιατρό άλλης ειδικότητας (εκτός από γιατρό γενικής ιατρικής, παθολόγο και μικροβιολόγο) για ειδικευμένες ιατρικές υπηρεσίες ή χειρουργό (συμπεριλαμβανομένων των γναθοχειρουργών), για σας τον ίδιο;» Δεν περιλαμβάνονται οι συμβουλές από γιατρούς κατά τη διάρκεια νοσηλείας. Η συμβουλή μπορεί να έχει ληφθεί με επίσκεψη στο ιατρείο ή στην οικία του ερευνώμενου, καθώς και τηλεφωνικά ή ηλεκτρονικά (με e-mail ή μέσω διαδικτύου).

Το ερώτημα αφορά στη λήψη συμβουλών από γιατρούς και χειρουργούς, για τον ίδιο τον ερευνώμενο, στο πλαίσιο της έξω-νοσοκομειακής περίθαλψης, ενώ **περιλαμβάνονται**, οι επισκέψεις και η λήψη συμβουλών στο ιατρείο του, ή κατ' οίκον ή στα εξωτερικά ιατρεία, στις κινητές ιατρικές μονάδες ή στα επείγοντα νοσοκομείων, κλινικών και θεραπευτηρίων και σε γιατρούς εντός του χώρου εργασίας ή στο χώρο εκπαίδευσης (π.χ. στο σχολείο).

Ερώτημα ΗC.13: «Κατά τη διάρκεια των τελευταίων τεσσάρων εβδομάδων, πόσες φορές συμβουλευτήκατε γιατρό για ειδικευμένες ιατρικές υπηρεσίες (εκτός από γιατρό γενικής ιατρικής, παθολόγο και μικροβιολόγο) ή χειρουργό (συμπεριλαμβανομένων γναθοχειρουργών)»

Καταγράφονται πόσες φορές χρειάστηκε να συμβουλευτεί/επισκεφθεί ο ερευνώμενος για δικό του πρόβλημα υγείας γιατρό (εκτός από γιατρό γενικής ιατρικής, παθολόγο και μικροβιολόγο) ή χειρουργό (συμπεριλαμβανομένων γναθοχειρουργών για ειδικευμένες ιατρικές υπηρεσίες, κατά τη διάρκεια των τελευταίων 4 εβδομάδων, πριν από την ημέρα διενέργειας της έρευνας.

Ερώτημα ΗC.14: «Κατά τη διάρκεια των τελευταίων 12 μηνών υπήρξε περίπτωση που πραγματικά χρειάστηκε να συμβουλευτείτε γιατρό για ειδικευμένες ιατρικές υπηρεσίες (εκτός από γιατρό γενικής ιατρικής, παθολόγο και μικροβιολόγο) ή χειρουργό (συμπεριλαμβανομένων των γναθοχειρουργών), αλλά δεν τον συμβουλευτήκατε/επισκεφθήκατε;»

Ερωτάται ο ερευνώμενος εάν χρειάστηκε να συμβουλευτεί/επισκεφθεί γιατρό για τον ίδιο, για ειδικευμένες ιατρικές υπηρεσίες, αλλά τελικά δεν το έπραξε, για οποιουδήποτε λόγους.

Ερώτημα ΗC.15: «Ποιος ήταν ο κύριος λόγος που δε συμβουλευτήκατε γιατρό για ειδικευμένες ιατρικές υπηρεσίες (εκτός από γιατρό γενικής ιατρικής, παθολόγο και μικροβιολόγο) ή χειρουργό (συμπεριλαμβανομένων των γναθοχειρουργών) για δικό σας πρόβλημα υγείας;»

Σε συνέχεια του προηγούμενου ερωτήματος καταγράφεται ο **κύριος** λόγος για τον οποίο ο ερευνώμενος δε συμβουλευτήκατε γιατρό, αν και θα έπρεπε. Με το ερώτημα διερευνάται το ζήτημα της μη πρόσβασης σε υπηρεσίες υγείας, όχι μόνο για λόγους που σχετίζονται με τις παρεχόμενες υπηρεσίες υγείας, αλλά και λόγω απόστασης ή έλλειψης μεταφορικών μέσων ή ακόμα για λόγους που σχετίζονται με τις λίστες αναμονής, το κόστος κ.ά.

Οι απαντήσεις θα δοθούν με βάση το πιο πρόσφατο περιστατικό και θα πρέπει να αποδίδεται η κύρια και πραγματική αιτία, για την οποία ο ερευνόμενος δε συμβουλευτήκε το γιατρό. Πολλοί, για παράδειγμα, επικαλούνται έλλειψη χρόνου λόγω εργασίας ή φροντίδας παιδιών, ενώ στην πραγματικότητα φοβούνται το γιατρό, τις εξετάσεις, τη θεραπεία κλπ, ή ακόμα περιμένουν μήπως υποχωρήσει το πρόβλημα ή βελτιωθεί από μόνο του.

Ειδικότερα, η επιλογή «λίστα αναμονής» αφορά σε άτομα που ήταν σε κάποια λίστα αναμονής, αλλά λόγω της μεγάλης διάρκειας αναμονής αποθαρρύνθηκαν και αποφάσισαν τελικά να μην προσέλθουν στον γιατρό, σε άτομα που ήταν μέχρι και την ημέρα διενέργειας της έρευνας σε κάποια λίστα αναμονής, αλλά ενδεχόμενα έχουν ξεπεράσει το πρόβλημα που αντιμετώπιζαν (βελτίωση/ίση), καθώς και σε όσους είναι ήδη σε λίστα αναμονής και περιμένουν να έρθει η σειρά τους.

2.3.2.4. Γιατροί Μικροβιολόγοι - Παραϊατρικές ειδικότητες και υπηρεσίες-Υπηρεσίες φροντίδας

Η ενότητα ερωτημάτων αφορά επισκέψεις σε γιατρούς μικροβιολόγους ή σε διαγνωστικό/απεικονιστικό εργαστήριο, καθώς και σε επαγγελματίες παραϊατρικών ειδικοτήτων και ειδικούς εναλλακτικής ιατρικής.

Η εναλλακτική ιατρική περιλαμβάνει μεταξύ άλλων την ομοιοπαθητική, ρεφλεξολογία, την υπνοθεραπεία, την αρωματοθεραπεία, τη μουσικοθεραπεία, τη θεραπεία με χρήση της τέχνης (π.χ. ζωγραφική, σχέδιο, γλυπτική), το μασάζ, τη γιόγκα κ.ά.

Επίσης, στην ενότητα καταγράφεται η χρήση παραϊατρικών υπηρεσιών, όπως υπηρεσίες φροντίδας κατ' οίκον, υπηρεσίες μεταφοράς κ.ά.

Ερώτημα ΗC.16: «Κατά τη διάρκεια των τελευταίων 12 μηνών, επισκεφθήκατε για δικό σας πρόβλημα υγείας : Μικροβιολογικό εργαστήριο/διαγνωστικό ή απεικονιστικό εργαστήριο; Φυσικοθεραπευτή/κινησιοθεραπευτή; Νοσηλεύτρια/ή, μαία (εξαιρούνται νοσηλεύτές/μαίες κατά τη διάρκεια νοσηλείας, σε κατ'οίκον υπηρεσίες ή σε διαγνωστικό ή απεικονιστικό εργαστήριο); Διαιτολόγο; Λογοθεραπευτή; Χειροπράκτη θεραπευτή; Εργοθεραπευτή; Ψυχολόγο/Ψυχοθεραπευτή; Άλλη παραϊατρική ειδικότητα;»

Διευκρινίζεται ότι, όπως και προηγούμενα, αναφερόμαστε στη χρήση των προαναφερθέντων υπηρεσιών που παρέχονται εξω-νοσοκομειακά και, ως εκ τούτου, υπηρεσίες που παρέχονται στο πλαίσιο νοσηλείας δεν θα περιληφθούν.

- **Μικροβιολογικό εργαστήριο/Διαγνωστικό ή απεικονιστικό εργαστήριο:** Πρόκειται αφενός για τα εργαστήρια των γιατρών μικροβιολόγων αφετέρου για διαγνωστικά ή και απεικονιστικά κέντρα, όπου πραγματοποιούνται εξετάσεις/αναλύσεις, ακτινολογικές ή άλλες απεικονιστικές εξετάσεις με σκοπό να ληφθούν πληροφορίες για την κατάσταση υγείας των ασθενών. Εξετάσεις που πραγματοποιούνται κατά

τη διάρκεια της νοσηλείας δεν περιλαμβάνονται. Ειδικότερα, τα κέντρα αυτά παρέχουν τη δυνατότητα πραγματοποίησης απεικονιστικών εξετάσεων και μεθόδων, όπως τομογραφίες, υπερηχογραφήματα, απεικόνιση κοιλιακής χώρας, νευροραδιολογία, παρεμβατική και αγγειακή ραδιολογία, μυοσκελετική ραδιολογία κλπ.

- **Φυσικοθεραπευτής/κινησιοθεραπευτής:** Πρόκειται για επαγγελματίες που εφαρμόζουν μία ή περισσότερες από τις παρακάτω θεραπείες για τη βελτίωση και αποκατάσταση κινητικών λειτουργιών - κινησιοθεραπεία, θεραπεία μασάζ, ηλεκτροθεραπεία, υπερηχοθεραπεία, θερμοθεραπεία, υδροθεραπεία, λουτροθεραπεία κ.α. Φυσικοθεραπείες/κινησιοθεραπείες που γίνονται κατά τη διάρκεια νοσηλείας δεν περιλαμβάνονται.
- **Νοσηλεύτρια/ής, μαία:** Πρόκειται για άτομα που έχουν ολοκληρώσει πρόγραμμα νοσηλευτικής ή μαιευτικής εκπαίδευσης, βοηθούν τους γιατρούς στα καθήκοντά τους και παρέχουν επαγγελματική νοσοκομειακή φροντίδα σε αρρώστους, τραυματισμένους, εγκύους, σωματικά και διανοητικά ασθενείς. Στην Ελλάδα οι υπηρεσίες μαιών - ιδιωτικά- είναι αρκετά συνηθισμένη παρεχόμενη παραϊατρική υπηρεσία, όχι όμως και οι υπηρεσίες νοσηλευτών. Ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει να δοθεί ώστε να μην καταχωρηθεί θετική απάντηση για υπηρεσίες που παρασχέθηκαν κατά τη διάρκεια νοσηλείας ή κατά την πραγματοποίηση εξετάσεων σε διαγνωστικό ή απεικονιστικό εργαστήριο.
- **Διαιτολόγος:** Είναι ο ειδικός για τις τροφές και τη διατροφή, ο οποίος συστήνει δίαιτες και αλλαγές στις διατροφικές συνήθειες και βοηθά στην αντιμετώπιση και πρόληψη συγκεκριμένων ασθενειών που συνδέονται με τη μη ισορροπημένη διατροφή.
- **Λογοθεραπευτής:** Είναι ο ειδικός που αρχικά κάνει διάγνωση και στη συνέχεια θεραπεύει παθήσεις ομιλίας, νοητικής επικοινωνίας, φωνής και ευφράδειας. Ο λογοθεραπευτής ασχολείται με άτομα που δεν μπορούν να παράγουν ήχους ή δεν μπορούν να τους παράγουν καθαρά, με άτομα που μιλούν αργά ή δεν έχουν ευχέρεια στο λόγο (π.χ. τραυλίζουν), που έχουν τραχύτητα στη φωνή, προβλήματα κατανόησης της γλώσσας ή ακόμα προβλήματα προφοράς, καθώς και με άτομα που αντιμετωπίζουν προβλήματα μνήμης ή αδυναμίας προσοχής.
- **Χειροπράκτης Θεραπευτής:** Είναι ο επαγγελματίας υγείας που ασχολείται με τη διάγνωση, θεραπεία και πρόληψη των μηχανικών ανωμαλιών του μυοσκελετικού συστήματος και τις επιπτώσεις αυτών των ανωμαλιών στη λειτουργία του νευρικού συστήματος και της υγείας γενικά. Παρατηρείται μία τάση για θεραπείες όχι με χρήση φαρμάκων και χειρουργικών επεμβάσεων αλλά με ειδικούς επιδέξιους χειρισμούς, ειδικά επί της σπονδυλικής στήλης και άλλων αρθρώσεων.
- **Εργοθεραπευτής:** Ο εργοθεραπευτής συμμετέχει στην “ομάδα αποκατάστασης” που έχει συντονιστή το γιατρό. Η ομάδα αυτή περιλαμβάνει γιατρούς, φυσιοθεραπευτές, ψυχολόγους, συμβούλους επαγγελματικού προσανατολισμού, κοινωνικούς λειτουργούς και νοσοκόμους. Έργο της ομάδας είναι ο σχεδιασμός του προγράμματος

θεραπείας βασισμένου πάνω στις ικανότητες, τις δεξιότητες και τους στόχους κάθε ασθενούς που αντιμετωπίζει πνευματικά, σωματικά ή ψυχολογικά προβλήματα. Ο εργοθεραπευτής βοηθά τους ασθενείς να ανακτήσουν δεξιότητες σε καθημερινές δραστηριότητες, όπως είναι το ντύσιμο, το πλύσιμο, το φαγητό, το γράψιμο, η χρησιμοποίηση του τηλεφώνου κλπ. Καθοδηγεί ασθενείς που έχουν μόνιμες αναπηρίες, όπως τραυματισμούς νωτιαίου μυελού ή εγκεφαλική παραλυσία, χρησιμοποιώντας ειδικά προσαρμοζόμενο εξοπλισμό. Βοηθά τους ασθενείς στην απόκτηση επαγγελματικών δεξιοτήτων, όπως είναι η δακτυλογράφηση, ώστε να αναπτύξουν την κινητικότητα και το συντονισμό των κινήσεών τους, με αποτέλεσμα να ενεργούν φυσιολογικά και να βελτιώσουν τη συναισθηματική τους κατάσταση. Στους ασθενείς περιλαμβάνονται και οι πάσχοντες από ψυχολογικές αιτίες, οι διανοητικά υστερούντες ή συναισθηματικά διαταραγμένοι, καθώς και άτομα που υποφέρουν από αλκοολισμό, κατάθλιψη, διατροφικές διαταραχές και διαταραχές λόγω άγχους. Επικοινωνία με εργοθεραπευτή κατά τη διάρκεια νοσηλείας δεν θα συμπεριληφθεί εδώ.

- **Ψυχολόγος/ψυχοθεραπευτής:** Είναι ο ειδικός που βοηθά τους ανθρώπους να διαχειρίζονται αποτελεσματικά τα συναισθηματικά και άλλα προσωπικά τους προβλήματα. Επικοινωνία κατά τη διάρκεια νοσηλείας δεν θα συμπεριληφθεί.
- **Άλλη παραϊατρική ειδικότητα:** Στην κατηγορία αυτή θα καταχωρηθεί (με λεκτικό) οποιαδήποτε άλλη παραϊατρική ειδικότητα αναφέρει ο ερευνώμενος.

Ερώτημα HC.17: «Κατά τη διάρκεια των τελευταίων 12 μηνών, επισκεφθήκατε για δικό σας πρόβλημα υγείας: Ομοιοπαθητικό; Βελονιστή; Φυτοθεραπευτή/ βοτανολόγο; Άλλον ειδικό εναλλακτικής ιατρικής;»

- **Ομοιοπαθητικός:** Ο ομοιοπαθητικός στοχεύει στην ενδυνάμωση του ίδιου του οργανισμού κινητοποιώντας τις αμυντικές του δυνάμεις και αποκαθιστώντας την ταραγμένη του υγεία. Η ομοιοπαθητική είναι μία τελείως φυσική μέθοδος θεραπείας που εστιάζει στη συνολική εικόνα των συμπτωμάτων του ασθενή και όχι μόνο στην εικόνα της νόσου, από την οποία πάσχει. Αυτό σημαίνει ότι δύο άτομα που έχουν την ίδια αρρώστια μπορεί να χρειάζονται δύο διαφορετικά θεραπευτικά σχήματα/φάρμακα. Τα ομοιοπαθητικά φάρμακα παρασκευάζονται από ουσίες που προέρχονται από τη φύση (φυτικής, ορυκτής και, σπανίως, ζωικής προέλευσης) και δεν έχουν καμία σχέση με τα χημικά φάρμακα.
- **Βελονιστής:** Ο βελονισμός συνίσταται στη διέγερση συγκεκριμένων σημείων του σώματος ενεργοποιώντας το νευρικό σύστημα. Από εκεί το ερέθισμα κατευθύνεται σε διάφορα σημεία του σώματος, ανάλογα με το που έχουν εισαχθεί οι βελόνες και βοηθά στη θεραπεία ορισμένων ασθενειών.
- **Φυτοθεραπευτής/βοτανολόγος:** Η φυτοθεραπεία χρησιμοποιείται από μόνη της είτε συμπληρωματικά με άλλη φυσική ιατρική μέθοδο

(ομοιοπαθητική, βελονισμό κλπ.) ή και σε συνδυασμό με τη συμβατή “χημική” ιατρική. Τα φυτικά φάρμακα για να είναι πιο δραστικά, χρησιμοποιούν τα φυτά ολόκληρα ή μέρη τους (άνθη, φύλλα, κορμός, φλοιός, ρίζα κλπ.).

- **Άλλος ειδικός εναλλακτικής ιατρικής** Στην κατηγορία αυτή θα καταχωρηθεί (με λεκτικό) οποιαδήποτε άλλη παραϊατρική ειδικότητα εναλλακτικής ιατρικής αναφέρει ο ερευνώμενος.

Ερώτημα ΗC.18:«Κατά τη διάρκεια των τελευταίων 12 μηνών, χρησιμοποιήσατε κάποια από τις ακόλουθες υπηρεσίες φροντίδας για δικό σας πρόβλημα υγείας: Υπηρεσίες φροντίδας κατ’ οίκον; Βοήθεια για οικιακές εργασίες ή για φροντίδα ηλικιωμένων; Προσφορά γευμάτων κατ’ οίκον; Υπηρεσίες μεταφοράς; Άλλες υπηρεσίες φροντίδας;»

Προκειμένου να ολοκληρωθεί η καταγραφή των παρεχόμενων υπηρεσιών εξωνοσοκομειακής περίθαλψης, καταγράφεται πάσης φύσης κοινωνική βοήθεια που σχετίζεται με υπηρεσίες φροντίδας, είτε αυτή παρέχεται από κρατικό είτε από ιδιωτικό φορέα είτε, ακόμη, εθελοντικά από συλλόγους.

Ενημερωτικά αναφέρουμε ότι σήμερα παρέχεται το πρόγραμμα «Βοήθεια στο σπίτι», το οποίο υλοποιείται από τους φορείς της τοπικής αυτοδιοίκησης και απευθύνεται σε άτομα της τρίτης ηλικίας που δεν αυτοεξυπηρετούνται πλήρως και σε άτομα με κινητικές δυσλειτουργίες και ειδικά προβλήματα, με προτεραιότητα αυτούς που ζουν μόνοι τους ή δεν έχουν την πλήρη φροντίδα της οικογένειας ή που το εισόδημά τους δεν τους επιτρέπει να εξασφαλίσουν τις απαιτούμενες υπηρεσίες για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής τους. Εκτιμάται ότι συνολικά 120.000 ηλικιωμένοι και άνθρωποι με αναπηρίες ωφελούνται από το πρόγραμμα. Το πρόγραμμα στελεκώνεται από καταρτισμένα στελέχη, όπως κοινωνικοί λειτουργοί, νοσηλευτές/τριες, οικιακές βοηθούς, κ.ά.

Οι υπηρεσίες που προσφέρονται από το πρόγραμμα είναι:

- Συμβουλευτική και συναισθηματική στήριξη
- Ιατρική φροντίδα με επισκέψεις στο σπίτι
- Νοσηλευτική μέριμνα και φυσιοθεραπεία
- Οικογενειακή - Οικιακή φροντίδα και ικανοποίηση πρακτικών αναγκών διαβίωσης
- Μικροαγορές, πληρωμή λογαριασμών
- Συνοδεία στις διάφορες υπηρεσίες

Ειδικότερα, όσον αφορά στις υπηρεσίες φροντίδας του ερωτήματος, διευκρινίζονται τα ακόλουθα:

- **Υπηρεσίες ιατρικής - νοσηλευτικής φροντίδας κατ’ οίκον:** Αφορούν στην παροχή ιατρικής φροντίδας με ιατρικές επισκέψεις στο σπίτι ή ακόμα νοσηλευτική μέριμνα και φυσιοθεραπεία σε άτομα που, λόγω ασθένειας ή προχωρημένης ηλικίας, είναι περιορισμένα στο σπίτι τους

και, επομένως, χρήζουν βοήθειας. Οι υπηρεσίες παρέχονται από επαγγελματίες, οι οποίοι, συνηθέστερα, ανήκουν σε υπηρεσία του δήμου, σε κάποιο σύλλογο κλπ. Παραδείγματα τέτοιων περιπτώσεων είναι: συμπληρωματική ιατρική βοήθεια μετά την παραμονή στο νοσοκομείο, βοήθεια σε άτομα με χρόνιες παθήσεις που χρειάζονται υπηρεσίες φροντίδας μακροχρόνια ή σε άτομα που υποβάλλονται σε αιμοκάθαρση, παροχή οδηγιών την περίοδο προ και μετά τον τοκετό στους γονείς κλπ.

- **Βοήθεια για οικιακές εργασίες ή για φροντίδα ηλικιωμένων:** Εδώ περιλαμβάνονται οι υπηρεσίες που παρέχονται σε άτομα που χρειάζονται βοήθεια ή σε ηλικιωμένους και αφορούν σε οικιακές εργασίες και υποχρεώσεις (προετοιμασία γευμάτων, καθαρισμός κατοικίας, πλύσιμο ρούχων, σιδέρωμα, αγορές αγαθών, υπενθύμιση λήψης φαρμακευτικής αγωγής κλπ.). Παρέχεται, δηλαδή, βοήθεια για την ικανοποίηση πρακτικών αναγκών διαβίωσης ή ακόμα πραγματοποίηση μικροαγορών και πληρωμή λογαριασμών. Οι υπηρεσίες μπορεί να παρέχονται από το δήμο ή και από ιδιωτικές επιχειρήσεις ή οργανισμούς.
- **Προσφορά γευμάτων κατ' οίκον:** Πρόκειται για υπηρεσίες φροντίδας σε άτομα με προβλήματα υγείας ή προχωρημένης ηλικίας, ειδικότερα δε για την προσφορά γευμάτων κατ' οίκον. Συνηθέστερα αυτού του είδους η υπηρεσία παρέχεται από την εκκλησία ή εθελοντικά από συλλόγους κ.ά.
- **Υπηρεσίες μεταφοράς:** Η υπηρεσία αυτή παρέχεται σε άτομα, που λόγω υγείας ή προχωρημένης ηλικίας χρειάζονται βοήθεια, για να μετακινηθούν π.χ. για ιατρικά ραντεβού. Υπηρεσίες μεταφοράς παρέχονται, κυρίως, από ιδιωτικές επιχειρήσεις, οι οποίες φροντίζουν για τη μετακίνηση του ασθενούς προς το διαγνωστικό κέντρο για τη διεξαγωγή εξετάσεων και την επιστροφή στο χώρο του. Θα συμπεριληφθούν στο ερώτημα και οι υπηρεσίες μεταφοράς ασθενών που παρέχει το ΕΚΑΒ, εφόσον αυτές δεν αφορούν σε κατεπείγουσες - μη προγραμματισμένες - μεταφορές. Εάν κάποιος χτυπήσει σε τροχαίο και μεταφερθεί σε νοσοκομείο με το ΕΚΑΒ, δε θεωρείται ότι έκανε χρήση των υπηρεσιών μεταφοράς. Αντίθετα, θετική απάντηση θα καταχωρηθεί εάν ο ερευνώμενος μεταφέρθηκε προγραμ-ματισμένα με το ΕΚΑΒ από την κατοικία του στο νοσοκομείο, π.χ. για να κάνει κάποια εξέταση ή να κόψει ράμματα.
- **Άλλες υπηρεσίες φροντίδας:** Εδώ περιλαμβάνονται λοιπές υπηρεσίες φροντίδας που παρέχουν συμβουλευτική, ηθική και συναισθηματική στήριξη σε σωματικά και διανοητικά ασθενείς και σε όσους βρίσκονται σε κοινωνική απομόνωση εξαιτίας της ασθένειάς τους, με σκοπό να υπερνικήσουν τα εμπόδια και να έχουν πρόσβαση στην εκπαίδευση, την απασχόληση και την ψυχαγωγία.

2.3.3. Χρήση φαρμάκων - συμπληρωμάτων διατροφής

Τα συγκεκριμένα ερωτήματα (MD.1 - MD.4) αφορούν στη χρήση φαρμάκων ή και συμπληρωμάτων διατροφής που έχουν δοθεί με ή χωρίς συνταγή/σύσταση

γιατρού στη διάρκεια των προηγούμενων δύο εβδομάδων πριν από την ημέρα διενέργειας της έρευνας.

Συγκεκριμένα :

Ερώτημα MD.1: «Κατά τη διάρκεια των τελευταίων δύο εβδομάδων, χρησιμοποιήσατε φάρμακα (συμπεριλαμβάνονται συμπληρώματα διατροφής, όπως φάρμακα από βότανα ή βιταμίνες) που σας δόθηκαν με συνταγή/σύσταση γιατρού ή οδοντίατρου;» *Για γυναίκες, να συμπεριληφθούν τα αντισυλληπτικά χάπια και τυχόν άλλες ορμόνες.*

Καταγράφεται η χρήση φαρμάκων ή διαιτητικών συμπληρωμάτων που έχουν χορηγηθεί με συνταγή/σύσταση γιατρού ή οδοντίατρου, κατά τη διάρκεια των δύο προηγούμενων εβδομάδων πριν την ημέρα διενέργειας της έρευνας.

Τα φάρμακα μπορεί να έχουν συνταγογραφηθεί από το γιατρό ή τον οδοντίατρο ή ακόμα να έχουν συστηθεί από γιατρό, χωρίς όμως να έχουν συνταγογραφηθεί. Θετική απάντηση θα καταχωρηθεί και για φάρμακα, τα οποία κατά το παρελθόν έχουν συνταγογραφηθεί ή συστηθεί και που σήμερα, ο ερευνώμενος δεν έχει προλάβει για κάποιο λόγο, να επισκεφθεί τον γιατρό/οδοντίατρο, προκειμένου να τα συνταγογραφήσει εκ νέου, π.χ. συνεχιζόμενη θεραπεία. **Αρνητική απάντηση θα καταχωρηθεί για φάρμακα που χρησιμοποίησε ο ερευνώμενος μετά από σύσταση του φαρμακοποιού.**

Ερώτημα MD.2.1: «Τα φάρμακα που χρησιμοποιήσατε ήταν για :»

Σε συνέχεια του προηγούμενου ερωτήματος και εφόσον υπάρχει θετική απάντηση για τη χρήση φαρμάκων, καταγράφεται η πάθηση για την οποία ο ερευνώμενος χρησιμοποίησε φάρμακα (συμπεριλαμβάνονται συμπληρώματα διατροφής, φάρμακα από βότανα ή βιταμίνες). Στην τελευταία κατηγορία «Άλλη πάθηση, δηλ.» θα καταγραφεί οποιαδήποτε πάθηση που δεν περιλαμβάνεται στις προαναφερθείσες παθήσεις 1 έως 18.

Ερώτημα MD.2.2: «Χρησιμοποιήσατε άλλους τύπους φαρμάκων που σας δόθηκαν με συνταγή/σύσταση γιατρού ή οδοντίατρου;»

Το ερώτημα καταγράφει άλλους τύπους φαρμάκων που χρησιμοποιήθηκαν από τον ερευνώμενο κατόπιν συνταγής/σύστασης γιατρού ή οδοντίατρου, όπως υπνωτικά χάπια, αντιβιοτικά, αντισυλληπτικά ή ορμόνες.

Στην τελευταία κατηγορία «Άλλο. Συγκεκριμένα» θα καταγραφούν τα συμπληρώματα διατροφής, τα φάρμακα από βότανα, οι βιταμίνες, καθώς και οποιαδήποτε φάρμακα δεν μπορούν να καταχωρηθούν στις προαναφερθείσες κατηγορίες.

Ερώτημα MD.3: «Κατά τη διάρκεια των τελευταίων δύο εβδομάδων, χρησιμοποιήσατε φάρμακα (συμπεριλαμβάνονται συμπληρώματα διατροφής, όπως φάρμακα από βότανα ή βιταμίνες) χωρίς συνταγή/σύσταση γιατρού ή οδοντιάτρου;»

Το συγκεκριμένο ερώτημα αφορά στη χρήση φαρμάκων ή και διαιτητικών συμπληρωμάτων που έχουν χρησιμοποιηθεί χωρίς συνταγή/σύσταση γιατρού ή οδοντιάτρου, αλλά με πρωτοβουλία του ερευνώμενου.

Ερώτημα MD.4: «Τα φάρμακα που χρησιμοποιήσατε ήταν για/ήταν»:

Το ερώτημα αναφέρεται στα φάρμακα που έχει λάβει ο ερευνώμενος χωρίς συνταγή/σύσταση γιατρού/οδοντιάτρου. Ο κατάλογος των παθήσεων για τις οποίες μπορεί να έχουν ληφθεί φάρμακα χωρίς συνταγή/σύσταση είναι σαφώς πιο περιορισμένη από αυτή των προηγούμενων ερωτημάτων (MD.2.1 - MD.2.2) και αφορά σε φάρμακα για πόνο στους συνδέσμους, πονοκέφαλο, ημικρανία, κρυολόγημα, στομαχικά προβλήματα κλπ.

Στην τελευταία κατηγορία «Άλλο. Συγκεκριμένα» θα καταγραφούν τα συμπληρώματα διατροφής, τα φάρμακα από βότανα, οι βιταμίνες, καθώς και οποιαδήποτε φάρμακα δεν μπορούν να καταχωρηθούν στις προαναφερθείσες κατηγορίες.

2.3.4. Αντιγριπικός εμβολιασμός

Ερώτημα PA.1: «Έχετε ποτέ σας εμβολιαστεί κατά της γρίπης;»

Ερώτημα PA.2: «Πότε ήταν η τελευταία φορά που εμβολιαστήκατε κατά της γρίπης;»

Ερώτημα PA.3: «Μήπως μπορείτε να προσδιορίσετε ποιος μήνας ήταν;»

Τα ερωτήματα αφορούν στον εμβολιασμό κατά του ιού της γρίπης και συγκεντρώνονται πληροφορίες για την τελευταία φορά που ο ερευνώμενος εμβολιάστηκε (εντός του 2009, στη διάρκεια του 2008 ή πριν το 2008), καθώς και για τον προσδιορισμό του μήνα στην περίπτωση που εμβολιάστηκε εντός του 2009.

2.3.5. Μέτρηση αρτηριακής πίεσης

Ερώτημα PA.4: «Έχει μετρηθεί ποτέ η αρτηριακή σας πίεση από κάποιον επαγ-γελματία υγείας (γιατρό, νοσηλεύτη, φαρμακοποιό);»

Ερώτημα PA.5: «Πότε ήταν η τελευταία φορά που μετρήθηκε η αρτηριακή σας πίεση από κάποιον επαγγελματία υγείας;»

Τα ερωτήματα αφορούν στη μέτρηση της αρτηριακής πίεσης από επαγγελματία υγείας και εάν μετρήθηκε, καταγράφεται η τελευταία φορά που μετρήθηκε (εντός των τελευταίων 12 μηνών, 1-5 έτη πριν ή περισσότερο από 5 έτη πριν).

Ως επαγγελματίες υγείας θεωρούνται, εκτός των γιατρών, οι νοσηλεύτές/νοσοκόμοι και οι φαρμακοποιοί.

Αρνητική απάντηση θα καταχωρηθεί στην περίπτωση που η αρτηριακή πίεση έχει μετρηθεί από τον ίδιο τον ερευνώμενο με χρήση ψηφιακών πιεσόμετρων κλπ. ή από συγγενείς και φίλους.

2.3.6. Μέτρηση χοληστερόλης (χοληστερίνη)

Ερώτημα PA.6: «Έχει μετρηθεί ποτέ εργαστηριακά η χοληστερόλη σας;»

Ερώτημα PA.7: «Πότε ήταν η τελευταία φορά που μετρήθηκε η χοληστερόλη σας;»

Τα ερωτήματα αφορούν στη μέτρηση του επιπέδου της χοληστερόλης στο αίμα με αιματολογικές εξετάσεις και, εάν μετρήθηκε, καταγράφεται η τελευταία φορά που μετρήθηκε (εντός των τελευταίων 12 μηνών, 1-5 έτη πριν ή περισσότερο από 5 έτη πριν). Αρνητική απάντηση θα καταχωρηθεί στην περίπτωση που η μέτρηση της χοληστερόλης έχει μετρηθεί από τον ίδιο τον ερευνώμενο με χρήση ψηφιακού μετρητή κλπ.

2.3.7. Μέτρηση γλυκόζης αίματος (σάκχαρο στο αίμα)

Ερώτημα PA.8: «Έχει μετρηθεί ποτέ εργαστηριακά το σάκχαρο σας με αιματολογική εξέταση;»

Ερώτημα PA.9: «Πότε ήταν η τελευταία φορά που μετρήθηκε το σάκχαρο σας;»

Τα ερωτήματα αφορούν στη μέτρηση του σακχάρου με αιματολογικές εξετάσεις και, εάν μετρήθηκε, καταγράφεται η τελευταία φορά που μετρήθηκε (εντός των τελευταίων 12 μηνών, 1-5 έτη πριν ή περισσότερο από 5 έτη πριν).

Αρνητική απάντηση θα καταχωρηθεί στην περίπτωση που η μέτρηση του σακχάρου έχει μετρηθεί από τον ίδιο τον ερευνώμενο με χρήση ψηφιακού μετρητή κλπ. ή από συγγενείς και φίλους.

2.3.8. Μαστογραφία

Ερώτημα PA.10: «Έχετε κάνει ποτέ μαστογραφία;»

Ερώτημα PA.11: «Πότε ήταν η τελευταία φορά που κάνατε μαστογραφία;»

Ερώτημα PA.12: «Για ποιο λόγο κάνατε τη τελευταία σας μαστογραφία ;»

Τα ερωτήματα αφορούν μόνο σε γυναίκες και ερωτώνται εάν έχουν κάνει ποτέ εξέταση του μαστού με μαστογραφία. Η μαστογραφία είναι μία ανώδυνη ακτινολογική εξέταση που χρησιμοποιεί χαμηλής δόσης ακτινοβολία και επιτρέπει την ανίχνευση προβλημάτων του μαστού.

Καταγράφεται ο χρόνος πραγματοποίησης της πιο πρόσφατης μαστογραφίας (εντός των τελευταίων 12 μηνών, περισσότερο από 1 έτος και λιγότερο από 2 έτη πριν, περισσότερο από 2 έτη και λιγότερο από 3 έτη πριν, περισσότερο από 3 έτη πριν), καθώς και οι λόγοι που οδήγησαν την ερευνώμενη να κάνει την εξέταση.

Όσον αφορά στο ερώτημα **PA.12**, είναι δεκτοί περισσότεροι του ενός λόγοι, αφού για παράδειγμα μπορεί ο γιατρός να συνέστησε προληπτικά μαστογραφία

(απάντηση 2) και, συγχρόνως, να συμμετέχει η ερευνώμενη σε πρόγραμμα προληπτικού ελέγχου (απάντηση 4). Η πλειοψηφία των επιλογών του ερωτήματος αναφέρεται στην πρόληψη, τονίζοντας έτσι τη σημασία της πρόληψης στην υγεία.

Στα προγράμματα προληπτικού προσυμπτωματικού ελέγχου συμμετέχουν οι γυναίκες εθελοντικά, αλλά και κατόπιν αιτήματος.

Ως «άλλος λόγος» μπορεί να θεωρηθεί, για παράδειγμα, η προαπαίτηση για πραγματοποίηση της εξέτασης στις υποψήφιες γυναίκες για υιοθεσία παιδιών.

2.3.9. Κυτταρολογικός έλεγχος κατά Παπανικολάου (Τεστ-Παπ)

Ερώτημα PA.13: «Υποβληθήκατε ποτέ σε εξέταση Τεστ-Παπ;»

Ερώτημα PA.14: «Πότε ήταν η τελευταία φορά που εξεταστήκατε;»

Ερώτημα PA.15: «Για ποιο λόγο κάνατε την τελευταία σας εξέταση Τεστ-Παπ;»

Τα ερωτήματα αυτά αφορούν στο εάν η ερευνώμενη έχει ποτέ υποβληθεί σε κυτταρολογικό έλεγχο κατά Παπανικολάου (Τεστ-Παπ) για καρκίνο του τραχήλου της μήτρας και αφορούν μόνο σε γυναίκες. Καταγράφεται ο χρόνος πραγματοποίησης της πιο πρόσφατης εξέτασης (εντός των τελευταίων 12 μηνών, περισσότερο από 1 έτος και λιγότερο από 2 έτη πριν, περισσότερο από 2 έτη και λιγότερο από 3 έτη πριν, περισσότερο από 3 έτη πριν), καθώς και οι λόγοι που οδήγησαν την ερευνώμενη να κάνει την εξέταση.

Όσον αφορά στο ερώτημα **PA.15**, είναι δεκτοί περισσότεροι του ενός λόγοι, αφού, για παράδειγμα, μπορεί η ερευνώμενη εξαιτίας συμπτωμάτων (απάντηση 1) να επισκέφθηκε το γυναικολόγο της (απάντηση 2) και να έκανε την εξέταση.

Ως «άλλος λόγος, όχι απαραίτητα ιατρικός», π.χ. μπορεί να θεωρηθεί και η προαπαίτηση για πραγματοποίηση της εξέτασης στις υποψήφιες γυναίκες για υιοθεσία παιδιών.

2.3.10. Εξέταση κοπράνων για ανίχνευση αιμοσφαιρίνης (εξέταση Mayer)

Ερώτημα PA.16: «Έχετε κάνει ποτέ σας εργαστηριακά εξέταση κοπράνων για ανίχνευση αιμοσφαιρίνης (εξέταση Mayer);»

Ερώτημα PA.17: «Πότε ήταν η τελευταία φορά που υποβληθήκατε σε εξέταση κοπράνων για ανίχνευση αιμοσφαιρίνης;»

Τα παραπάνω ερωτήματα αφορούν σε άνδρες και γυναίκες (συνήθως ηλικίας 50 ετών και άνω). Καταγράφεται εάν ο ερευνώμενος έχει κάνει ποτέ εργαστηριακά εξέταση κοπράνων για ανίχνευση αιμοσφαιρίνης και, εάν ναι, καταγράφεται ο χρόνος που υποβλήθηκε για τελευταία φορά στη συγκεκριμένη εξέταση (εντός των τελευταίων 12 μηνών, περισσότερο από 1 έτος και λιγότερο από 2 έτη πριν, περισσότερο από 2 έτη και λιγότερο από 3 έτη πριν, περισσότερο από 3 έτη πριν).

Η εξέταση ανίχνευσης αιμοσφαιρίνης στα κόπρανα (εξέταση Mayer) ανιχνεύει τις μικρές ποσότητες αίματος στις κενώσεις, που κανονικά δεν είναι ορατές με γυμνό

μάτι και μπορεί να οφείλονται είτε σε καρκίνο παχέος εντέρου είτε σε άλλες αιτίες, όπως οι πολύποδες κλπ.

2.3.11. Ικανοποίηση από υπηρεσίες υγείας

Ερώτημα SA.1: «Από τις υπηρεσίες που παρέχονται από τους παρακάτω φορείς στη Χώρα μας είστε:»

Το ερώτημα καταγράφει το βαθμό ικανοποίησης του ερευνώμενου από τις παρεχόμενες-από συγκεκριμένους φορείς υγείας - υπηρεσίες.

Θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή αφού πρόκειται για ερώτημα κρίσεως και επομένως ο ερευνώμενος θα απαντήσει σε αυτό με γνώμονα όχι μόνον τις υπηρεσίες που ο ίδιος, προσωπικά, έχει χρησιμοποιήσει, αλλά και με βάση το τι έχει ακούσει από άλλους και έχει ενδεχόμενα επηρεάσει την άποψή του (θετικά ή αρνητικά).

Διευκρινίζεται ότι απάντηση θα πρέπει να δοθεί για όλους τους αναφερόμενους φορείς και όχι μόνο για τον ασφαλιστικό φορέα του ερευνώμενου (π.χ. για το ΙΚΑ από τους ασφαλισμένους σε αυτό ή για τα δημόσια νοσοκομεία από τους ασφαλισμένους του Δημοσίου).

Ο βαθμός ικανοποίησης καταγράφεται για:

- **τα δημόσια νοσοκομεία**
- **τις ιδιωτικές κλινικές**
- **τους γιατρούς γενικής ιατρικής ή παθολόγους**
 - σε κέντρα υγείας και στα περιφερειακά - αγροτικά ιατρεία,
 - σε ιατρεία των ασφαλιστικών ταμείων (π.χ. του ΙΚΑ, των τραπεζοϋπαλλήλων, των ΔΕΚΟ, της ΔΕΗ κ.ά.)
 - σε ιδιωτικό τους ιατρείο (είτε είναι συμβεβλημένοι με το ασφαλιστικό ταμείο του ερωτωμένου είτε όχι) και
 - σε απογευματινά ιατρεία του ΕΣΥ.
- **τους γιατρούς των λοιπών ειδικοτήτων και για τους χειρουργούς**
 - σε κέντρα υγείας και στα περιφερειακά - αγροτικά ιατρεία,
 - σε ιατρεία των ασφαλιστικών ταμείων (π.χ. του ΙΚΑ, των τραπεζοϋπαλλήλων, των ΔΕΚΟ, της ΔΕΗ κ.ά.)
 - σε ιδιωτικό τους ιατρείο (είτε είναι συμβεβλημένοι με το ασφαλιστικό ταμείο του ερωτωμένου είτε όχι) και
 - σε απογευματινά ιατρεία του ΕΣΥ.
- **τους οδοντιάτρους, τους ορθοδοντικούς και άλλους ειδικούς οδοντιατρικής φροντίδας και**
- **τις παρεχόμενες υπηρεσίες φροντίδας κατ' οίκον.**

2.3.12. Πραγματοποιηθείσες δαπάνες υγείας

Σκοπός της ενότητας αυτής και των ερωτημάτων που εμπεριέχονται, είναι η καταγραφή οποιωνδήποτε ποσών καταβλήθηκαν για υπηρεσίες υγείας, δηλαδή

αμοιβές σε γιατρούς, οδοντιάτρους ή ορθοδοντικούς, νοσήλια σε δημόσια ή ιδιωτικά νοσοκομεία και κλινικές ή αμοιβές-«φακελάκια» σε γιατρούς νοσοκομείων ή κλινικών, για εξετάσεις, φυσικοθεραπείες, φάρμακα (συνταγογραφημένα ή μη), καθώς και για αγορά βοηθημάτων, όπως αναπηρικά αμαξίδια, μπαστούνια κλπ.

Ο κύριος σκοπός είναι να καταγραφούν τα ποσά που δαπανήθηκαν από τον ερευνώμενο για παροχή οποιασδήποτε ιατροφαρμακευτικής φροντίδας που δεν αποζημιώνεται από το ασφαλιστικό ταμείο ή την ιδιωτική ασφαλιστική εταιρεία (υποχρεωτική ή προαιρετική).

Συγκεκριμένα, **οι περίοδοι αναφοράς** για :

- οδοντιατρική/ορθοδοντική φροντίδα, επισκέψεις σε γιατρούς, νοσοκομειακή δημόσια περίθαλψη/νοσοκομειακή ιδιωτική περίθαλψη, ιατρικές εξετάσεις και λοιπές παραϊατρικές υπηρεσίες είναι **οι τελευταίες τέσσερις (4) εβδομάδες**
- αγορά συνταγογραφημένων/μη συνταγογραφημένων φαρμάκων είναι **οι τελευταίες δύο (2) εβδομάδες**.

Τα ερωτήματα της παρούσας ενότητας συνδέονται άμεσα με τα ερωτήματα της ενότητας ΧΡΗΣΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΥΓΕΙΑΣ, και εάν κατά τη διάρκεια των ερευνώμενων περιόδων αναφοράς δεν έγινε χρήση κάποιων υπηρεσιών υγείας θα καταχωρίζεται, στη στήλη Β, η απάντηση «Όχι, δεν έκανα χρήση της συγκεκριμένης υπηρεσίας».

Αν κατέλαβε κάποιο ποσό για την υπηρεσία που του παρασχέθηκε (στήλη Γ= Ναι), θα πρέπει να υπάρχει απάντηση στη στήλη Δ, δηλαδή το ύψος του ποσού που κατέβαλε (χωρίς δεκαδικά ψηφία). Στη συνέχεια ερωτάται ο ερευνώμενος αν το εν λόγω ποσό καταβλήθηκε επίσημα ή ανεπίσημα ή μέρος επίσημα και μέρος αυτού ανεπίσημα (δηλαδή δώρο ή χωρίς απόδειξη).

Στη στήλη Ζ, ζητείται από τον ερευνώμενο εάν το ασφαλιστικό του ταμείο ή η ιδιωτική του ασφάλιση κάλυψε ή θα καλύψει το ποσό ή μέρος του ποσού που καταβλήθηκε επίσημα, δηλαδή με αποδεικτικό και, εάν ναι, το ποσό καταγράφεται στη στήλη Η (εάν δεν γνωρίζει το ποσό της κάλυψης να καταχωρίζεται 999999).

Στη στήλη ΣΤ καταγράφεται το ποσό που κατέβαλε για τις προαναφερθείσες υπηρεσίες υγείας ανεπίσημα και μόνο στην περίπτωση που υπάρχει απάντηση 3 (επίσημα και ανεπίσημα) στη στήλη Ε3, προκειμένου να καταγραφεί το ποσό που κατέβαλε ανεπίσημα.

Στη συνέχεια ο ερευνώμενος ερωτάται αν έχει υποχρεωτική, μη υποχρεωτική ασφάλεια υγείας ή και τις δύο ή είναι ανασφάλιστος.

Η ασφάλεια υγείας μπορεί να είναι υποχρεωτική ή προαιρετική. Η απάντηση καταγράφεται με έναν από τους κωδικούς 1-4 (κάτω μέρος σελίδας 36). Η υποχρεωτική ασφάλεια υγείας σχετίζεται με την εργασία του ή την εργασία

αποθανόντων συζύγων ή γονέων των μελών του νοικοκυριού. Περιλαμβάνονται και οι άμεσα και οι έμμεσα ασφαλισμένοι.

- **Κωδικός 1 (Υποχρεωτική ασφάλεια υγείας):** Για τα άτομα που έχουν ασφάλεια υγείας από την εργασία τους, δηλαδή ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, π.χ. Δημοσίου, ΙΚΑ, ΤΕΒΕ, ΝΑΤ κλπ. Στην ασφάλεια αυτή περιλαμβάνεται και η ασφάλεια υγείας που προέρχεται από εισφορές που έχει πληρώσει ο εργοδότης του ερευνώμενου με πρωτοβουλία του και αφορά στην εργασία του (χρηματοδοτούμενα συστήματα -ομαδικά συμβόλαια για παροχή ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης).
- **Κωδικός 2 (Μη υποχρεωτική ασφάλεια υγείας):** Για τα άτομα που έχουν ασφάλεια υγείας που πληρώνεται από τον ίδιο τον ερευνώμενο και δεν σχετίζεται με την εργασία του ερευνώμενου και καλύπτεται από ιδιωτικούς ασφαλιστικούς φορείς.
- **Κωδικός 3 (Υποχρεωτική και μη ασφάλεια υγείας):** Για τα άτομα που έχουν και τις δύο προηγούμενες ασφάλειες υγείας, δηλαδή έχουν υποχρεωτική και μη υποχρεωτική ασφάλεια υγείας (κωδικοί 2 και 3).
- **Κωδικός 4 (Ανασφάλιστος):** Για τα άτομα που δεν έχουν ασφάλεια υγείας που παρέχεται από κάποιο ασφαλιστικό οργανισμό, υποχρεωτικά ή μη.

Τέλος, καταγράφεται ο τρόπος ασφάλισης του μέλους για ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, σύμφωνα με τις διακρίσεις του ερωτήματος, δηλαδή άμεσα ασφαλισμένος ή έμμεσα ασφαλισμένος. Περιλαμβάνεται και η ιδιωτική ασφάλιση.

2.4. ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΕΠΗΡΕΑΖΟΥΝ ΤΗΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ

Στην ενότητα αυτή καταγράφονται οι παράγοντες που επηρεάζουν την κατάσταση υγείας κάθε ανθρώπου, όπως η σωματική δραστηριότητα, η διατροφή, το περιβάλλον, το κάπνισμα, η κατανάλωση αλκοόλ κ.ά., καθώς και η σωματική διάπλαση (ύψος, βάρος) του ερευνώμενου.

2.4.1. Σωματική διάπλαση

Ερώτημα BMI.1: «Ποιο είναι το ύψος σας (χωρίς παπούτσια);»

Καταγράφεται το ύψος του ερευνώμενου, χωρίς παπούτσια, σε εκατοστά. Σε περίπτωση που ο ερευνώμενος δεν είναι σίγουρος για το ακριβές ύψος είναι προτιμότερο να καταχωρηθεί αυτό κατά προσέγγιση, παρά να δοθεί η απάντηση «Δεν γνωρίζω, δεν είμαι σίγουρος/η», η οποία όπως έχει αναφερθεί, θα πρέπει να αποφεύγεται.

Ερώτημα BMI.2: «Ποιο είναι το βάρος σας (χωρίς ρούχα και παπούτσια);»

Καταγράφεται το βάρος του ερευνώμενου, χωρίς ρούχα και παπούτσια, σε κιλά. Αν πρόκειται για γυναίκες που εγκυμονούν, καταγράφεται το σύνηθες βάρος τους πριν την εγκυμοσύνη.

Και στο ερώτημα αυτό, σε περίπτωση που ο ερευνώμενος δεν είναι σίγουρος για το ακριβές βάρος είναι προτιμότερο να καταχωρηθεί αυτό κατά προσέγγιση, παρά να δοθεί η απάντηση «Δεν γνωρίζω, δεν είμαι σίγουρος/η».

2.4.2. Σωματική δραστηριότητα

Τα ερωτήματα PE.1-PE.6 αφορούν στις σωματικές δραστηριότητες του ερευνώμενου, κατά τις τελευταίες 7 ημέρες πριν την ημέρα διενέργειας της έρευνας.

Η σωματική δραστηριότητα σχετίζεται με την υγεία και την ποιότητα ζωής και θα πρέπει να αποτελεί μέρος της καθημερινής ρουτίνας, επειδή βελτιώνει τόσο τη σωματική όσο και την ψυχική του υγεία. Με τη συνεχή αύξηση του ποσοστού της παχυσαρκίας και των σχετιζόμενων με αυτήν προβλημάτων υγείας (καρδιακά νοσήματα, οστεοπόρωση, διαβήτης κ.ά.), η σημασία της σωματικής δραστηριότητας σήμερα είναι μεγαλύτερη από ποτέ.

Ως *σωματική δραστηριότητα* ορίζεται οποιαδήποτε κίνηση του σώματος συνδέεται με μυϊκή συστολή, η οποία αυξάνει τις ενεργειακές δαπάνες περισσότερο από το επίπεδο της ηρεμίας. Ως σωματικές δραστηριότητες θα θεωρηθούν οι πάσης φύσεως δραστηριότητες ενός ανθρώπου στην κατοικία, στην εργασία, κατά τη διάρκεια του ελεύθερου χρόνου, στις ώρες αναψυχής, κατά την άσκηση, στα σπορ ή ακόμα κατά τη μετακίνησή του.

Οι σωματικές δραστηριότητες ταξινομούνται ανάλογα με την προσπάθεια που κάποιος καταβάλλει για την πραγματοποίησή τους σε μέτριες και έντονες. Οι δύο κατηγορίες εξετάζονται ξεχωριστά στα ερωτήματα που ακολουθούν.

Ερώτημα PE.1: «Κατά τη διάρκεια των τελευταίων 7 ημερών, πόσες ημέρες κάνατε έντονες σωματικές δραστηριότητες (π.χ. οικοδομικές εργασίες, γεωργικές εργασίες, μετακίνηση επίπλων, αερόμπικ, γρήγορη ποδηλασία, τρέξιμο, τένις, κ.ά.) για, τουλάχιστον, 10 λεπτά τη φορά;»

Καταγράφεται, στο χρονικό διάστημα των τελευταίων 7 ημερών, ο αριθμός των ημερών κατά τις οποίες έγιναν έντονες σωματικές δραστηριότητες, για, τουλάχιστον, 10 λεπτά τη φορά.

Το περπάτημα, ως σωματική δραστηριότητα, με ιδιαίτερη σημασία για καλή υγεία, δεν περιλαμβάνεται στο ερώτημα αυτό και καταγράφεται ξεχωριστά στα ερωτήματα PE.5 και PE.6.

Ως *έντονη σωματική δραστηριότητα* ορίζεται η δραστηριότητα που απαιτεί σκληρή σωματική προσπάθεια και η οποία, συνήθως, προκαλεί γρήγορη αναπνοή και σημαντική αύξηση στους καρδιακούς παλμούς.

Έντονες σωματικές δραστηριότητες, διάρκειας μικρότερης των 10 λεπτών τη φορά, δεν λαμβάνονται υπόψη για την απάντηση στο ερώτημα.

Επειδή, όπως προαναφέρθηκε, οι σωματικές δραστηριότητες μπορεί να πραγματοποιηθούν παντού, στην κατοικία, στην εργασία, κατά τη διάρκεια του

ελεύθερου χρόνου, στις ώρες αναψυχής, κατά την άσκηση, στα σπορ ή ακόμα κατά τη μετακίνησή, παρατίθενται χαρακτηριστικά παραδείγματα έντονων σωματικών δραστηριοτήτων κατά περίπτωση:

- **στην εργασία:** οικοδομικές εργασίες, γεωργικές εργασίες (σκάψιμο, όργωμα, μάζεμα συγκομιδής, κόψιμο ξύλων), χειρωνακτικές εργασίες τεχνικών έργων (π.χ. κατασκευή οδοστρώματος), καταδύσεις, άρση και μετακίνηση βαρέων και ογκωδών αντικειμένων (φορτοεκφορτώσεις, αχθοφορικές εργασίες κλπ.), διδασκαλία αερόμπικ.
- **στην κατοικία:** άρση και μετακίνηση βαρέων και ογκωδών αντικειμένων, μετακίνηση επίπλων, γενική καθαριότητα, σκάψιμο κήπου/κούρεμα γρασιδιού, φτυάρισμα χιονιού, ανεβοκατέβασμα σκάλας κρατώντας βαριά αντικείμενα, μεταφορά ψώνιων ενώ παράλληλα κρατάμε και παιδί.
- **στην αναψυχή - άθληση:** το τρέξιμο, η γρήγορη ποδηλασία, η γυμναστική αερόμπικ, το ποδόσφαιρο, το τένις, το βόλει, η γρήγορη και η συγχροني-σμένη κολύμβηση, το καράτε, το τζούντο, το τάε-κβο-ντο, η χρήση οργάνων γυμναστηρίου, το έντονο roller skating, το σχοινάκι (για παιδιά), το έντονο παιχνίδι με παιδιά (π.χ. κυνηγητό).
- **στη μετακίνηση:** μετακίνηση με αναπηρικό αμαξίδιο (μόνος/η), μετακίνηση χαλασμένου οχήματος.

Ερώτημα ΡΕ.2: «Κατά τη διάρκεια των τελευταίων 7 ημερών, πόσο χρόνο διαθέσατε συνολικά κατά, προσέγγιση, για την άσκηση έντονων σωματικών δραστηριοτήτων;»

Καταγράφεται έστω και κατά προσέγγιση, ο χρόνος (ώρες ή και λεπτά της ώρας) που συνολικά άσκησε έντονες σωματικές δραστηριότητες ο ερευνώμενος, κατά τη διάρκεια των τελευταίων 7 ημερών πριν την ημέρα διενέργειας της έρευνας.

Ερώτημα ΡΕ.3: «Κατά τη διάρκεια των τελευταίων 7 ημερών, πόσες ημέρες κάνατε μέτριες σωματικές δραστηριότητες (π.χ. μεταφορά φορτίων μέτριου βάρους, σκούπισμα - καθάρισμα τζαμιών, ανεβοκατέβασμα ορόφων, βόλει, ποδηλασία ή κολύμβηση σε κανονικό ρυθμό, χορό, συσκευασία δεμάτων κ.ά.) για, τουλάχιστον, 10 λεπτά τη φορά;» Δεν περιλαμβάνεται το περπάτημα.

Καταγράφεται, στο χρονικό διάστημα των τελευταίων 7 ημερών, ο αριθμός των ημερών κατά τις οποίες έγιναν μέτριες σωματικές δραστηριότητες, για, τουλάχιστον, 10 λεπτά ημερησίως. Όπως και στο ερώτημα ΡΕ.1, δεν θα περιληφθεί και εδώ το περπάτημα.

Ως **μέτρια σωματική δραστηριότητα** ορίζεται η δραστηριότητα που απαιτεί μέτρια σωματική προσπάθεια και η οποία, συνήθως, συνοδεύεται με μέτρια δυσκολία στην αναπνοή, η οποία γίνεται λίγο πιο «βαριά» από το κανονικό. Η άσκηση δεν πρέπει να είναι εξαντλητική αλλά αναζωογονητική και να αυξάνει την καρδιακή συχνότητα.

Μέτριες σωματικές δραστηριότητες διάρκειας μικρότερης των 10 λεπτών ημερησίως δεν λαμβάνονται υπόψη.

Παρατίθενται χαρακτηριστικά παραδείγματα μέτριων σωματικών δραστηριοτήτων κατά περίπτωση:

- **στην εργασία:** πώληση ή άλλες εργασίες που απαιτούν ορθοστασία, ταχυδρόμοι, προπονητές αθλημάτων, ασχολούμενοι με φροντίδα ασθενών (αποκλειστικές νοσοκόμες)
- **στην κατοικία:** καθάρισμα των τζαμιών, σκούπισμα (κυρίως εξωτερικών χώρων), τρίψιμο πατώματος ή λουτρού, άπλωμα ρούχων, συσκευασία δεμάτων, μετακίνηση ελαφριών αντικειμένων, ελαφρές κηπουρικές εργασίες, φροντίδα ηλικιωμένων (μπάνιο, ντύσιμο), φροντίδα μη συνεργάσιμων παιδιών, πλύσιμο αυτοκινήτου
- **στην αναψυχή:** ποδηλασία σε κανονικό ρυθμό, χορός (εκμάθηση ή σε κοινωνικές εκδηλώσεις), τένις σε ζευγάρια (doubles), κολύμβηση σε κανονικό ρυθμό, ψάρεμα ή κυνήγι, αεροβική σε νερό, γυμναστική στο σπίτι (όχι έντονη), παιχνίδια σε παιδική χαρά (για παιδιά)
- **στη μετακίνηση:** μετακίνηση με πατερίτσες, σπρώξιμο παιδικού καροτσιού ή αναπηρικού αμαξιδίου.

Ερώτημα PE.4: «Κατά τη διάρκεια των τελευταίων 7 ημερών, πόσο χρόνο διαθέσατε συνολικά, κατά προσέγγιση, για την άσκηση μέτριων σωματικών δραστηριοτήτων;»

Καταγράφεται έστω και κατά προσέγγιση, ο χρόνος (ώρες ή και λεπτά της ώρας) που συνολικά άσκησε μέτριες σωματικές δραστηριότητες ο ερευνώμενος, κατά τη διάρκεια των τελευταίων 7 ημερών πριν την ημέρα διενέργειας της έρευνας.

Ερώτημα PE.5: «Κατά τη διάρκεια των τελευταίων 7 ημερών, πόσες ημέρες περπατήσατε για, τουλάχιστον, 10 λεπτά τη φορά;» *Περιλαμβάνεται το περπάτημα για αναψυχή, διασκέδαση, σπορ, άσκηση, το περπάτημα στην εργασία και στο σπίτι κλπ..*

Το **περπάτημα**, θεωρείται σωματική δραστηριότητα με ευεργετική σημασία για καλή υγεία, συνιστάται δε για πολλές παθήσεις, όπως ο διαβήτης, η υψηλή αρτηριακή πίεση, οι καρδιακές παθήσεις, το εγκεφαλικό και η παχυσαρκία.

Το **περπάτημα** είναι φυσική άσκηση, ανέξοδη, εύκολη και μπορεί εύκολα να ενταχθεί στον καθημερινό τρόπο ζωής, στην εργασία, στο σπίτι, κατά τη μετακίνηση από ένα μέρος σε άλλο, στα πλαίσια άσκησης, ψυχαγωγίας ή σπορ.

Καταγράφεται, ο αριθμός των ημερών κατά τις οποίες ο ερευνώμενος περπάτησε για, τουλάχιστον, 10 λεπτά τη φορά, κατά το χρονικό διάστημα των τελευταίων 7 ημερών.

Ερώτημα PE.6: «Κατά τη διάρκεια των τελευταίων 7 ημερών, πόσο χρόνο αφιερώσατε συνολικά, κατά προσέγγιση, για περπάτημα;»

Καταγράφεται κατά προσέγγιση, ο χρόνος (ώρες ή και λεπτά της ώρας) που συνολικά περπάτησε ο ερευνώμενος, για, τουλάχιστον, 10 λεπτά ημερησίως, κατά τη διάρκεια των τελευταίων 7 ημερών πριν την ημέρα διενέργειας της έρευνας.

2.4.3.Υγιεινή διατροφή

Τα ερωτήματα **FV.1 - FV.3** πραγματεύονται θέματα διατροφής και ειδικότερα θέματα που αφορούν στην κατανάλωση φρούτων, λαχανικών και σαλατών. Καταγράφεται η συχνότητα κατανάλωσης των συγκεκριμένων «υγιεινών» τροφών.

Ερώτημα FV.1: «Πόσο συχνά τρώτε φρούτα; » *Δεν περιλαμβάνονται οι χυμοί φρούτων.*

Καταγράφεται η συχνότητα κατανάλωσης φρούτων φρέσκων, κονσερβοποιημένων, αποξηραμένων ή και κατεψυγμένων. Τα φρούτα μπορεί να είναι κομμένα σε μικρά κομμάτια (όπως π.χ. στις κονσέρβες) ή πολτοποιημένα. Δεν περιλαμβάνονται οι χυμοί φρούτων.

Εάν ο ερευνώμενος καταναλώνει **τακτικά**, μία φορά την ημέρα, σημαντική ποσότητα φρούτων, για παράδειγμα, ποσότητα μεγαλύτερη από αυτή που χωράει στα δύο χέρια (2 πορτοκάλια και 1 μήλο ή 1 μήλο, ένα πορτοκάλι και 10 φράουλες ή μία φέτα καρπούζι και μία φέτα πεπόνι), τότε ως συχνότητα χρήσης δε θα καταχωρηθεί η απάντηση 2 «Μία φορά την ημέρα», αλλά η απάντηση 1 «Δύο ή περισσότερες φορές την ημέρα».

Ερώτημα FV.2: «Πόσο συχνά τρώτε λαχανικά ή σαλάτες;» *Δεν περιλαμβάνονται οι χυμοί λαχανικών και οι πατάτες.*

Στο ερώτημα καταγράφεται η συχνότητα κατανάλωσης λαχανικών ή σαλατών, ενώ *δεν περιλαμβάνονται οι χυμοί λαχανικών και οι πατάτες*. Τα λαχανικά μπορεί να είναι φρέσκα, μαγειρεμένα, κατεψυγμένα ή κονσερβοποιημένα.

Ερώτημα FV.3: «Πόσο συχνά πίνετε χυμούς φρούτων ή λαχανικών;»

Το ερώτημα αναφέρεται ειδικότερα στους χυμούς φρούτων και λαχανικών. Θετική απάντηση θα καταχωρηθεί μόνο για τους 100% φυσικούς χυμούς είτε αυτοί παρασκευάζονται για άμεση κατανάλωση είτε είναι συσκευασμένοι σε χάρτινες ή και γυάλινες συσκευασίες.

2.4.5.Περιβάλλον

Οι ερωτήσεις του τμήματος αυτού αφορούν στο περιβάλλον-φυσικό και κοινωνικό-όπου ζει και εργάζεται ο ερευνώμενος, καθώς και στην υποστήριξη και αλληλεγγύη που έχει, σε περίπτωση ανάγκης ή προσωπικών προβλημάτων.

Ερώτημα EN.1: «Τους τελευταίους 12 μήνες στην περιοχή της κατοικίας σας, εκτεθήκατε σε κάποιες από τις ακόλουθες καταστάσεις και σε ποιο βαθμό;»

Καταγράφεται ο βαθμός έκθεσης του ερευνώμενου σε ρυπογόνους παράγοντες (θόρυβο, μόλυνση του αέρα, δυσσομία κλπ.) στην περιοχή που βρίσκεται η κατοικία του, κατά τη διάρκεια των τελευταίων 12 μηνών.

Όσον αφορά στο θόρυβο διευκρινίζεται ότι αναφερόμαστε σε θόρυβο που προέρχεται από εξωτερικούς παράγοντες, π.χ. αυτοκίνητα, γείτονες, αεροπλάνα, εργοστάσια, εστιατόρια/μπαρ κλπ., ενώ θόρυβοι που δημιουργούνται από κάποιο/α μέλος/η του νοικοκυριού δε λαμβάνονται υπόψη.

Ερώτημα EN.2: «Κατά τους τελευταίους 12 μήνες, σε ποιο βαθμό αντιμετωπίσατε κρούσματα εγκληματικότητας, βίας ή βανδαλισμού στην κατοικία σας ή στη γειτονιά σας;»

Καταγράφεται η άποψη του ερευνώμενου για το εάν και κατά πόσο εκτέθηκε σε κρούσματα εγκληματικότητας, βίας ή βανδαλισμού στην κατοικία του ή στη γειτονιά του, κατά τους τελευταίους 12 μήνες.

Ως *βία* θεωρείται η άσκηση σωματικής δύναμης ενάντια σε κάποιο άτομο ή ομάδα ατόμων με αποτέλεσμα να προκληθεί σωματική ή ψυχολογική βία (συμπεριλαμβανομένων των βιασμών).

Το ερώτημα είναι κρίσεως και για την απάντηση θα ληφθούν οι προσωπικές εμπειρίες που ο καθένας μπορεί να έχει, αλλά *και* η εντύπωση που έχει σχηματίσει για δράσεις εγκληματικές, βίας ή βανδαλισμού που, σύμφωνα με όσα γνωρίζει ή έχει ακούσει, συμβαίνουν στην γειτονιά του.

Ερώτημα EN.3: «Στο χώρο εργασίας σας, αντιμετωπίζετε κάποιο από τα παρακάτω προβλήματα: Παρενόχληση (ηθική, ψυχολογική ή σεξουαλική) ή τραμπουκισμό; Διάκριση, μεροληψία; Βία ή απειλή βίας; Πίεση χρόνου ή υπερβολικό φόρτο εργασίας; Χημικά, σκόνη, αναθυμιάσεις, καπνό ή αέρια; Θορύβους ή κραδασμούς; Επικινδυνότητα εργασίας (π.χ. δύσκολες στάσεις εργασίας, μετακινήσεις στην εργασία ή χειρισμός βαρέων φορτίων); Κίνδυνο ατυχήματος;

Ο *χώρος εργασίας* ταυτίζεται με την τοπική μονάδα της επιχείρησης στην οποία κάποιος ασκεί την εργασία του.

Το ερώτημα καταγράφει εάν στο χώρο εργασίας του ο ερευνώμενος ή και οι συνάδελφοί του αντιμετωπίζουν κάποιο από τα αναφερθέντα προβλήματα και όχι μόνο εάν ο ίδιος προσωπικά έχει βρεθεί ποτέ σε κάποια από αυτές τις καταστάσεις. Εάν ανάλογα προβλήματα αντιμετωπίζονται από άλλους συναδέλφους του στο χώρο εργασίας, τότε και ο ίδιος θεωρείται εκτεθειμένος σε αυτά. Όσον αφορά στο ποιος προκαλεί αυτές τις καταστάσεις, αυτός μπορεί να είναι από τον χώρο εργασίας ή και επισκέπτης.

Εάν κάποιος έχει πέραν της μίας εργασίες, θα πρέπει για την καταχώρηση της απάντησης να λάβει υπόψη τα προβλήματα από όλες τις εργασίες του.

Ειδικότερα:

- **Παρενόχληση ή τραμπουκισμός:** Πρόκειται για την «εκ προθέσεως» χρήση βίας που επιφέρει βλάβη σωματική, διανοητική, πνευματική, ηθική ή κοινωνική (η **ψυχολογική βία** και η **σεξουαλική παρενόχληση** περιλαμβάνονται σε αυτήν την κατηγορία).
Η **ψυχολογική βία** καλύπτει όλες τις μορφές της «εκ προθέσεως» προσβλητικής συμπεριφοράς, είτε είναι αυτή λεκτική, είτε γραπτή ή ακόμα με χειρονομίες, και η οποία υπονομεύει την προσωπικότητα και την αξιοπρέπεια του ατόμου. Εμφανίζεται με πολλές διαφορετικές μορφές π.χ. ως εκφοβισμός, ανταγωνισμός, καταπίεση, προσβλητική συμπεριφορά, άρνηση για επικοινωνία. Πρόκειται για παραδείγματα μη αποδεκτής συμπεριφοράς, τα οποία αν απομονωθούν, είναι μικρής σπουδαιότητας, ωστόσο, εάν συμβαίνουν τακτικά, μπορεί να προκαλέσουν σοβαρά προβλήματα.
Ως **σεξουαλική παρενόχληση** ορίζεται η ανεπιθύμητη σεξουαλικής φύσης συμπεριφορά -λεκτική ή μη- που θίγει την αξιοπρέπεια ανδρών και γυναικών.).
- **Διάκριση, μεροληψία :** Πρόκειται για ειδική συμπεριφορά/μεταχείριση ή εκδήλωση ενδιαφέροντος για κάποιο πρόσωπο, εξαιτίας των προσωπικών χαρακτηριστικών του ή της κατηγορίας των ατόμων που αυτό ανήκει.
- **Βία ή απειλή βίας:** Πρόκειται για την άσκηση σωματικής βίας σε κάποιο άτομο ή ομάδα ατόμων που προκαλεί σωματική, σεξουαλική ή ψυχολογική βλάβη. Θετική απάντηση καταγράφεται όχι μόνο για τις όποιες προσωπικές εμπειρίες βίας μπορεί να έχει ο ερευνώμενος, αλλά και για το αίσθημα φόβου (απειλή) που ενδεχόμενα τον διακατέχει. Η βία μπορεί να μην προέρχεται μόνο από συναδέλφους, προϊσταμένους ή υφισταμένους, αλλά και από οποιοδήποτε εξωτερικό πρόσωπο με το οποίο έρχεται σε επικοινωνία ο ερευνώμενος στην εργασία του (π.χ. πελάτης, προμηθευτής, κ.ά.).
- **Πίεση χρόνου ή υπερβολικός φόρτος εργασίας:** Πρόκειται για την πίεση που αισθάνεται κανείς και που σχετίζεται είτε με την ποσότητα της εργασίας, είτε με το χρόνο μέσα στον οποίο πρέπει να γίνει αυτή, και όχι με τα προσόντα του εργαζομένου ή με τους διαθέσιμους πόρους.
- **Χημικά, σκόνη, αναθυμιάσεις, καπνός ή αέρια:** Καταγράφεται εάν ο εργαζόμενος έρχεται σε επαφή ή εισπνέει τις συγκεκριμένες ρυπογόνες ουσίες.
- **Θόρυβοι ή κραδασμοί:** Καταγράφεται εάν ο εργαζόμενος στο χώρο εργασίας του αντιμετωπίζει δυνατούς θορύβους ή κραδασμούς. Ο θόρυβος μπορεί να προέρχεται και από έξω, π.χ. από το δρόμο.
- **Επικινδυνότητα εργασίας (π.χ. δύσκολες στάσεις εργασίας, μετακινήσεις στην εργασία ή χειρισμός βαρέων φορτίων):** Για τις περιπτώσεις κατά τις οποίες ο εργαζόμενος εκτελεί την εργασία του όντας σε δύσκολη στάση, όπως για παράδειγμα ο μηχανικός

αυτοκινήτων ή ο τορναδόρος, για περιπτώσεις κατά τις οποίες μετακινείται πολύ, όπως ο διανομέας (courier) ή, τέλος, για περιπτώσεις που χειρίζεται βαριά φορτία, όπως οι λιμενεργάτες.

- **Κίνδυνος ατυχήματος:** Για εργασίες όπου υπάρχει υψηλός κίνδυνος ατυχήματος, π.χ. εργαζόμενοι σε οικοδομές, χειριστές μηχανημάτων, δύτες, εναερίτες κλπ.

Προβλήματα στην εργασία που προέρχονται από τη χρήση ραδιενέργειας ή μαγνητικών πεδίων, από εξαιρετικά υψηλές ή χαμηλές θερμοκρασίες, από απότομες αλλαγές θερμοκρασίας ή ακόμα από έντονο ηλιακό φως, δεν περιλαμβάνονται εδώ.

Ερώτημα EN.4: «Εάν αντιμετωπίσετε σοβαρά προσωπικά προβλήματα, σε πόσους ανθρώπους, από αυτούς που είναι πολύ κοντά σας, θα μπορούσατε να βασιστείτε;»

Καταγράφεται ο αριθμός των ατόμων στα οποία ο ερευνώμενος μπορεί να απευθυνθεί, σε περίπτωση που αντιμετωπίσει σοβαρά προσωπικά προβλήματα και να ζητήσει βοήθεια οικονομική ή άλλη ή απλά συμβουλή. Αυτοί που θα τον βοηθήσουν μπορεί να είναι φίλοι, γείτονες, συνάδελφοι, συγγενείς.

2.4.6. Κάπνισμα

Τα ερωτήματα **SK.1 - SK.8** αφορούν στο κάπνισμα κάθε είδους προϊόντων καπνού (βιομηχανοποιημένα τσιγάρα, στριφτά τσιγάρα, πούρα, πίπες κλπ.), στη συχνότητα καπνίσματος, καθώς και στην έκθεση στον καπνό, τόσο στην κατοικία όσο και στην εργασία, αλλά και σε δημόσιους χώρους. Στόχος τους είναι η καταγραφή των συστηματικών καπνιστών.

Ερώτημα SK.1: «Καπνίζετε;»

Το ερώτημα καταγράφει εάν ο ερευνώμενος καπνίζει, ανεξάρτητα από την ποσότητα.

Ερώτημα SK.2: «Τι προϊόντα καπνού καπνίζετε ;» (Δεκτές περισσότερες από μία απαντήσεις).

Καταγράφονται τα προϊόντα καπνού που καπνίζει ο ερωτώμενος, όπως τσιγάρα σε πακέτα, στριφτά τσιγάρα, πούρα, πίπες καπνού ή άλλα προϊόντα (ναργιλές κλπ.). Τέλος, για τα πουράκια σε πακέτα θα καταχωρίζεται απάντηση 1(δηλ. τσιγάρα από πακέτα).

Ερώτημα SK.3: «Κατά μέσο όρο, πόσα τσιγάρα, πούρα ή πίπες καπνίζετε την ημέρα;» (Δεκτές περισσότερες από μία απαντήσεις).

Σε συνέχεια του προηγούμενου ερωτήματος, καταγράφεται η ποσότητα των προϊόντων καπνού, που καπνίζει ο ερευνώμενος καθημερινά σύμφωνα με τις διακρίσεις του προηγούμενου ερωτήματος. Επισημαίνεται ότι καταγράφεται ο αριθμός των τσιγάρων και όχι ο αριθμός των πακέτων. Προκειμένου για τις πίπες

καπνού, η ποσότητα μετρείται σε γεμάτες πίπες καπνού, ανεξάρτητα από τη συχνότητα του καπνίσματος

Ερώτημα SK.4: «Έχετε ποτέ σας καπνίσει τσιγάρα, πούρα ή πίπες, καθημερινά ή σχεδόν καθημερινά, για διάστημα, τουλάχιστον, ενός έτους;»

Τα ερωτήματα απευθύνεται σε όσους σήμερα δεν καπνίζουν καθημερινά και καταγράφει εάν, οποτεδήποτε στο παρελθόν, κάπνισαν καθημερινά ή σχεδόν καθημερινά, με την προϋπόθεση αυτή τους η συνήθεια να διήρκεσε τουλάχιστον ένα έτος.

Ερώτημα SK.5: «Για πόσα χρόνια καπνίζετε / καπνίζατε καθημερινά; Να προσμετρήσετε όλες τις ξεχωριστές περιόδους καπνίσματος.»

Καταγράφεται ο αριθμός των ετών κατά τα οποία ο ερευνώμενος κάπνιζε ή καπνίζει (για όσους σήμερα καπνίζουν) καθημερινά.

Για παράδειγμα, εάν ο ερωτώμενος κάπνιζε καθημερινά για 10 συνεχόμενα χρόνια, για τα επόμενα δύο χρόνια σταμάτησε εντελώς να καπνίζει, συνέχισε για τα επόμενα 5 χρόνια να καπνίζει, περιστασιακά, και στη συνέχεια και μέχρι την ημέρα διενέργειας της έρευνας καπνίζει καθημερινά για δύο χρόνια, τότε ο συνολικός χρόνος καθημερινού καπνίσματος που θα πρέπει να σημειωθεί στα χτένια θα είναι 12.

Εάν ο ερωτώμενος άρχισε να καπνίζει μερικούς μήνες πριν τη διενέργεια της έρευνας (και για διάστημα λιγότερο από 12 μήνες), τότε στα χτένια θα καταγραφεί μηδέν.

Ερωτήματα SK.6 - SK.8: «Πόσο συχνά εκτίθεστε σε καπνό τσιγάρου μέσα στην κατοικία σας; Μέσα σε δημόσιους χώρους και στα Μέσα Μαζικής Μεταφοράς (μπαρ, εστιατόρια, εμπορικά κέντρα, αθλητικούς χώρους, τρένα, μετρό, λεωφορεία;) Μέσα στο χώρο εργασίας σας;»

Τα ερωτήματα απευθύνονται σε όλους, ανεξάρτητα εάν καπνίζουν ή όχι και καταγράφουν τη συχνότητα έκθεσής τους στον καπνό τσιγάρου, μέσα στην κατοικία, αλλά και έξω από αυτήν, σε δημόσιους χώρους, σε μέσα μαζικής μεταφοράς ή στο χώρο εργασίας.

Ειδικότερα καταγράφεται η συχνότητα με την οποία ο ερευνώμενος βρίσκεται σε χώρο όπου **άλλοι καπνίζουν** ή έχουν καπνίσει νωρίτερα. Διευκρινίζεται ότι εάν ο ερευνώμενος έχει δηλώσει ότι καπνίζει καθημερινά ή περιστασιακά, στα ερωτήματα θα απαντήσει για τη συχνότητα έκθεσής του στον καπνό που προκαλείται **από άλλους** που καπνίζουν και όχι από αυτόν. Ο χώρος μπορεί να είναι δωμάτιο στην κατοικία, γραφείο σε δημόσια υπηρεσία, αίθουσα συνεδρίων ή κλειστός χώρος σε μέσο μαζικής μεταφοράς (π.χ. βαγόνι τραίνου, σαλόνια πλοίων κλπ.).

2.4.7. Κατανάλωση αλκοόλ

Η επόμενη ενότητα ερωτήσεων AL.1 - AL.3 αφορά στην κατανάλωση αλκοολούχων ποτών (συχνότητα και ποσότητα) κατά τη διάρκεια των προηγούμενων 12 μηνών από την ημέρα της συνέντευξης.

Το αλκοόλ, όπως άλλες έρευνες έχουν δείξει, είναι υπεύθυνο για αυξημένο αριθμό νοσημάτων (ηπατική κίρρωση, καρκίνο πεπτικού συστήματος κλπ.) και για αύξηση περιστατικών βίας και ατυχημάτων, η σημασία λοιπόν των εν λόγω ερωτημάτων είναι εμφανής, παρά το γεγονός ότι αφορούν ευαίσθητα δεδομένα.

Ερώτημα AL.1: «Κατά τη διάρκεια των τελευταίων 12 μηνών, πόσο συχνά καταναλώνετε αλκοολούχα ποτά, οποιουδήποτε είδους (μπύρα, κρασί, ούισκι, λικέρ ή άλλα);»

Καταγράφεται η συχνότητα με την οποία ο ερευνώμενος καταναλώνει αλκοολούχα ποτά, οποιουδήποτε είδους και ανεξάρτητα με την ποσότητα.

Ερώτημα AL.2: «Πόσα αλκοολούχα ποτά καταναλώνετε στη διάρκεια μιας συνηθισμένης εβδομάδας (Δευτέρα έως Κυριακή) και για κάθε μέρα ξεχωριστά;» *Η κατανάλωση θα μετρηθεί με ποτήρια.*

Το ερώτημα απευθύνεται σε όσους καταναλώνουν αλκοόλ περισσότερες από 2 έως 3 φορές την εβδομάδα και, ουσιαστικά, αποτελεί ένα ημερολόγιο κατανάλωσης αλκοόλ στη διάρκεια μιας συνηθισμένης εβδομάδας του ερευνώμενου.

Η κατανάλωση των ποτών θα μετρηθεί με ποτήρια, συγκεκριμένα δε με τα ποτήρια με τα οποία συνηθίζεται να σερβίρεται κάθε ποτό (π.χ. ποτήρι μπύρας - κανονικό μέγεθος, ποτήρι ρακί, ποτήρι κρασιού, κλπ.). Διευκρινίζεται, ωστόσο, ότι επειδή το μέγεθος των ποτηριών και άρα οι ποσότητες που σερβίρονται ποικίλουν, αναφέρεται ενδεικτικά ότι για την απάντηση θα ληφθούν υπόψη τα εξής:

- 1 ποτήρι μπύρας χωράει 200 ml,
- 1 ποτήρι κρασιού χωράει 100 ml,
- 1 ποτήρι λικέρ χωράει 50 ml,
- 1 ποτήρι ούισκι, τζιν, βότκα, κονιάκ, ρούμι κλπ. χωράει 50 ml,
- 1 ποτήρι ρακί, τσίπουρο, τσικουδιά ή ούζο χωράει 50 ml.

Ο στόχος της μέτρησης είναι να υπάρχει δυνατότητα μέτρησης της περιεχόμενης αλκοόλης (10 ml) ανά καταναλούμενο αλκοολούχο ποτό. Για παράδειγμα, κατανάλωση ενός νεροπότηρου κρασί (200ml) θα καταγραφεί ως δύο ποτήρια κρασιού, δηλαδή 20 ml αλκοόλη, επειδή 1 ποτήρι κρασί 100ml περιέχει 10ml αλκοόλη.

Ερώτημα AL.3: «Κατά τη διάρκεια των τελευταίων 12 μηνών, καταναλώσατε ποτέ 6 ή περισσότερα αλκοολούχα ποτά, σε μία περίπτωση, και με ποια συχνότητα;»

Στο ερώτημα καταγράφεται η συχνότητα με την οποία ο ερευνώμενος κατανάλωσε 6 ή παραπάνω αλκοολούχα ποτά σε μία περίπτωση, στη διάρκεια των τελευταίων δώδεκα μηνών πριν την ημέρα διενέργειας της έρευνας.

Ως περίπτωση θα θεωρηθεί η αφορμή εξαιτίας της οποίας κάποιος καταναλώνει αλκοόλ, π.χ. ένα πάρτι, η έξοδος σε μπαρ ή ακόμα κάποια στεναχώρια.

2.4.8. Χρήση ναρκωτικών

Τα ερωτήματα **CN.1-CN.4** άπτονται του ευαίσθητου θέματος της χρήσης ναρκωτικών ουσιών. Σύμφωνα με άλλες έρευνες 1,5-2 εκατομμύρια Ευρωπαίοι κάνουν συστηματική χρήση ψυχοτρόπων ουσιών στις οποίες περιλαμβάνονται η κάνναβη, τα οπιούχα, οι αμφεταμίνες και η κοκαΐνη.

Ερώτημα CN.1: «Γνωρίζετε, εσείς προσωπικά, άτομα που κάνουν χρήση ινδικής κάνναβης (χασίσι/μαριχουάνα);»

Ερώτημα CN.2: Κατά τη διάρκεια των τελευταίων 12 μηνών, κάνατε χρήση ινδικής κάνναβης;»

Τα ερωτήματα καταγράφουν εάν ο ίδιος ο ερευνώμενος γνωρίζει άτομα που κάνουν χρήση ινδικής κάνναβης, καθώς και εάν ο ίδιος έκανε χρήση κατά τη διάρκεια των προηγούμενων 12 μηνών από την ημέρα της συνέντευξης.

Η ινδική κάνναβη παρουσιάζεται με τη μορφή του χασίς και της μαριχουάνας (κοινώς λεγόμενο χόρτο, μαύρο, φούντα, γκρας κλπ.). Το ερώτημα αναφέρεται αποκλειστικά σε αυτές τις δύο μορφές ναρκωτικών ουσιών και τις διακρίνει από άλλες ναρκωτικές ουσίες, όπως η κοκαΐνη, οι αμφεταμίνες ή η ecstasy, ως τις λιγότερο επιβλαβείς, που επηρεάζουν τη μνήμη, την κρίση και την αντίληψη, αν και μελέτες δείχνουν ότι η συστηματική και χρόνια χρήση τους επιδρά σε διάφορες εγκεφαλικές λειτουργίες.

Ερώτημα CN.3: «Γνωρίζετε, εσείς προσωπικά, άτομα που κάνουν χρήση άλλων ναρκωτικών ουσιών, όπως ηρωίνη, κοκαΐνη, αμφεταμίνες, ecstasy ή άλλες παρόμοιες ουσίες;»

Ερώτημα CN.4 : «Κατά τη διάρκεια των τελευταίων 12 μηνών, κάνατε χρήση άλλων ναρκωτικών ουσιών, όπως ηρωίνη, κοκαΐνη, αμφεταμίνες, ecstasy ή άλλες παρόμοιες ουσίες;»

Τα ερωτήματα καταγράφουν εάν ο ίδιος ο ερευνώμενος γνωρίζει άτομα που κάνουν χρήση άλλων ναρκωτικών ουσιών, όπως η κοκαΐνη, οι αμφεταμίνες ή η ecstasy, ουσιών που προκαλούν ισχυρή ψυχική εξάρτηση και είναι ιδιαίτερα επιβλαβείς για τον ανθρώπινο οργανισμό, καθώς και εάν ο ίδιος έκανε χρήση κατά τη διάρκεια των προηγούμενων 12 μηνών από την ημέρα της συνέντευξης.

2.5. ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΟΥ

Ερωτήματα IN.1-IN.4: «Για κάθε μέλος του νοικοκυριού σας, να σημειώσετε από ποιες πηγές έχει εισόδημα; Γνωρίζετε, κατά προσέγγιση, ποιο είναι το συνολικό καθαρό εισόδημα του νοικοκυριού σας, κάθε μήνα; Ποιο είναι το συνολικό καθαρό μηνιαίο εισόδημα του νοικοκυριού σας; Αν δεν γνωρίζετε, παρακαλώ να προσδιορίσετε σε ποια από τις παρακάτω τάξεις μεγέθους κατατάσσεται, κατά προσέγγιση, το καθαρό μηνιαίο εισόδημα του νοικοκυριού σας;

Στη συγκεκριμένη ενότητα θα καταγράφεται το συνολικό καθαρό μηνιαίο εισόδημα του νοικοκυριού, καθώς και πληροφορίες για τις πηγές από τις οποίες αυτό προέρχεται π.χ. εργασία, επιδόματα και συντάξεις ή περιουσία για κάθε μέλος ξεχωριστά.

Συνολικό καθαρό μηνιαίο εισόδημα του νοικοκυριού θεωρείται το σύνολο των χρηματικών απολαβών όλων των μελών του νοικοκυριού κατά την ημέρα της συνέντευξης, που προέρχονται από εργασία ή και άλλες πηγές. Στο παραπάνω εισόδημα θα υπολογιστούν τα εισοδήματα που προέρχονται από μισθούς, συντάξεις, κέρδη από γεωργικές, κτηνοτροφικές, εμπορικές κλπ. επιχειρήσεις, έσοδα από περιουσία, τόκους και μερίσματα, από κοινωνικά επιδόματα κλπ.

Προκειμένου να υπολογιστεί το μηνιαίο καθαρό εισόδημα του νοικοκυριού, ζητείται από το επιλεγμένο μέλος να σημειώσει στο ερώτημα IN1 τις πηγές εισοδημάτων για κάθε μέλος του νοικοκυριού. Δηλαδή, ζητούνται πληροφορίες για όλες οι συνιστώσες του εισοδήματος σε ατομικό επίπεδο. Εάν κάποιο/α από τα μέλη του νοικοκυριού δεν έχει καμία πηγή εισοδήματος ή το επιλεγμένο μέλος δεν γνωρίζει, ή δεν επιθυμεί να απαντήσει για τα υπόλοιπα μέλη, σημειώνονται οι περιπτώσεις 11, 98 και 99, αντίστοιχα.

Στη συνέχεια στα ερωτήματα IN2-IN4 ζητείται από το επιλεγμένο μέλος, κατά προσέγγιση, το συνολικό καθαρό μηνιαίο εισόδημα του νοικοκυριού, δηλαδή όλων των μελών του ανεξάρτητα από την ηλικία τους (ερώτημα IN3) ή, εάν δεν γνωρίζει το ακριβές ποσό, να προσδιορίσει την τάξη μεγέθους στην οποία κατατάσσεται, κατά προσέγγιση (ερώτημα IN4). Επισημαίνεται ότι στην περίπτωση που το εισόδημα ποικίλει από μήνα σε μήνα εντός του έτους γίνεται προσπάθεια να υπολογιστεί το μέσο μηνιαίο εισόδημα κατά τη διάρκεια των τελευταίων δώδεκα μηνών.

Παρακάτω σημειώνουμε τους ορισμούς των εισοδημάτων κατά πηγή, με τη σειρά που καταγράφονται στο ερώτημα IN1.

1. Εισόδημα από εργασία

- Ως εισόδημα από **μισθωτές υπηρεσίες** ορίζεται η συνολική αμοιβή σε χρήμα, που καταβάλλεται από έναν εργοδότη σε έναν εργαζόμενο, ως αντιστάθμισμα της εργασίας που παρείχε. Στο εισόδημα των μισθωτών

περιλαμβάνονται τόσο τα εισοδήματα από την τακτική εργασία όσο και από την δευτερεύουσα, περιστασιακή ή προσωρινή εργασία.

- Στα **εισοδήματα από αυτοαπασχόληση** περιλαμβάνονται τα εισοδήματα από επιχειρήσεις, ελευθέρια επαγγέλματα, γεωργικές εκμεταλλεύσεις, υπεργο-λαβίες, παροχή υπηρεσιών, εμπόριο, συγγραφικά δικαιώματα, δικαιώματα εκμετάλλευσης κ.ά. Επίσης, περιλαμβάνονται και τα εισοδήματα που προέρχονται από την ενοικίαση κτιρίων, οχημάτων ή εξοπλισμού της επιχείρησης, καθώς και οι επιδοτήσεις (γεωργικές ή άλλες) ή οι επιχορηγήσεις από το κράτος ή την Ευρωπαϊκή Ένωση.

2. Επιδόματα/βοηθήματα ανεργίας

Επιδόματα/βοηθήματα ανεργίας είναι οι παροχές, οι οποίες αντικαθιστούν, εξ ολοκλήρου ή εν μέρει, το εισόδημα που χάνει ένας εργαζόμενος εξαιτίας της απώλειας αμειβόμενης εργασίας, εξασφαλίζουν ένα εισόδημα επιβίωσης σε άτομα που εισέρχονται για πρώτη ή όχι φορά στην αγορά εργασίας, αντισταθμίζουν την απώλεια εισοδήματος λόγω μερικής ανεργίας, αντικαθιστούν εξ ολοκλήρου ή μερικώς την απώλεια του εισοδήματος ενός μεγαλύτερου σε ηλικία εργαζομένου, που συνταξιοδοτείται από αμειβόμενη εργασία πριν από τη συμπλήρωση του νόμιμου ορίου ηλικίας, εξαιτίας περικοπών στις θέσεις εργασίας για οικονομικούς λόγους, συνεισφέρουν στις δαπάνες επιμόρφωσης ή πρόσθετης επιμόρφωσης όσων αναζητούν εργασία, βοηθούν τους ανέργους στην αντιμετώπιση των εξόδων ταξιδιού για αλλαγή του τόπου διαμονής τους, προκειμένου να βρουν απασχόληση κλπ.

Ειδικότερα, τα κυριότερα επιδόματα της κατηγορίας αυτής είναι:

- **Τακτική επιδότηση ανέργων:** Έχει τακτικό χαρακτήρα και χορηγείται από τον ΟΑΕΔ κάθε μήνα, για ορισμένο χρονικό διάστημα, στους άνεργους μισθωτούς, των οποίων καταγγέλθηκε ή έληξε η σύμβαση εργασίας. Απαραίτητη προϋπόθεση είναι ο ασφαλισμένος να έχει εργαστεί για συγκεκριμένο αριθμό ημερών μέσα σε συγκεκριμένο χρονικό διάστημα (14μηνο, 12μηνο ή διετία) και από τον αριθμό αυτών εξαρτάται η διάρκεια της επιδότησης. Για κάθε συντηρούμενο μέλος της οικογένειας το επίδομα προσαυξάνεται κατά 10%.
- **Έκτακτες οικονομικές ενισχύσεις και παροχές λόγω αφερεγγυότητας του εργοδότη:** Δεν έχει την τακτικότητα ενός επιδόματος και χορηγείται, κατ' εξαίρεση, σε ορισμένες κατηγορίες ανέργων, οι οποίοι εργάζονταν σε επιχείρηση που έκλεισε λόγω βλάβης του εξοπλισμού ή πτώχευσης, κλιματολογικών συνθηκών, ατυχήματος κλπ.
- **Επίδομα πρόωρης αποχώρησης από την εργασία:** Καταβάλλεται περιοδικά σε άτομα μεγάλης ηλικίας, που αποσύρονται από την εργασία - πριν την ηλικία συνταξιοδότησης - λόγω μείωσης προσωπικού, που οφείλεται στη λήψη οικονομικών μέτρων, όπως η επαναδόμηση της επιχείρησης ή του βιομηχανικού κλάδου. Το επίδομα διακόπτεται στην ηλικία κανονικής συνταξιοδότησης του ατόμου.

- **Επίδομα κατάρτισης ανέργων:** Αφορά στα επιδοτούμενα προγράμματα επαγγελματικού επαναπροσανατολισμού, δηλαδή είναι επιδοτούμενη εκπαίδευση ή μαθητεία για εκμάθηση νέου επαγγέλματος, σε άτομα που έχασαν τη δουλειά τους ή δεν βρίσκουν εργασία στο επάγγελμα που γνωρίζουν.
- **Αποζημίωση λόγω απόλυσης από την εργασία:** Καταβάλλεται από τον ίδιο τον εργοδότη στην περίπτωση που ο ερευνώμενος απολύεται λόγω υπαιτιότητάς του.
- **Ειδικό εποχικό επίδομα ανεργίας για εποχικά εργαζομένους:** Καταβάλλεται σε άτομα που το επάγγελμά τους χαρακτηρίζεται από την εποχικότητα της απασχόλησης (οικοδόμοι, καπνεργάτες, ηθοποιοί, ξενοδοχοϋπάλληλοι, δασεργάτες, μουσικοί κ.ά.).
- **Επίδομα νέων από 20-29 ετών:** Καταβάλλεται σε νέους άνεργους 20-29 ετών, εφόσον είναι εγγεγραμμένοι σε μητρώα ανέργων περισσότερο από ένα χρόνο.
- **Επίδομα στράτευσης:** Καταβάλλεται σε εργαζομένους που εκλήθησαν για μετεκπαίδευση ή άσκηση από το στρατό.
- **Επίδομα μετεγκατάστασης:** Καταβάλλεται σε άτομα που αποδέχονται να αλλάξουν τόπο διαμονής, λόγω εύρεσης/αλλαγής επαγγέλματος.

3. Συντάξεις γήρατος ή συντάξεις θανάτου/ούσης συζύγου

Συντάξεις γήρατος είναι οι παροχές, οι οποίες διασφαλίζουν τη χορήγηση εισοδήματος στους ασφαλισμένους, που αποχωρούν από την αγορά εργασίας λόγω ηλικίας, και σε όσους ασφαλισμένους έχουν συμπληρώσει ένα συγκεκριμένο όριο ηλικίας.

Δεν περιλαμβάνονται οι ιδιωτικές συντάξεις για τις οποίες πλήρωσε το ίδιο το μέλος του νοικοκυριού.

Στις συντάξεις γήρατος περιλαμβάνονται:

- Κύριες συντάξεις γήρατος από το δημόσιο τομέα (ΙΚΑ, ΟΓΑ, ΤΕΒΕ, Δημοσίου κλπ.)
- Επικουρικές συντάξεις γήρατος από το δημόσιο τομέα
- Πρόωρη σύνταξη λόγω αποχώρησης από την εργασία
- Επίδομα φροντίδας
- Παράλληλη σύνταξη από ιδιωτικό φορέα (από τον εργοδότη)
- Εφάπαξ ποσό λόγω συνταξιοδότησης
- Σύνταξη εθνικής αντίστασης
- Λοιπές συντάξεις

Συντάξεις θανάτου/ούσης συζύγου είναι οι παροχές, οι οποίες διασφαλίζουν ένα προσωρινό ή διαρκές εισόδημα σε άτομα που δεν έχουν συμπληρώσει ακόμα τη νόμιμη ηλικία συνταξιοδότησης, αλλά έχουν χάσει το/τη σύζυγο ή κάποιο στενό συγγενή τους που τους εξασφάλιζε τα προς το ζην.

Στις συντάξεις θανόντος/ούσης περιλαμβάνονται:

- Συντάξεις συζύγου, κύρια ή και επικουρική από δημόσιο φορέα ή παράλληλη από ιδιωτικό φορέα (από τον εργοδότη)
- Συντάξεις ορφανών (από τον πατέρα ή τη μητέρα προς τα παιδιά) η οποία χορηγείται είτε από δημόσιο είτε από ιδιωτικό φορέα
- Συντάξεις θυμάτων πολέμου
- Λοιπές συντάξεις/βοηθήματα (εφάπαξ αμοιβές λόγω συνταξιοδότησης του θανόντος, εξοφλήσεις συντάξεων προηγούμενων ετών, τα επιδόματα που χορηγούνται σε ορφανά, το βοήθημα για έξοδα κηδείας κ.ά).

4. Επιδόματα/βοηθήματα ασθένειας, αναπηρίας, ανικανότητας

Τα επιδόματα ασθένειας αφορούν σε παροχές που αντισταθμίζουν εξ ολοκλήρου ή εν μέρει την απώλεια εισοδήματος εξαιτίας της προσωρινής αδυναμίας του ατόμου για εργασία, λόγω ασθένειας ή τραυματισμού. Δεν περιλαμβάνονται οι παροχές από ιδιωτικές ασφάλειες ασθένειας ή ατυχήματος, για τις οποίες πληρώνει ο ίδιος ο ερευνώμενος. Στα επιδόματα αυτά, τα οποία χορηγούνται από δημόσιο και ιδιωτικό τομέα, περιλαμβάνονται:

- **Επίδομα ασθένειας:** Για τους εργαζομένους στον ιδιωτικό τομέα, για τις τρεις πρώτες ημέρες απουσίας λόγω ασθένειας, δεν καταβάλλεται. Για τις επόμενες 15 ημέρες απουσίας, δηλαδή από την 4^η έως την 18^η ημέρα, το επίδομα ασθένειας είναι ίσο με το 25% του τεκμαρτού ημερομισθίου του εργαζομένου. Για τις δεκαπέντε ημέρες που ακολουθούν, δηλαδή από την 19^η έως την 33^η, είναι ίσο με το 50% του τεκμαρτού ημερομισθίου του εργαζομένου. Για τους εργαζομένους στο δημόσιο τομέα το επίδομα ασθένειας καταβάλλεται από τον εργοδότη αντί του μισθού.
- **Επίδομα εργατικού ατυχήματος:** Για τις τρεις πρώτες ημέρες απουσίας λόγω εργατικού ατυχήματος δεν καταβάλλεται επίδομα. Το επίδομα εργατικού ατυχήματος για τις επόμενες τριάντα ημέρες, δηλαδή από την 4^η έως την 33^η, είναι ίσο με το 50% του τεκμαρτού ημερομισθίου του εργαζομένου. Τα παραπάνω αφορούν στους εργαζομένους στον ιδιωτικό τομέα. Για τους εργαζομένους στο δημόσιο τομέα ισχύουν όσα αναλύθηκαν στο επίδομα ασθένειας.
- **Επίδομα λουτροθεραπείας, αεροθεραπείας κ.ά.:** Καταβάλλεται σε ασθενείς που χρήζουν ανάλογης θεραπείας.
- **Επίδομα μετακινούμενων ασθενών:** Καταβάλλεται στους ασθενείς που χρήζουν συχνών μετακινήσεων, όπως π.χ. νεφροπαθείς, για πληρωμή μεταφορικού μέσου (ταξί) κλπ.
- **Λοιπά επιδόματα/βοηθήματα ασθένειας:** Καταχωρούνται τα επιδόματα πασχόντων από AIDS, μεσογειακή αναιμία, φυματίωση κ.ά. Διευκρινίζεται ότι δεν περιλαμβάνονται οι αποπληρωμές πιστοποιημένων δαπανών (π.χ. φάρμακα, φαρμακευτικές συσκευές, στρώματα κατακλίσεως κλπ.).

Τα **επιδόματα - βοηθήματα ανικανότητας/αναπηρίας** αφορούν σε παροχές που εξασφαλίζουν εισόδημα σε άτομα, τα οποία δεν έχουν συμπληρώσει το όριο ηλικίας συνταξιοδότησης που προβλέπεται από το νόμο και δεν έχουν την ικανότητα να εκτελέσουν αμειβόμενη εργασία εξαιτίας σωματικής ή ψυχικής βλάβης. Διακρίνονται σε:

- **Σύνταξη αναπηρίας:** Καταβάλλεται σε άτομα που είτε δεν έχουν εργαστεί ποτέ είτε δεν έχουν συμπληρώσει το απαιτούμενο όριο ηλικίας για συνταξιοδότηση (μετατρέπεται σε κανονική σύνταξη γήρατος όταν το άτομο συμπληρώσει την κανονική ηλικία συνταξιοδότησης, δηλαδή το 65^ο έτος και είναι ανίκανα για εργασία). Εδώ καταχωρούνται και οι συντάξεις αναπήρων πολέμου, οι παροχές τυφλών, κωφαλάλων, νοητικά υστερούντων, βαριάς αναπηρίας, εγκεφαλικής παράλυσης, παραπληγικών, ακρωτηριασμένων, τετραπληγικών.
- **Επίδομα οικονομικής ενσωμάτωσης ατόμων με ειδικές ανάγκες:** Καταβάλλεται σε αναπήρους, οι οποίοι αναλαμβάνουν κάποια εργασία προσαρμοσμένη στις δυνατότητές τους (π.χ. τυφλοί, κωφάλαλοι κ.ά.)
- **Επίδομα φροντίδας ανάπηρων συγγενών:** Καταβάλλεται σε άτομα με αναπηρία, τα οποία χρήζουν συχνής ή συνεχούς φροντίδας προκειμένου να καλύψουν το κόστος της φροντίδας αυτής.
- **Διατροφικό επίδομα διαβητικών:** Καταβάλλεται σε διαβητικούς λόγω ανάγκης ειδικής δίαιτας.
- **Λοιπά επιδόματα αναπηρίας:** Αφορά κατηγορίες αναπήρων που δεν προαναφέρθηκαν και οι οποίοι λαμβάνουν επίδομα αναπηρίας.

5. Οικογενειακά επιδόματα

Τα οικογενειακά επιδόματα αφορούν σε παροχές, που καταβάλλονται σε οικογένειες και άτομα και προσφέρουν οικονομική υποστήριξη στα νοικοκυριά. Περιλαμβάνονται τα έκτακτα ή περιοδικής φύσης οικογενειακά επιδόματα, καθώς και οι παροχές από κρατικούς φορείς ή από τον εργοδότη. Στα επιδόματα αυτά περιλαμβάνονται:

- **Ισόβια σύνταξη πολύτεκνης μητέρας:**

Η ισόβια σύνταξη χορηγείται στη μητέρα :

- η οποία πλέον δε δικαιούται το πολυτεχνικό επίδομα, επειδή και το τελευταίο άγαμο παιδί της συμπλήρωσε το 23^ο έτος της ηλικίας του ή παντρεύτηκε
- η οποία χαρακτηρίστηκε πολύτεκνη, αλλά δεν έχει τις προϋποθέσεις να της χορηγηθεί το πολυτεχνικό επίδομα
- η οποία είχε ή έχει τέσσερα (4) παιδιά εν ζωή, αλλά δεν χαρακτηρίστηκε πολύτεκνη.

Προϋπόθεση για τη χορήγηση της ισόβιας σύνταξης είναι η δικαιούχος να διαμένει μόνιμα και νόμιμα στην Ελλάδα. Η ισόβια σύνταξη καταβάλλεται ανά δίμηνο ανεξάρτητα από κάθε άλλο επίδομα, μισθό, σύνταξη, αμοιβή, αποζημίωση

ή επάγγελμα. Η ισόβια σύνταξη αρχίζει να καταβάλλεται μετά τη διακοπή της καταβολής του πολυτεκνικού επιδόματος και λήγει η καταβολή της μετά την εγκατάσταση της μητέρας σε άλλη χώρα.

- **Επίδομα τρίτου παιδιού:**

- Χορηγείται στις μητέρες που έχουν ή αποκτούν τρίτο παιδί και μέχρι αυτό να συμπληρώσει το 6^ο έτος της ηλικίας του. Προϋπόθεση χορήγησης του επιδόματος είναι η μητέρα και το επιδοτούμενο παιδί να μένουν μόνιμα και νόμιμα στην Ελλάδα. Στον πατέρα χορηγείται το επίδομα αυτό μόνο, όταν η σύζυγός του με την οποία απέκτησε τα τρία παιδιά απεβίωσε ή έχει εγκαταλείψει αυτόν και τα παιδιά.

- **Εφάπαξ παροχή 2.000 € σε γυναίκες που αποκτούν τρίτο παιδί και για κάθε παιδί μετά το τρίτο:**

- Δικαιούχοι της εν λόγω παροχής είναι οι μητέρες που αποκτούν τρίτο παιδί ή παιδί πέραν του τρίτου (τέταρτο, πέμπτο κλπ.) και παρέχεται για κάθε ένα από τα παιδιά αυτά. Το ποσό αυτό απαλλάσσεται από κάθε φόρο, τέλος, εισφορά ή κράτηση υπέρ του Δημοσίου ή τρίτου και δεν εξαρτάται από εισοδηματικά κριτήρια. Δικαιούχοι είναι όλοι οι Έλληνες πολίτες, οι ομογενείς αλλοδαπής υπηκοότητας και οι πολίτες κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Σε περίπτωση που η μητέρα αποβιώσει ή είναι υπαίτια για εγκατάλειψη των παιδιών της ή διακόψει οριστικά την συγκατοίκησή της με αυτά, η παροχή καταβάλλεται στο πρόσωπο που έχει την ευθύνη διατροφής των παιδιών.

- **Πολυτεκνικό επίδομα:** Χορηγείται :

- στις μητέρες με τέσσερα παιδιά
- στο γονέα χωρίς σύζυγο (μητέρα-πατέρα) με τρία παιδιά, εφόσον έχει τη γονική μέριμνα και επιμέλεια αυτών και είναι ο μόνος υπόχρεος για τη διατροφή τους
- στον ανάπηρο γονέα (μητέρα-πατέρα) με τρία παιδιά με ποσοστό αναπηρίας 67% και άνω ισοβίως
- στον πατέρα με τέσσερα παιδιά από διαφορετικούς γάμους εφόσον έχει την αποκλειστική ευθύνη διατροφής τους και η μητέρα δεν επιδοτείται για τα παιδιά αυτά
- στα απορφανισθέντα παιδιά και από τους δύο γονείς εφόσον είναι, τουλάχιστον, δύο.

Προϋποθέσεις για τη χορήγηση του πολυτεκνικού επιδόματος είναι :

- Να υπάρχει ένα, τουλάχιστον, άγαμο, παιδί ηλικίας μέχρι και 23 ετών,
- Οι δικαιούχοι και τα επιδοτούμενα παιδιά να διαμένουν νόμιμα και μόνιμα στην Ελλάδα.

- **Πολυτεκνικό επίδομα στις τρίτεκνες οικογένειες:** Χορηγείται :

- στις μητέρες που έχουν ή αποκτούν τρία ζώντα τέκνα για κάθε άγαμο παιδί τους κάτω των 23 ετών.
- στον πατέρα που έχει τρία ζώντα τέκνα από διαφορετικούς γάμους ή και νομίμως αναγνωρισθέντα ή υιοθετηθέντα, εφόσον έχει την αποκλειστική ευθύνη διατροφής τους και η μητέρα δεν επιδοτείται για τα παιδιά αυτά.

Προϋπόθεση για την καταβολή του είναι να υπάρχουν τα τρία (3) ζώντα τέκνα, εκ των οποίων, τουλάχιστον, το ένα να είναι άγαμο και κάτω των 23 ετών. Οι δικαιούχοι και τα επιδοτούμενα παιδιά πρέπει να διαμένουν νόμιμα και μόνιμα στην Ελλάδα.

- **Επίδομα οικογενειακών βαρών δημόσιων υπαλλήλων:** Πρόκειται για το επίδομα που λαμβάνουν μαζί με το μισθό τους οι δημόσιοι υπάλληλοι (γάμου και παιδιών).
- **Επίδομα φροντίδας ανάπηρων παιδιών:** Καταβάλλεται σε παιδιά με αναπηρία τα οποία χρήζουν συχνής ή συνεχούς φροντίδας προκειμένου να καλυφθεί το κόστος της φροντίδας αυτής. Διευκρινίζεται ότι δεν περιλαμβάνονται οι αποπληρωμές πιστοποιημένων δαπανών (π.χ. φάρμακα, φαρμακευτικές συσκευές, στρώματα κατακλίσεως κλπ.).
- **Επίδομα κυοφορίας - λοχείας.** Στον ιδιωτικό τομέα (ΙΚΑ κ.ά.) διαρκεί 4 μήνες και ανέρχεται στο 50% του τεκμαρτού ημερομισθίου της εργαζομένης. Στο δημόσιο τομέα διαρκεί, επίσης, 4 μήνες και καταβάλλεται αντί μισθού.
- **Επίδομα γονικής άδειας:** Χορηγείται αντί μισθού μετά το επίδομα λοχείας και διαρκεί εννέα (9) μήνες ή χορηγείται αντί μισθού και αντιστοιχεί στις αποδοχές μειωμένου ωραρίου εργασίας.
- **Βοήθημα τοκετού:** Χορηγείται εφάπαξ από ορισμένα ταμεία κοινωνικής ασφάλισης σε αντιστάθμισμα των εξόδων τοκετού.
- **Φοιτητικό επίδομα:** Το φοιτητικό στεγαστικό επίδομα που δίνεται στους σπουδαστές ανέρχεται στο ποσό των 1.000 €, για τόσα έτη όσα είναι και τα έτη σπουδών του τμήματος της σχολής που παρακολουθούν. Χορηγείται για όλους τους προπτυχιακούς φοιτητές της οικογένειας, εφόσον διαμένουν σε μισθωμένη κατοικία, σε πόλη διαφορετική από αυτή της κύριας κατοικίας τους. Για τη χορήγηση του εν λόγω επιδόματος θα πρέπει: α) το ετήσιο οικογενειακό εισόδημα του προηγούμενου οικονομικού έτους να μην υπερβαίνει το ποσό των τριάντα χιλιάδων ευρώ (30.000 €), β) οι γονείς του φοιτητή ή ο ίδιος δεν θα πρέπει να είναι ιδιοκτήτες ή επικαρπωτές κατοικιών ή διαμερισμάτων τα οποία ξεπερνούν τα 200 τ.μ, με εξαίρεση τις κατοικίες και τα διαμερίσματα που βρίσκονται σε περιοχές με πληθυσμό λιγότερο των 5.000 κατοίκων και γ) ο φοιτητής θα πρέπει να έχει περάσει με επιτυχία στις εξετάσεις τα 2/3 του συνολικού αριθμού μαθημάτων του προηγούμενου έτους.
- **Άλλα επιδόματα:** όπως οι υποτροφίες του Ιδρύματος Κρατικών Υποτροφιών που χορηγούνται σε σπουδαστές από οικονομικά αδύνατες οικογένειες, το βοήθημα βρεφονηπιακού σταθμού, η μισθοδοσία κοινωνικών λειτουργών, οι οποίοι καλούνται να βοηθήσουν οικογένειες που αντιμετωπίζουν προβλήματα, το επίδομα παιδικών κατασκηνώσεων, το επίδομα άγαμης μητέρας κλπ. Επισημαίνεται ότι το επίδομα οικογενειακών βαρών δημόσιων υπαλλήλων, το επίδομα κυοφορίας-λοχείας, το επίδομα γονικής άδειας και οποιοδήποτε άλλο επίδομα, εάν

καταχωρηθεί στο ερώτημα αυτό, δεν θα πρέπει να προσμετρηθεί στο εισόδημα από μισθωτές υπηρεσίες των μελών.

6. Επιδόματα στέγασης

Επιδόματα στέγασης είναι τα επιδόματα που καταβάλλονται σε τραπεζικούς ή δημόσιους υπαλλήλους, που εργάζονται σε παραμεθόριες περιοχές, στρατιωτικούς κ.ά. Περιλαμβάνεται η επιδότηση επιτοκίου για δάνειο πρώτης κατοικίας, η καταβολή, δηλαδή, μειωμένου επιτοκίου (μικρότερου από το ισχύον επιτόκιο της τράπεζας ή του οργανισμού, π.χ. ΟΕΚ).

Επίσης, στα στεγαστικά επιδόματα συμπεριλαμβάνεται η επιδότηση ενοικίου που λαμβάνουν τα νοικοκυριά, με περίοδο αναφοράς το προηγούμενο ημερολογιακό έτος, από κάποιο δημόσιο φορέα και η οποία καταβάλλεται βάσει του κριτηρίου που είναι το συνολικό εισόδημα του νοικοκυριού. Επιδότηση ενοικίου καταβάλλεται και σε σεισμοπαθείς ή πλημμυροπαθείς ανεξαρτήτως εισοδηματικών κριτηρίων (δεν περιλαμβάνεται το εφάπαξ ποσό που δίνεται για την αντιμετώπιση των πρώτων αναγκών).

7. Εκπαιδευτικά επιδόματα

Τα εκπαιδευτικά επιδόματα αφορούν σε βοηθήματα, που καταβάλλονται σε φοιτητές/σπουδαστές, λόγω συμμετοχής σε ερευνητικά προγράμματα, οι υποτροφίες, τα επιδόματα σπουδών στους εργαζομένους τις ημέρες των εξετάσεων κ.ά. Δεν περιλαμβάνονται τα επιδόματα επαγγελματικής επιμόρφωσης/ επανεκπαίδευσης, καθώς και ορισμένα επιδόματα που καταβάλλονται σε φτωχά νοικοκυριά με εισοδηματικά κριτήρια και τα οποία περιλαμβάνονται στα επιδόματα ανεργίας και στα οικογενειακά επιδόματα, αντίστοιχα.

8. Επιδόματα κοινωνικής βοήθειας

Τα επιδόματα κοινωνικής βοήθειας αφορούν σε ειδικές παροχές που έχουν στόχο την ενίσχυση των ασθενέστερων εισοδημάτων και την προώθηση της κοινωνικής αλληλεγγύης. Τα κυριότερα επιδόματα/παροχές/βοηθήματα είναι:

- **Επίδομα κοινωνικής αλληλεγγύης συνταξιούχων (ΕΚΑΣ)** το οποίο χορηγείται μηνιαία στους χαμηλοσυνταξιούχους του ΙΚΑ που πληρούν ορισμένες εισοδηματικές προϋποθέσεις, με σκοπό την ενίσχυση του εισοδήματός τους.
- **Επίδομα μακροχρόνια ανέργων ηλικίας 45-65 ετών.** Δικαιούχοι είναι όσοι έχουν εξαντλήσει κατά το παρελθόν τη 12μηνη επιδότηση ανεργίας τους από τον ΟΑΕΔ, το δε ετήσιο οικογενειακό τους εισόδημα δεν υπερβαίνει τα 5.000 ευρώ με προσαύξηση 587 ευρώ για κάθε ανήλικο τέκνο. Το ύψος του επιδόματος ανέρχεται σε 200 ευρώ το μήνα και χορηγείται για όσο χρονικό διάστημα ο δικαιούχος είναι άνεργος και όχι πάντως πάνω από ένα χρόνο. Το επίδομα αυτό δεν επιδέχεται προσαυξήσεις, είναι προσωποπαγές και δεν μεταβιβάζεται.

- *Εισοδηματική ενίσχυση σε νοικοκυριά μόνιμων κατοίκων ορεινών και μειονεκτικών περιοχών*, που έχουν χαμηλό ετήσιο εισόδημα (<3.000€).
- *Προσχολικό - σχολικό επίδομα σε οικογένειες με παιδιά ηλικίας έως 16 ετών*. Απευθύνεται σε νοικοκυριά με χαμηλό ετήσιο εισόδημα (<3.000€).
- *Παροχές σε ευπαθείς ομάδες*, όπως παλιννοστούντες, πρόσφυγες, αποφυλακισμένοι, τοξικομανείς, αλκοολικοί.
- *Βοήθημα για την αντιμετώπιση πρώτων αναγκών* (από 600€ έως 3.000€) νοικοκυριών πληγέντων από σεισμό, πλημμύρα, χιόνια, κατολισθήσεις κλπ.
- *Βασική σύνταξη ανασφάλιστων υπερηλίκων*
- *Βοήθημα θυμάτων εγκληματικών πράξεων ή τρομοκρατικών ενεργειών*.

9. Εισόδημα από περιουσία και επενδύσεις

Στο εισόδημα αυτό περιλαμβάνεται το εισόδημα από ενοικίαση κτιρίων, κατοικιών, διαμερισμάτων, δωματίων, γης. Επίσης, περιλαμβάνεται το εισόδημα από ενοικίαση αυτοκινήτων, ταξί, φορτηγών, κότερων ή σκαφών, εφόσον ο ιδιοκτήτης τους δεν έχει ως κύριο επάγγελμα την ενοικίασή τους, π.χ. συνταξιούχος που ενοικιάζει το ταξί του. Στα εισοδήματα από επενδύσεις κεφαλαίων περιλαμβάνονται οι τόκοι χρημάτων που έχουν αποταμιευθεί σε ατομικούς λογαριασμούς τραπεζών ή ταχυδρομικού ταμιευτηρίου, τα μερίσματα μετοχών, αμοιβαίων κεφαλαίων, ομολόγων του δημοσίου, γeros κλπ., που έχουν εισπραχθεί ή έχουν πιστωθεί σε λογαριασμό, καθώς και οι ιδιωτικές συντάξεις.

10. Παροχές από τρίτους

Καταγράφονται τα ποσά που λαμβάνει το νοικοκυριό από μέλη άλλων ιδιωτικών νοικοκυριών σε τακτική βάση. Ειδικότερα, περιλαμβάνονται βοηθήματα από συζύγους, που δε διαμένουν στο νοικοκυριό ή από πρώην συζύγους (διατροφή), η οικονομική ενίσχυση (εθελούσια ή υποχρεωτική) για παιδί/ιά που δε διαμένουν μαζί με την οικογένειά τους, καθώς και η οικονομική βοήθεια από γονείς, συγγενείς κ.ά.

VI. ΕΛΕΓΧΟΣ ΚΑΙ ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΥΛΙΚΟΥ ΑΠΟ ΤΙΣ Υ.Σ.Ν. ΣΤΗΝ Κ.Υ.

Οι ερευνητές με τη βοήθεια των υπευθύνων της έρευνας σε κάθε ΥΣΝ και στην ΚΥ για κάθε μονάδα επιφανείας θα ελέγχουν όλα τα στοιχεία που έχουν καταχωρήσει και καταγράψει στα ερωτηματολόγια για τυχόν λάθη ή παραλείψεις και στη συνέχεια θα εισάγουν τα δεδομένα σταδιακά στο on line πρόγραμμα ή σε φορητούς υπολογιστές και θα τα αποστέλλουν στην Κεντρική Υπηρεσία το ταχύτερο δυνατόν.

Η αποστολή των ερωτηματολογίων, σε ηλεκτρονική μορφή, θα πρέπει να πραγματοποιηθεί το αργότερο μέχρι την 31^η Δεκεμβρίου 2009.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1

ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ
ΕΘΝΙΚΗΣ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ
Δ/ΝΣΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΩΝ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΚΑΙ
ΑΓΟΡΑΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Πειραιάς, Σεπτέμβριος 2009

ΤΜΗΜΑ ΕΙΔΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΩΝ
Ταχ. Δ/νση : Πειραιώς 46 και Επονιτών
18510 Πειραιάς

Πληροφορίες : Γ. Ντούρος
Τηλέφωνα : 210 485 2174
210 485 2896 - 210 485 2905

E-mail : geodouro@statistics.gr
varouhah@statistics.gr

Αξιότιμε/η κύριε/α,

Θα θέλαμε να σας ενημερώσουμε ότι η Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδος, παράλληλα με όλες τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, θα διενεργήσει, κατά τους μήνες Οκτώβριο, Νοέμβριο και Δεκέμβριο 2009, την Εθνική Έρευνα Υγείας στα νοικοκυριά.

Στόχος της έρευνας είναι η καταγραφή της κατάστασης της υγείας του πληθυσμού της χώρας και η κατάρτιση δεικτών υγείας, αναπηρίας και νοσηρότητας. Πιο συγκεκριμένα τα στοιχεία που θα προκύψουν από την έρευνα θα χρησιμοποιηθούν για τη μελέτη του προσδόκιμου υγείας (προσδοκώμενα έτη χωρίς αναπηρία ή χρόνια νόσο), τη συχνότητα διαφόρων νοσημάτων, ατυχημάτων κ.ά., τη χρήση υπηρεσιών υγείας, τη φυσική κατάσταση κ.ά. κατά ηλικία, φύλο, επίπεδο εκπαίδευσης, ασχολία, εισόδημα σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο.

Στα νοικοκυριά του δείγματος, τα οποία επιλέγονται τυχαία, περιλαμβάνεται και το δικό σας. Για το σκοπό αυτό, υπάλληλος της Υπηρεσίας μας θα σας επισκεφθεί και θα ζητήσει να συνεργαστεί με ένα, τυχαία προεπιλεγμένο, μέλος του νοικοκυριού σας, ηλικίας 15 ετών και άνω, για να συμπληρώσει τα στοιχεία που αφορούν στην κατάσταση της υγείας του, στη χρήση υπηρεσιών υγείας (επισκέψεις σε γιατρούς κάθε ειδικότητας, νοσηλεία σε νοσοκομεία, λήψη φαρμάκων κλπ.), αλλά και στους παράγοντες που επηρεάζουν την υγεία - θετικά ή αρνητικά - όπως η φυσική άσκηση, η υγιεινή διατροφή, το κάπνισμα, η κατανάλωση αλκοόλ κ.ά.

Οι πληροφορίες που θα δώσετε στον υπάλληλο της Υπηρεσίας μας είναι απόλυτα εμπιστευτικές, σύμφωνα με τους Νόμους 3627/56, 2392/96 και το άρθρο 14 του Ν.3470/2006 και θα χρησιμοποιηθούν μόνο για στατιστικούς σκοπούς. Διευκρινίζεται ότι η επεξεργασία των ευαίσθητων δεδομένων, που συλλέγονται με την έρευνα, πραγματοποιείται για αποκλειστικά ερευνητικούς και επιστημονικούς σκοπούς, τηρείται η ανωνυμία (τα δεδομένα συγκεντρώνονται σε ανώνυμα αρχεία) και λαμβάνονται όλα τα απαραίτητα μέτρα για την προστασία των δικαιωμάτων των προσώπων στα οποία αναφέρονται.

Σας ευχαριστούμε εκ των προτέρων για τη συνεργασία σας και τη συνεισφορά σας στο έργο μας.

Με τιμή
Η Προϊσταμένη της Διεύθυνσης

Αικατερίνη Μουταφίδου

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2

ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ
ΕΘΝΙΚΗΣ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Πειραιάς,

2009

ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΩΝ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΓΟΡΑΣ
ΕΡΓΑΣΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΕΙΔΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΩΝ

Ερευνητής: _____

ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΗ

Αξιότιμ..... κυρι.....,

Η Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδος διενεργεί σε ολόκληρη τη Χώρα την Εθνική Έρευνα Υγείας στα νοικοκυριά, όπως σας έχουμε ήδη ενημερώσει με την επιστολή που σας στείλαμε προ ημερών. Η έρευνα αυτή είναι μέρος ενός Κοινοτικού Προγράμματος και έχει σκοπό τη συγκέντρωση στοιχείων από τα νοικοκυριά για την υγεία του πληθυσμού της χώρας σε σχέση με την ηλικία, το φύλο, το επίπεδο εκπαίδευσης και την ασχολία.

Ο ερευνητής της ΕΣΥΕ, ο οποίος είναι αρμόδιος για τη συλλογή των στοιχείων της έρευνας αυτής, επισκέφθηκε την κατοικία σας σήμερα και ώρα, αλλά δεν επικοινωνήσε με κανένα από τα μέλη της οικογένειάς σας.

Ο ίδιος ερευνητής θα σας επισκεφθεί και πάλι σήμερα (ή αύριο) και ώρα και σας παρακαλούμε, αν είναι δυνατόν, να βρίσκεστε εσείς ή άλλο μέλος του νοικοκυριού σας την ώρα αυτή στην κατοικία σας. Στην περίπτωση που θα απουσιάζετε, σας παρακαλούμε να τηλεφωνήσετε στον αριθμό και να κανονίσετε με τον ερευνητή μία άλλη ώρα συνάντησης.

Από τη Διεύθυνση
Στατιστικών Πληθυσμού & Αγοράς Εργασίας

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 3

ΑΡΙΘΜΟΣ ΠΑΡΟΝΤΩΝ ΜΕΛΩΝ ΤΟΥ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΟΥ ΗΛΙΚΙΑΣ 15 ΕΤΩΝ ΚΑΙ ΑΝΩ

2 ΜΕΛΗ		3 ΜΕΛΗ		4 ΜΕΛΗ		5 ΜΕΛΗ		6 ΜΕΛΗ		7 ΜΕΛΗ		8 ΜΕΛΗ		9 ΜΕΛΗ		10 ΜΕΛΗ	
2	1	3	2	2	4	2	4	6	2	6	4	7	1	1	2	8	3
2	1	2	1	1	3	1	2	5	5	5	2	7	4	2	6	9	6
1	1	2	3	4	3	2	4	2	2	2	2	6	4	6	8	2	7
2	1	2	2	3	3	1	4	5	3	3	4	4	7	3	2	1	7
1	1	1	3	4	3	2	2	2	2	4	4	2	3	2	9	4	2
1	1	1	3	2	3	4	1	3	6	4	4	2	7	9	9	2	2
2	1	2	1	2	4	2	4	5	3	3	4	8	4	7	3	2	6
2	1	3	3	3	1	2	3	2	1	6	5	6	7	3	5	8	2
2	1	1	2	4	4	3	4	2	3	5	6	8	5	9	8	8	7
2	2	1	1	4	4	1	2	4	2	2	5	6	3	2	2	9	7
2	2	3	2	2	3	4	2	2	3	6	4	1	3	5	6	4	3
1	2	2	1	4	2	5	4	3	5	1	2	6	8	7	8	3	10
2	1	2	2	2	3	3	5	3	4	3	2	4	3	7	8	2	9
1	2	2	2	3	2	2	3	4	2	6	4	7	2	3	2	1	2
2	1	1	2	2	4	5	4	4	5	1	4	2	3	5	4	8	3
1	2	3	2	3	1	2	3	1	6	3	6	4	3	3	8	5	10
2	1	2	1	3	1	3	3	3	2	3	7	6	1	5	9	4	2
2	2	3	2	2	1	4	1	4	4	1	4	6	7	3	8	4	5
2	1	2	1	3	3	4	1	6	4	4	4	8	3	2	6	8	2
1	2	3	3	1	3	2	3	2	4	5	4	5	2	7	3	10	9
2	1	2	2	2	1	4	4	1	2	6	3	5	5	5	7	3	6
2	2	2	3	2	2	3	1	3	2	1	5	5	6	6	2	4	2
1	1	2	2	3	4	2	3	2	1	4	2	5	8	6	4	4	8
1	2	2	2	2	2	2	3	5	4	2	2	5	7	3	6	5	5
2	1	1	2	4	1	3	5	3	3	7	5	6	3	4	8	2	5
1	1	2	3	2	4	5	4	2	4	6	5	6	6	7	6	2	8
2	2	2	1	2	1	5	3	4	5	1	3	3	1	7	4	10	3
2	2	3	1	2	4	5	4	3	1	3	3	8	4	9	5	2	5
1	2	1	2	2	1	3	5	5	1	7	4	7	7	7	5	7	5
2	1	2	2	3	3	4	3	4	6	2	6	6	4	4	3	6	8
2	2	3	3	1	3	2	3	4	2	6	2	7	8	2	2	6	1
1	1	1	2	2	1	2	1	5	3	4	2	3	5	7	8	2	4
2	2	1	2	2	3	3	1	2	5	2	5	3	8	4	3	1	2
2	2	3	2	4	3	1	4	2	3	6	2	1	7	3	2	4	8
1	1	2	1	1	2	3	4	6	2	5	3	6	2	4	7	9	8

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 4

Ερωτήματα που δεν πρέπει να ερωτώνται στον αντιπρόσωπο αλλά στον ίδιο τον ερευνώμενο:

1. Γενική κατάσταση της υγείας

- Ερώτημα HS.1: Πως θα χαρακτηρίζετε την υγεία σας;

2. Παθήσεις

- Ερώτημα HS.9: Κατά τους τελευταίους 12 μήνες, μήπως πάθηση που ενδεχομένως έχετε, προκλήθηκε ή επιδεινώθηκε λόγω της εργασίας σας;
- Ερώτημα HS.10: Κατά τους τελευταίους 12 μήνες, απουσιάσατε από την εργασία σας για λόγους υγείας; Η απουσία μπορεί να προκλήθηκε από οποιοδήποτε πρόβλημα υγείας (πάθηση, τραύμα).
- Ερώτημα HS.11: Κατά τη διάρκεια των τελευταίων 12 μηνών, συνολικά πόσες ημέρες, κατά προσέγγιση, απουσιάσατε από την εργασία σας για λόγους υγείας; (Περιλαμβάνονται εργάσιμες και μη εργάσιμες ημέρες)

3. Αυτοεξυπηρέτηση βασικών αναγκών

- Ερώτημα PC.1: Αντιμετωπίζετε, συνήθως, δυσκολία στο να κάνετε μόνος σας κάποια από τις παρακάτω δραστηριότητες; *Προσωρινά προβλήματα υγείας δεν λαμβάνονται υπόψη.*
- Ερώτημα PC.2: Για τις προαναφερθείσες δραστηριότητες, για την πραγματοποίηση των οποίων αναφέρεται ότι αντιμετωπίζεται κάποιου βαθμού δυσκολία, σας παρέχεται συνήθως βοήθεια;
- Ερώτημα PC.3: Θεωρείτε ότι η βοήθεια που έχετε είναι αρκετή;
- Ερώτημα PC.4: Χρειάζεστε βοήθεια;

4. Αυτοεξυπηρέτηση άλλων αναγκών

- Ερώτημα HA.4: Θεωρείτε ότι η βοήθεια που έχετε είναι αρκετή;
- Ερώτημα HA.5: Θεωρείτε ότι χρειάζεστε βοήθεια;

5. Πόνος, ενόχληση - Γενική διάθεση

- Ερώτημα SF.1: Αισθανθήκατε σωματικό πόνο ή σωματική ενόχληση και, αν ναι, σε ποιο βαθμό; (κατά τη διάρκεια των τελευταίων τεσσάρων εβδομάδων / της τελευταίας εβδομάδας)
- Ερωτήματα SF.2 έως και SF.10 Κατά τη διάρκεια των τελευταίων τεσσάρων εβδομάδων για πόσο διάστημα: Αισθανόσασταν γεμάτος ζωντάνια; Ήσασταν πολύ νευρικός/ή ή ανήσυχος/η; Αισθανόσασταν τόσο «πεσμένος /η» που κανείς ή τίποτα δεν μπορούσε να σας αναπτερώσει το ηθικό; Αισθανόσασταν ήρεμος/η και γαλήνιος/α; Είχατε πολύ ενέργεια; Αισθανόσασταν απογοήτευση ή μελαγχολία-κατάθλιψη; Αισθανόσασταν εξαντλημένος/η; Ήσασταν ευτυχισμένος/η; Αισθανόσασταν κουρασμένος/η;

6. Αποκλεισμός από νοσηλευτικές και ιατρικές υπηρεσίες

- **Ερώτημα HC.6:** Κατά τη διάρκεια των τελευταίων 12 μηνών, υπήρξε περίπτωση που πραγματικά χρειαζόταν να νοσηλευτείτε κατόπιν συστάσεως γιατρού, είτε ως εσωτερικός ασθενής είτε για ημερήσια νοσηλεία, αλλά τελικά δε νοσηλευτήκατε;
- **Ερώτημα HC.7 :** Ποιος ήταν ο κύριος λόγος που δε νοσηλευτήκατε;
- **Ερώτημα HC.14 :** Κατά τη διάρκεια των τελευταίων 12 μηνών υπήρξε περίπτωση που πραγματικά χρειάστηκε να συμβουλευτείτε γιατρό για ειδικευμένες ιατρικές υπηρεσίες (εκτός από γιατρό γενικής ιατρικής, παθολόγο και μικροβιολόγο) ή χειρουργό (συμπεριλαμβανομένων των γναθοχειρουργών), αλλά δεν τον συμβουλευτήκατε/επισκεφθήκατε;
- **Ερώτημα HC.15 :** Ποιος ήταν ο κύριος λόγος που δε συμβουλευτήκατε γιατρό για ειδικευμένες ιατρικές υπηρεσίες (εκτός από γιατρό γενικής ιατρικής, παθολόγο και μικροβιολόγο) ή χειρουργό (συμπεριλαμβανομένων των γναθοχειρουργών) για δικό σας πρόβλημα υγείας;

7. Χρήση φαρμάκων-συμπληρωμάτων διατροφής

- **Ερώτημα MD.1:** Κατά τη διάρκεια των τελευταίων δύο εβδομάδων, χρησιμοποιήσατε φάρμακα (συμπεριλαμβάνονται συμπληρώματα διατροφής, όπως φάρμακα από βότανα ή βιταμίνες) που σας δόθηκαν με συνταγή/σύσταση γιατρού ή οδοντιάτρου;» *Για γυναίκες, να συμπεριληφθούν τα αντισυλληπτικά χάπια και τυχόν άλλες ορμόνες.*
- **Ερώτημα MD.2.1 :** Τα φάρμακα που χρησιμοποιήσατε ήταν για :
- **Ερώτημα MD.2.2 :** Χρησιμοποιήσατε άλλους τύπους φαρμάκων που σας δόθηκαν με συνταγή/σύσταση γιατρού ή οδοντιάτρου;
- **Ερώτημα MD.3:** Κατά τη διάρκεια των τελευταίων δύο εβδομάδων, χρησιμοποιήσατε φάρμακα (συμπεριλαμβάνονται συμπληρώματα διατροφής, όπως φάρμακα από βότανα ή βιταμίνες) χωρίς συνταγή/σύσταση γιατρού ή οδοντιάτρου;
- **Ερώτημα MD.4:** Τα φάρμακα που χρησιμοποιήσατε ήταν για/ήταν:

8. Προληπτικές εξετάσεις

8.1. Αντιγριπικός εμβολιασμός

- **Ερώτημα PA.1:** Έχετε ποτέ σας εμβολιαστεί κατά της γρίπης;
- **Ερώτημα PA.2:** Πότε ήταν η τελευταία φορά που εμβολιαστήκατε κατά της γρίπης;
- **Ερώτημα PA.3:** Μήπως μπορείτε να προσδιορίσετε ποιος μήνας ήταν;

8.2. Μέτρηση αρτηριακής πίεσης

- **Ερώτημα PA.4:** Έχει μετρηθεί ποτέ η αρτηριακή σας πίεση από κάποιον επαγγελματία υγείας (γιατρό, νοσηλευτή, φαρμακοποιό);
- **Ερώτημα PA.5:** Πότε ήταν η τελευταία φορά που μετρήθηκε η αρτηριακή σας πίεση από κάποιον επαγγελματία υγείας;

8.3. Μέτρηση χοληστερόλης

- Ερώτημα PA.6: Έχει μετρηθεί ποτέ εργαστηριακά η χοληστερόλη σας;
- Ερώτημα PA.7: Πότε ήταν η τελευταία φορά που μετρήθηκε η χοληστερόλη σας;

8.4. Μέτρηση της γλυκόζης του αίματος

- Ερώτημα PA.8: Έχει μετρηθεί ποτέ εργαστηριακά το σάκχαρο σας με αιματολογική εξέταση;
- Ερώτημα PA.9: Πότε ήταν η τελευταία φορά που μετρήθηκε το σάκχαρο σας;

8.5. Μαστογραφία

- Ερώτημα PA.10: Έχετε κάνει ποτέ μαστογραφία;
- Ερώτημα PA.11: Πότε ήταν η τελευταία φορά που κάνατε μαστογραφία;
- Ερώτημα PA.12: Για ποιο λόγο κάνατε τη τελευταία σας μαστογραφία ;

8.6. Κυτταρολογικός έλεγχος κατά Παπανικολάου (Τεστ-Παπ)

- Ερώτημα PA.13: Υποβληθήκατε ποτέ σε εξέταση Τεστ-Παπ;
- Ερώτημα PA.14: Πότε ήταν η τελευταία φορά που εξεταστήκατε;
- Ερώτημα PA.15: Για ποιο λόγο κάνατε την τελευταία σας εξέταση Τεστ-Παπ;

8.7.Εξέταση κοπράνων για ανίχνευση αιμοσφαιρίνης (εξέταση Mayer)

- Ερώτημα PA.16: Έχετε κάνει ποτέ σας εργαστηριακά εξέταση κοπράνων για ανίχνευση αιμοσφαιρίνης (εξέταση Mayer);
- Ερώτημα PA.17: Πότε ήταν η τελευταία φορά που υποβληθήκατε σε εξέταση κοπράνων για ανίχνευση αιμοσφαιρίνης;

9. Ικανοποίηση από τις υπηρεσίες υγείας

- Ερώτημα SA.1: Από τις υπηρεσίες που παρέχονται από τους παρακάτω φορείς στη Χώρα μας είστε:

10. Πραγματοποιηθείσες δαπάνες υγείας

11. Σωματική διάπλαση

- Ερώτημα BMI.1: Ποιο είναι το ύψος σας (χωρίς παπούτσια);
- Ερώτημα BMI.2: Ποιο είναι το βάρος σας (χωρίς ρούχα και παπούτσια);

12. Σωματική δραστηριότητα

- Ερώτημα PE.1: Κατά τη διάρκεια των τελευταίων 7 ημερών, πόσες ημέρες κάνατε έντονες σωματικές δραστηριότητες (π.χ. οικοδομικές εργασίες, γεωργικές εργασίες, μετακίνηση επίπλων, αερόμπικ, γρήγορη ποδηλασία, τρέξιμο, τένις, κ.ά.) για, τουλάχιστον, 10 λεπτά τη φορά;
- Ερώτημα PE.2: Κατά τη διάρκεια των τελευταίων 7 ημερών, πόσο χρόνο διαθέσατε συνολικά κατά, προσέγγιση, για την άσκηση έντονων σωματικών δραστηριοτήτων;

- **Ερώτημα PE.3:** Κατά τη διάρκεια των τελευταίων 7 ημερών, πόσες ημέρες κάνατε μέτριες σωματικές δραστηριότητες (π.χ. μεταφορά φορτίων μέτριου βάρους, σκούπισμα-καθάρισμα τζαμιών, ανεβοκατέβασμα ορόφων, βόλει, ποδηλασία ή κολύμβηση σε κανονικό ρυθμό, χορό, συσκευασία δεμάτων κ.ά.) για, τουλάχιστον, 10 λεπτά τη φορά; *Δεν περιλαμβάνεται το περπάτημα.*
- **Ερώτημα PE.4:** Κατά τη διάρκεια των τελευταίων 7 ημερών, πόσο χρόνο διαθέσατε συνολικά, κατά προσέγγιση, για την άσκηση μέτριων σωματικών δραστηριοτήτων;
- **Ερώτημα PE.5:** Κατά τη διάρκεια των τελευταίων 7 ημερών, πόσες ημέρες περπατήσατε για, τουλάχιστον, 10 λεπτά τη φορά; *Περιλαμβάνεται το περπάτημα για αναψυχή, διασκέδαση, σπορ, άσκηση, το περπάτημα στην εργασία και στο σπίτι κλπ..*
- **Ερώτημα PE.6:** Κατά τη διάρκεια των τελευταίων 7 ημερών, πόσο χρόνο αφιερώσατε συνολικά, κατά προσέγγιση, για περπάτημα;

13. Υγιεινή διατροφή

- **Ερώτημα FV.1:** Πόσο συχνά τρώτε φρούτα; *Δεν περιλαμβάνονται οι χυμοί φρούτων.*
- **Ερώτημα FV.2:** Πόσο συχνά τρώτε λαχανικά ή σαλάτες; *Δεν περιλαμβάνονται οι χυμοί λαχανικών και οι πατάτες.*
- **Ερώτημα FV.3:** Πόσο συχνά πίνετε χυμούς φρούτων ή λαχανικών;

14. Περιβάλλον (θόρυβος, νέφος κλπ.)

- **Ερώτημα EN.1:** Τους τελευταίους 12 μήνες στην περιοχή της κατοικίας σας, εκτεθήκατε σε κάποιες από τις ακόλουθες καταστάσεις, και σε ποιο βαθμό;
- **Ερώτημα EN.2:** Κατά τους τελευταίους 12 μήνες, σε ποιο βαθμό αντιμετωπίσατε κρούσματα εγκληματικότητας, βίας ή βανδαλισμού στην κατοικία σας ή στη γειτονιά σας;
- **Ερώτημα EN.3:** Στο χώρο εργασίας σας, αντιμετωπίζετε κάποιο από τα παρακάτω προβλήματα;

15. Κάπνισμα

- **Ερώτημα SK.5:** Για πόσα χρόνια καπνίζετε/καπνίζατε καθημερινά; Να προσμετρήσετε όλες τις ξεχωριστές περιόδους καπνίσματος
- **Ερώτημα SK.7:** Πόσο συχνά εκτίθεστε σε καπνό τσιγάρου μέσα σε δημόσιους χώρους και στα Μέσα Μαζικής Μεταφοράς (μπαρ, εστιατόρια, εμπορικά κέντρα, αθλητικούς χώρους, τρένα, μετρό, λεωφορεία;)
- **Ερώτημα SK.8:** Πόσο συχνά εκτίθεστε σε καπνό τσιγάρου μέσα στο χώρο εργασίας σας;

16. Κατανάλωση αλκοόλ

- **Ερώτημα AL.1:** Κατά τη διάρκεια των τελευταίων 12 μηνών, πόσο συχνά καταναλώνετε αλκοολούχα ποτά, οποιουδήποτε είδους (μπύρα, κρασί, ουίσκι, λικέρ ή άλλα);
- **Ερώτημα AL.2:** Πόσα αλκοολούχα ποτά καταναλώνετε στη διάρκεια μιας συνηθισμένης εβδομάδας (Δευτέρα έως Κυριακή) και για κάθε μέρα ξεχωριστά; *Η κατανάλωση θα μετρηθεί με ποτήρια.*
- **Ερώτημα AL.3:** Κατά τη διάρκεια των τελευταίων 12 μηνών, καταναλώσατε ποτέ 6 ή περισσότερα αλκοολούχα ποτά, σε μία περίπτωση, και με ποια συχνότητα;

17. Χρήση ναρκωτικών

- **Ερώτημα CN.1:** Γνωρίζετε, εσείς προσωπικά, άτομα που κάνουν χρήση ινδικής κάνναβης (χασίσι/μαριχουάνα);
- **Ερώτημα CN.2:** Κατά τη διάρκεια των τελευταίων 12 μηνών, κάνατε χρήση ινδικής κάνναβης;»
- **Ερώτημα CN.3:** Γνωρίζετε, εσείς προσωπικά, άτομα που κάνουν χρήση άλλων ναρκωτικών ουσιών, όπως ηρωίνη, κοκαΐνη, αμφεταμίνες, ecstasy ή άλλες παρόμοιες ουσίες;
- **Ερώτημα CN.4 :** Κατά τη διάρκεια των τελευταίων 12 μηνών, κάνατε χρήση άλλων ναρκωτικών ουσιών, όπως ηρωίνη, κοκαΐνη, αμφεταμίνες, έκσταση (ecstasy) ή άλλες παρόμοιες ουσίες;